

14126336

อภินันทนาการ

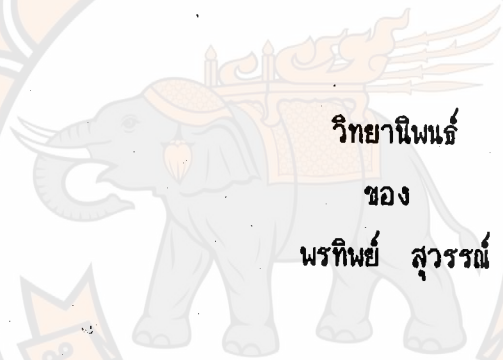
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ความเป็นมาและภาวะตลาดการค้าเครื่องประดับอัญมณี

0405

29 SEP 2006

วิทยานิพนธ์
ของ
พรทิพย์ สุวรรณ

คณะสังคมศาสตร์	
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์	
วันลงทะเบียน	29 SEP 2006
เลขทะเบียน	0405
เลขเรียกหนังสือ	FD. 21902.39

HF 5382.5.15

พ 239 ก

2533

เสนอต่อมหาวิทยาลัยนครสวรรค์
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต

ตุลาคม 2533

อาจารย์ที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาวิชาในแผนฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยนเรศวรได้

.....
.....

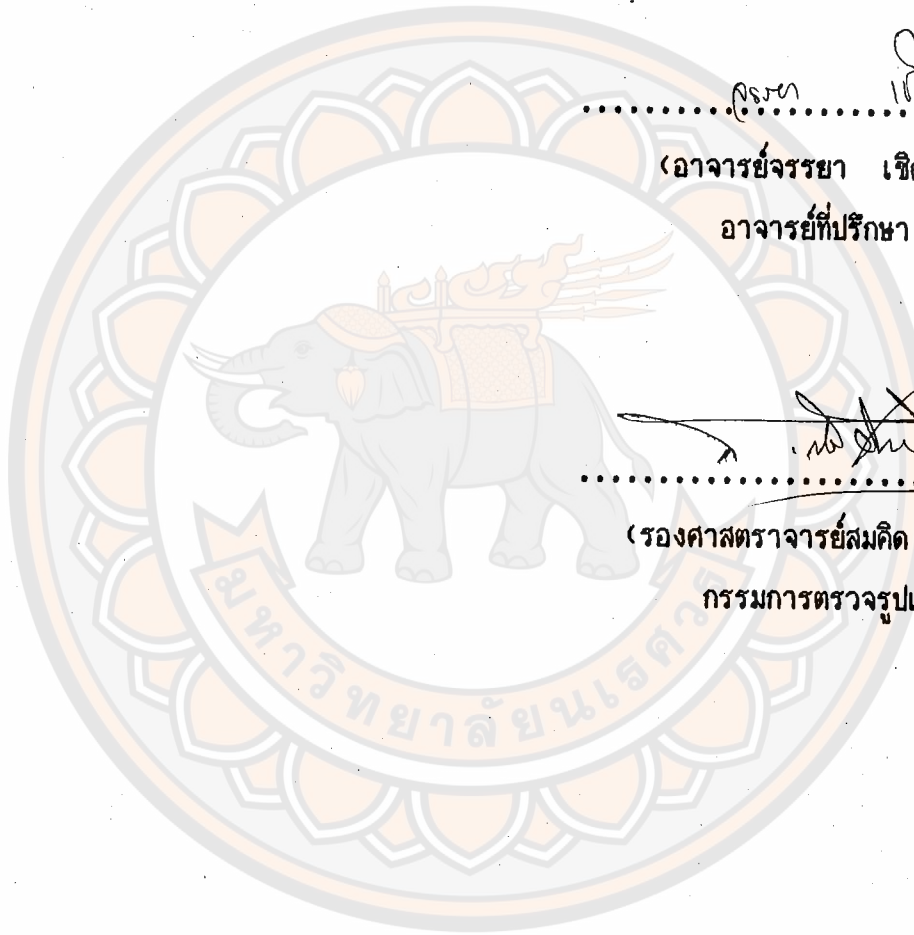
(อาจารย์จรรยา เข็ดนุทร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
.....

(รองศาสตราจารย์สมคิด ศรีสิงห์)

กรรมการตรวจรูปแบบ

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยผู้เขียนได้รับคำแนะนำและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์จรรยา เขิดนุท ตั้งแต่เริ่มทำจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย ัญจนกุล ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องวิทยานิพนธ์จนสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบคุณคุณอภิสิทธิ์ ชลสาคร ที่คอยให้กำลังใจผู้เขียนตลอดมา นอกจากนี้ผู้เขียนได้รับเอื้อเฟื้อจาก บริการของหอสมุดมหาวิทยาลัยนเรศวร ศูนย์ประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร หอสมุดแห่งชาติ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมผู้ค้าอัญมณี และเครื่องประดับ กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร กระทรวงอุตสาหกรรม ในการค้นคว้าเอกสารและหนังสือต่าง ๆ เพื่อประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ ด้วย

ความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบให้แก่คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้องทุกคนที่รอเห็นความสำเร็จของผู้เขียนและคอยช่วยเหลือให้กำลังใจจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยสมบูรณ์

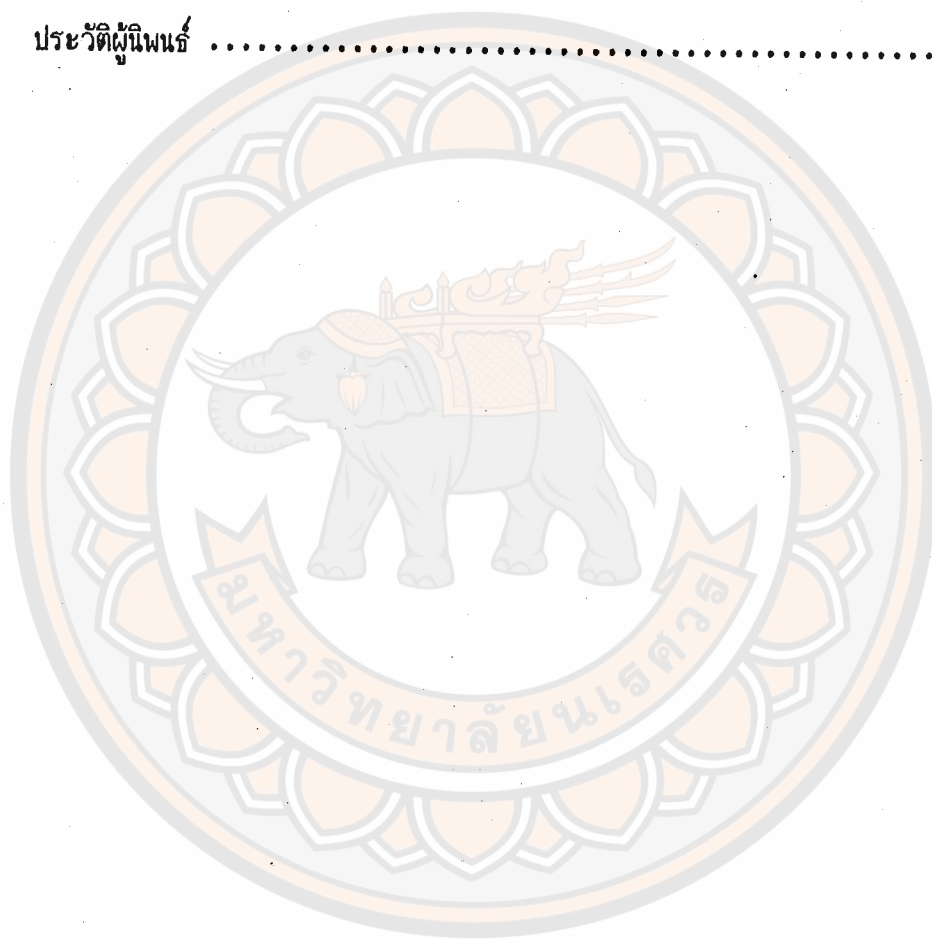
พรทิพย์ สุวรรณ

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทนำ	1
1 จุดมุ่งหมายสำคัญในการศึกษาค้นคว้า	3
2 ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
3 ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
4 สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	3
5 วิธีการศึกษาค้นคว้า	4
6 แหล่งศึกษาค้นคว้าที่สำคัญ	4
1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องประดับอัญมณี	5
1.1 ความหมายของ "พลอย" และ "อัญมณี"	5
1.2 ประเภทของอัญมณี	6
1.3 คุณสมบัติของอัญมณี	16
2 ประวัติความเป็นมาของเครื่องประดับอัญมณี	21
2.1 ตามหลักฐานประวัติศาสตร์ยุโรป	21
2.2 ตามหลักฐานประวัติศาสตร์ไทย	25
3 การผลิตเครื่องประดับอัญมณี	28
3.1 ปัจจัยที่ใช้ในการผลิต	28
3.2 กรรมวิธีในการผลิต	32
3.3 เครื่องประดับที่นิยมนำมาใช้เป็นตัวเรือน	38

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
3.4 ปริมาณการผลิตและแนวโน้ม	40
4 ภาวะการตลาดและการค้า เครื่องประดับอัญมณี	41
4.1 การตลาด	41
4.2 ระดับราคาของ เครื่องประดับอัญมณี	43
4.3 ตลาดการค้า เครื่องประดับอัญมณีภายในประเทศ	44
4.4 ตลาดการค้า เครื่องประดับอัญมณีกับต่างประเทศ	47
4.5 ตลาดการค้าที่สำคัญ	53
4.6 บทบาทของภาครัฐบาลและเอกชนที่มีต่อ เครื่องประดับอัญมณี	67
4.7 ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชน	71
5 ปัญหาและแนวทางการแก้ไขภาวะตลาดและการค้าของ เครื่องประดับอัญมณี	74
5.1 ปัญหาทางด้านการผลิต	74
5.2 ปัญหาทางด้านการตลาด	78
5.3 แนวทางแก้ปัญหาและมาตรการส่งเสริมของรัฐบาล	81
6 บทสรุป	87
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	92

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	104
ประวัติผู้พิมพ์	107

บัญชีตาราง

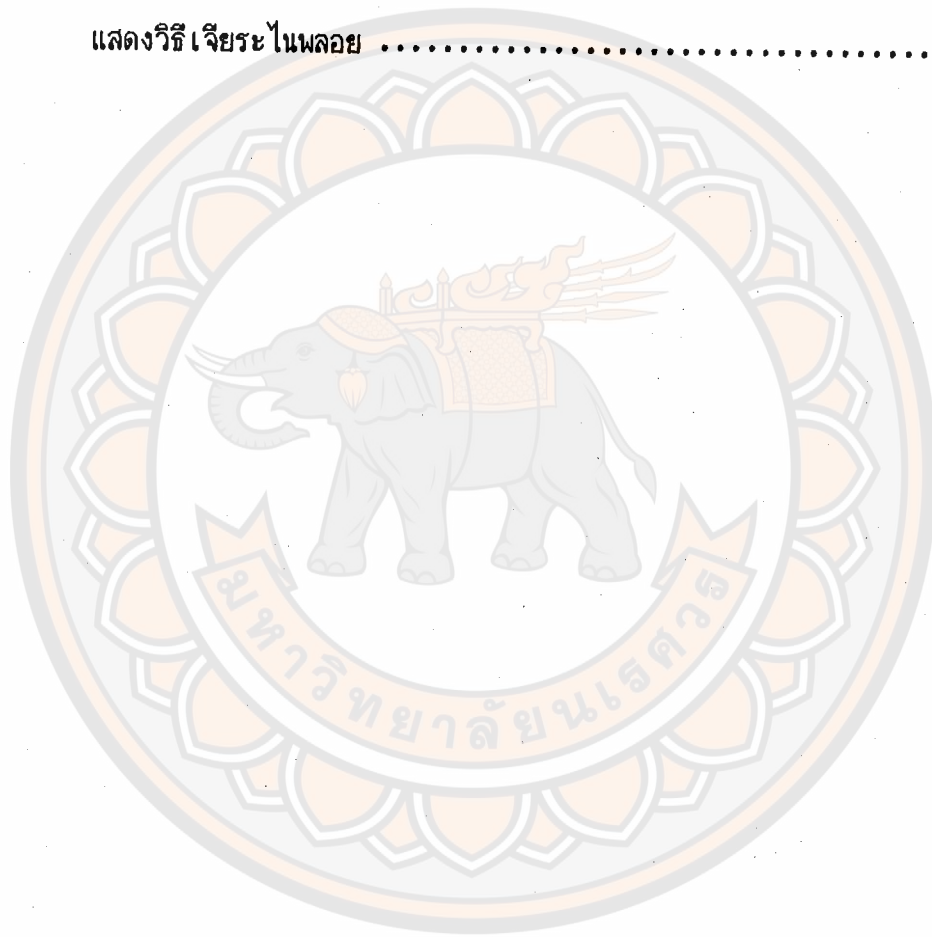
ตาราง	หน้า
1 แสดงมาตรฐานความแข็งของโมห์	19
2 มูลค่าการนำเข้าเครื่องประดับอัญมณี ปี 2527 - 2530	48
3 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณี ปี 2527 - 2530	49
4 มูลค่าการส่งออกอัญมณีที่ยังมิได้เจียรไนไปยังประเทศต่าง ๆ ปี 2527 - 2530	50
5 มูลค่าการส่งออกอัญมณีที่เจียรไนไปยังประเทศต่าง ๆ ปี 2527 - 2530	51
6 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับไปยังประเทศต่าง ๆ ปี 2527 - 2530	52
7 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีของไทยไปสหรัฐอเมริกา ปี 2527 - 2530	53
8 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่ยังมิได้เจียรไน (Unsort) ของไทยไป สหรัฐอเมริกา ปี 2527 - 2530	55
9 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่เจียรไนแล้ว (Cut) ของไทยไป สหรัฐอเมริกา ปี 2527 - 2530	56
10 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีของไทยไปประเทศญี่ปุ่น ปี 2527 - 2530.	59
11 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่ยังมิได้เจียรไน (Unsort) ของไทยไป ประเทศญี่ปุ่น ปี 2527 - 2530	60
12 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่เจียรไนแล้ว (Cut) ของไทยไป ประเทศญี่ปุ่น ปี 2527 - 2530	61
13 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีของไทยไปฮ่องกง ปี 2527 - 2530	64
14 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่ยังมิได้เจียรไน (Unsort) ของไทยไป ประเทศฮ่องกง ปี 2527 - 2530	65
15 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่เจียรไนแล้ว (Cut) ของไทยไปฮ่องกง ปี 2527 - 2530	66
16 ภาษีเครื่องเจียรไนและเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพเพชรพลอย	77

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

แสดงวิธีเจียรไนพลอย 35 - 42

บัญชีแผนภูมิ

แผนภูมิ

หน้า

1 แสดงวิธีการตลาดของธุรกิจการค้าเครื่องประดับอัญมณี 42

บทนำ

เครื่องประดับอัญมณี เป็นที่รู้จักกันมานานตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เนื่องจากมนุษย์เห็นว่าอัญมณีเป็นของสวยงาม หายาก และเป็นของมีค่า ซึ่งยังคงนิยมกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าเสื้อผ้าจะได้ชื่อว่าเป็นอาภรณ์ประดับกายที่มนุษย์จำเป็นต้องมีต้องใช้ ถึงกับได้รับการยกย่องว่าเป็นหนึ่งในปัจจัย 4 ที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ แต่เครื่องประดับอัญมณีซึ่งเป็นของสวยของงามสำหรับประดับตกแต่งร่างกายก็มีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของมนุษย์เช่นกัน

ในปัจจุบัน เครื่องประดับอัญมณีไทยเป็นที่นิยมแพร่หลายในหมู่ชาวต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องประดับอัญมณีไทยมีชื่อเสียงในเรื่องความสวยงามประกอบกับฝีมือการเจียรระไนที่ประณีตงดงามซึ่งถ่ายทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน ทำให้เครื่องประดับอัญมณีไทยเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศอย่างกว้างขวาง จนกลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญซึ่งนำรายได้เข้าประเทศได้ปีละจำนวนมาก และช่วยให้มีการว่าจ้างแรงงานฝีมือภายในประเทศได้เป็นอย่างมาก

ไทยเราส่งเครื่องประดับอัญมณีเป็นสินค้าออกมาช้านาน จนกระทั่ง 10 ปีมานี้ สินค้าประเภทนี้ได้ทวีความสำคัญมาเป็นลำดับ มูลค่าส่งออกสูงขึ้นทุกปี ปี 2350 ส่งออก 19,830 ล้านบาท ปี 2531 ส่งออก 25,000 ล้านบาท ปี 2532 ส่งออก 29,000 ล้านบาท¹ ตั้งแต่ต้นปีที่ผ่านมามีการเปิดโครงการ "ศูนย์อัญมณี" ไม่ต่ำกว่า 8 ราย แต่ละรายประกาศตัวว่าเป็นศูนย์อัญมณีสมบูรณ์แบบแห่งแรกของไทย ซึ่งเป็นศูนย์กลางอัญมณีของโลก มีมูลค่าการลงทุนก่อสร้างแต่ละแห่งหลักพันล้านจนถึงหมื่นล้าน ทำเลที่ตั้งใกล้เคียงกัน มีลูกค้ากลุ่มเดียวกันคือผู้ค้าอัญมณี ลักษณะการก่อสร้างและกิจกรรมภายในตัวอาคารคล้ายคลึงกัน กำหนดสร้างเริ่มต้นและสิ้นสุดใกล้เคียงกันคืออีกราว 4 - 5 ปีข้างหน้า

¹เพิ่มพล โน้ทีเพิ่มเหม. "ศูนย์อัญมณีแสนล้าน ความฝันสูงเสียดฟ้า," ผู้จัดการรายเดือน. 7(80) : 146 - 153 ; พฤษภาคม 2533.

น่าจะเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางการค้าอัญมณีของโลก เนื่องจาก

1. ค่าแรงต่ำ
2. แรงงานมีฝีมือในการเจียรไนมียู่มาก
3. ไทยได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP)* โดยเฉพาะในตลาดสำคัญอย่าง สหรัฐอเมริกาและยุโรป แม้ช่วงหลังจะถูกตัดออกไปบ้าง แต่เมื่อเทียบกับกำไรที่ผู้ส่งออกของไทยได้รับยังคงคุ้มอยู่
4. ชื่อเสียงของไทยในวงการอัญมณีที่สะสมมานานนับสิบปี
5. การส่งเสริมอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐบาล เช่น การให้สิทธิประโยชน์และมาตรการส่งเสริมต่าง ๆ แก่ผู้ส่งออก การยกเลิกเก็บภาษีวัตถุดิบ การอนุมัติทองคำเข้ามาจำหน่าย เป็นต้น
6. ต้นทุนการผลิตในต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาและในยุโรปซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ประสบปัญหาค่าแรง²

ความสำคัญของเครื่องประดับอัญมณี นอกจากจะมีบทบาทโดยตรงในด้านการจ้างงานการนำรายได้เข้าประเทศ การก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแล้ว ยังมีบทบาททางอ้อมอีกหลายประการ เช่น ช่วยสกัดกั้นไม่ให้แรงงานจากต่างจังหวัดอพยพเข้าสู่กรุงเทพฯ ทั้งนี้เนื่องจากการเจียรไนอัญมณีในสามารถหารายได้ในครอบครัวในท้องถิ่นของตน นอกจากนั้นยังช่วยเพิ่มระดับรายได้ให้แก่เกษตรกรซึ่งรู้จักใช้เวลาว่างของตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยลดปัญหาอาชญากรรม เพราะไม่มีเวลาว่างมากพอจะเล่นการพนันหรืออบายมุขต่าง ๆ ช่วยเหลือคนพิการให้มีอาชีพ นอกจากนั้นยังเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นด้วย ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล และศึกษาบทบาทความสำคัญของเครื่องประดับอัญมณี อันจะมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจของชาติ ประกอบกับยังไม่มียานศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับด้านนี้โดยตรง นับเป็นเรื่องน่าศึกษาค้นคว้าไว้เป็นหลักฐานต่อไป

*GSP = Generalised System of Preferences (สิทธิพิเศษทางศุลกากร)

²แหล่งเดิม. หน้า 149.

1. จุดมุ่งหมายสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

- 1.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของเครื่องประดับอัญมณี
- 1.2 เพื่อศึกษาและประเมินเครื่องประดับอัญมณีในประเทศเกี่ยวกับแนวโน้มการผลิตและปริมาณความต้องการในปัจจุบันและอนาคต
- 1.3 เพื่อศึกษาภาวะการตลาดการค้าของเครื่องประดับอัญมณี
- 1.4 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีต่อผลสำเร็จในการลงทุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ตลอดจนแนวทางที่จะส่งเสริมเครื่องประดับอัญมณีในอนาคตของภาครัฐบาลและเอกชน

2. ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

- 2.1 ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของเครื่องประดับอัญมณี
- 2.2 ทำให้ทราบถึงภาวะการค้าและตลาดของเครื่องประดับอัญมณี
- 2.3 ทำให้ทราบถึงบทบาทของภาครัฐบาลและเอกชน และปัญหาการแก้ไขเกี่ยวกับเครื่องประดับอัญมณี

3. ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาความเป็นมาและภาวะการตลาดการค้าเครื่องประดับอัญมณี จะเน้นหนักในช่วง พ.ศ. 2520 - 2530 เป็นสำคัญ (ส่วนระยะก่อนหน้านั้นจะศึกษาโดยสังเขปเพื่อเป็นแนวประกอบให้เห็นความสำคัญและความต่อเนื่องกันกับระยะของทศวรรษนี้

4. สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

- 4.1 สาเหตุที่เครื่องประดับอัญมณีของไทยมีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของตลาด

3 หน้า 1/18

ต่างประเทศอย่างกว้างขวาง

4.2 นโยบายและการดำเนินการของภาครัฐบาลและเอกชน ส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อที่จะให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางภูมิของโลก

5. วิธีการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) เป็นสำคัญ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านเอกสาร (Documentary Research) ทั้งนี้ โดยจะเสนอรายงานแบบพรรณาวิเคราะห์ (Analytical Description) หลักฐานที่ใช้ ประกอบด้วยเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ประกอบกัน

6. แหล่งศึกษาค้นคว้าที่สำคัญ

- 6.1 กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ กรุงเทพฯ
- 6.2 กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงอุตสาหกรรม
- 6.3 กรมศุลกากร กรุงเทพฯ
- 6.4 บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ
- 6.5 สมาคมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับ กรุงเทพฯ
- 6.6 หอสมุดมหาวิทยาลัยนเรศวร อ.เมือง จ.พิษณุโลก
- 6.7 ห้องเอกสารประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- 6.8 แหล่งอื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น นิตยสาร วารสาร สิ่งตีพิมพ์ หนังสือพิมพ์ รายงาน

เป็นต้น

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องประดับอัญมณี

เมื่อพูดถึงอัญมณีก็มักนึกถึงคำที่ว่า เพชรดี มณีแดง เขียวใสแสงมรกต เหลืองใส
สดบุศราคัม แดงแก่กำโกเมนเอก สีมอกเมฆนิลกาล มุกดาหารหมอกมัว แสงสลับเพทาย
สังวาลย์สายไพฑูรย์¹ และนับเป็นโชคดีของประเทศไทยที่มีพลอยชนิดต่าง ๆ เกือบทุกชนิด

1.1 ความหมายของ "พลอย" และ "อัญมณี"

มักจะได้ยินเสมอจากคำถามที่ว่า พลอยกับอัญมณี ต่างกันตรงไหน ในที่นี้ก็จะเสนอ
ให้เห็นว่าแตกต่างกันอย่างไร

พลอย²

เป็นคำทั่วไป หมายถึง แร่ที่มีสมบัติเด่นพิเศษภายในตัว เนื้อควรรส สามารถนำมา
เจียรไนตกแต่ง แปลงรูปเป็นเครื่องประดับ แลดูสวยงามมีคุณค่า บางครั้งอาจหมายถึงสิ่งของ
ที่มีความสวยงามภายในตัว เช่น อำพัน ปะการัง ไข่มุก หรือหินบางชนิด แม้กระทั่งของ
สังเคราะห์หรือทำเทียมเลียนแบบของแท้ตามธรรมชาติ แล้วนำมาเจียรไนเป็นเครื่องประดับ
เช่น "พลอยกระจก" ซึ่งทำมาจากแก้ว

"พลอย" โดยปกติไม่หมายรวมถึง "เพชร" ซึ่งเป็นคำใช้เฉพาะตัวสำหรับเพชรเท่านั้น
แต่เมื่อกล่าวถึงกลุ่มแร่ที่มีความสวยงามเหล่านั้น เรียกรวมกันว่า "เพชรพลอย" พลอยมี

¹บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. รายงานการศึกษาเรื่องอุตสาหกรรม
ส่งออก. 2529. หน้า 1.

²สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2528 - 2529. หน้า 12935.

หลายชนิด มีสีหลากหลาย ทั้งชนิดที่ไร้สีไปจนกระทั่งมีสีดำหรือหลายสีปะปนกันมาก่อนเดิวก่อนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการกำเนิดของพลอยแต่ละชนิดซึ่งไม่เหมือนกัน โดยทั่วไป พลอยมีความใส มีน้ำหรือไฟงาม แข็ง ทนทานต่อการขีดขีดและสึกกร่อน มีขนาดพอเหมาะที่จะนำมาทำเป็น เครื่องประดับได้ เป็นสิ่งซึ่งหาได้ยาก และมีความสวยงามมากกว่าวัตถุหรือสารประกอบอื่น ๆ จึงทำให้มีคุณค่าในตัวพลอยเอง การมีคุณค่ามากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับชนิด คุณภาพ และความ นิยมในพลอยเหล่านั้น

คำว่า "พลอย" นิยมใช้เป็นคำประกอบนำหน้าชื่อ หรือชนิดของพลอย ลักษณะรูปร่าง สมบัติทางนิลิกส์ หรือนำหน้าถิ่นฐานที่มาของพลอย เช่น พลอยทับทิม (พลอยแดง) พลอย แชปไฟร์ (ไฟลิน พลอยเขียว) พลอยก้อน พลอยดิบ (ชนิดที่คงรูปร่างตามธรรมชาติ ยังไม่ ได้เจียรระไน) พลอยเนื้ออ่อน (ในตลาดพลอยสมัยเมื่อ 20 ปีมาแล้ว หมายถึง พลอยสปิเนล ชนิดหนึ่ง สีแดงคล้ายทับทิม ในระยะหลังต่อมา หมายถึง พลอยที่มีเนื้อแข็งน้อยกว่าพลอย ทับทิมแชปไฟร์ เช่น โกเมน หรือชนิดอื่น ๆ อีกด้วย) พลอยพม่า และพลอยจันทบูร นัก วิชาการบางท่านอาจเรียกเพชรและพลอยที่ได้รับการตกแต่งเจียรระไนเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้ง จะนำมาทำเป็นเครื่องประดับว่า "อัญมณี" หรือ "รัตนชาติ" ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมีคุณค่า สูงมากขึ้น

พลอย อัญมณี และรัตนชาติ จึงเป็นคำที่ใช้สื่อความหมายเดียวกัน จะแตกต่างกัน บ้างเล็กน้อย เพียงแต่คำว่า "พลอย" เป็นคำเรียกใช้ทั่วไปตามภาษาพื้นบ้าน ส่วนอัญมณี และ รัตนชาติ มักใช้เรียกอย่างเป็นทางการ หรือเป็นภาษาเขียน และหมายความถึงเพชรด้วย ทั้ง 3 คำ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Gemstones และ Percious Stones

1.2 ประเภทของอัญมณี

อัญมณีที่นิยมนำมาทำเป็นเครื่องประดับนั้น จำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ตาม ลักษณะของแหล่งกำเนิด คือ อัญมณีที่เกิดจากสิ่งมีชีวิต และอัญมณีที่เกิดจากสิ่งไม่มีชีวิต

1.2.1 อัญมณีที่เกิดจากสิ่งมีชีวิต (PRECIOUS STONE ORGANOGENEOUS) มีอยู่ด้วยกัน 4 ชนิด คือ

ก. ไข่มุก (Pearl) เกิดจากตัวหอยมุกที่คายแคลเซียมคาร์บอเนตออกมาหุ้มเม็ดทราย หรือวัตถุแปลกปลอมที่ก่อให้เกิดความระคายเคืองภายใน ไม่กี่ปีเม็ดทรายหรือวัตถุแปลกปลอมก็จะกลายเป็นเม็ดไข่มุกที่มีสีนวลสวยงามและแวววาวอย่างน่าพิศวง และเพราะความสวยงามและมีค่า มนุษย์ผู้ชาญฉลาดจึงไม่รอคอยที่จะให้หอยมุกผลิตไข่มุกแต่ละเม็ดตามธรรมชาติอีกต่อไป นักประดิษฐ์ชาวญี่ปุ่นชื่อมิกิโมโต (Mikimoto) คือผู้ที่สามารถคิดค้นวิธีการผลิตไข่มุกจากมุกเลี้ยงได้เป็นผลสำเร็จ และเวลานี้ในประเทศไทยก็มีการทำฟาร์มเลี้ยงหอยมุกที่จังหวัดภูเก็ต

ข. ปะการัง (Coral) เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังอยู่ในทะเล เมื่อตายแล้วตัวจะกลายเป็นหิน สามารถนำมาใช้ทำเครื่องประดับได้ เพราะมีสีนวลสวยงามและง่ายต่อการตกแต่งเนื่องจากเนื้อไม่แข็งมาก ปะการังอาจมีสีต่าง ๆ กันตั้งแต่สีขาว ชมพู ส้ม แดงไปจนถึงดำ

ค. อำพัน (Amber) เป็นอัญมณีสีเหลืองวาวแวววอดจางทองคำหรือบางทีก็อาจเป็นสีน้ำตาลถ้ามีสิ่งอื่นปน อำพันเกิดจากยางหรือน้ำตาของต้นไม้ที่ขึ้นอยู่บนบก ล้าน ๆ ปี เมื่อต้นไม้เหล่านี้โค่นล้มตามธรรมชาติ ยางที่ไหลออกมาจะไม่เหนียวหรือสลายตัว แต่จะกองฝังอยู่ที่ใต้ดิน พอเวลาผ่านไปจะกลายเป็นวัตถุสีเหลืองที่เรียกว่าอำพัน แต่ก่อนจะมีขนาดเล็กใหญ่ต่าง ๆ กันบริเวณที่ขุดพบอำพันมากที่สุดคือแถวชายฝั่งทะเลบอลติกของสหภาพโซเวียต

ง. แกเกต (Gagate) เป็นถ่านหินชนิดหนึ่งมีสีดำเงางามและทนทานมากเกิดจากไม้สนบางชนิดซึ่งผุสลายยากมาก พอเวลานานเข้าจึงแข็งและกลายเป็นแกเกต

1.2.2 อัญมณีที่เกิดจากสิ่งไม่มีชีวิต (PRECIOUS AND SEMI-PRECIOUS STONE GEM) คือแร่รัตนชาติที่มีอยู่กันมากมาย ที่นิยมและเป็นที่รู้จักกันดี ได้แก่

ก. เพชร³ (Diamond) คือธาตุถ่านหรือคาร์บอนบริสุทธิ์ที่มีความแข็งสูงที่สุดในจำพวกแร่ธาตุที่เกิดตามธรรมชาติ คำว่า Diamond มาจากภาษากรีกว่า "Adamas" แปลว่า "ไม่แตก" ดังนั้น เพชรจึงเป็นที่รู้จักกันมาแต่โบราณแล้วว่าเป็นรัตนชาติที่ดีที่สุดในจำพวกหินมีค่าด้วยกัน เพราะมีความแข็งและความคงทนเป็นเลิศ นอกเหนือไปจากความสดใสและมีประกายสวยงาม

เพชรมีคุณสมบัติเฉพาะตัว คือ มีความแข็งเท่ากับ 10 (ตามมาตราฐานของโมห์) มีความถ่วงจำเพาะเท่ากับ 3.52 และมีดัชนีหักเหของแสงเท่ากับ 2.417 แต่อย่างไรก็ตาม เพชรแท้ชิ้นหนึ่งจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ

1. ไม่มีตำหนิใด ๆ
2. รูปร่างได้สัดส่วนที่ถูกต้องไม่บางหรือหนาเกินไป
3. เหลี่ยมการเจียรระไนจะต้องมี 56 เหลี่ยม โดยแบ่งเป็นเหลี่ยมหน้า 32 และเหลี่ยมหลัง 24
4. เงาของทุก ๆ เหลี่ยมจะต้องสะอาด ไม่มีรอยหรือเส้นลายใด ๆ
5. ไม่มีสีเหลือง สีชา หรือสีอื่น ๆ ปน นอกจากสีชมพูหรือสีฟ้า ซึ่งยิ่งปนมากราคายิ่งสูงกว่าสีขาว 100 %

เพชรนอกจากจะใช้เป็นเครื่องประดับกายได้แล้ว ยังสามารถใช้ในงานด้านอุตสาหกรรมได้ด้วย เช่น ใช้ในอุตสาหกรรมทำนาฬิกา ทำหีบเจาะเพื่อหาแหล่งแร่ และใช้ทำเครื่องมืออื่น ๆ ในเครื่องบิน เรือรบ เป็นต้น

แหล่งที่มีเพชรมากที่สุดได้แก่ สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ บราซิล อินเดีย และสหภาพโซเวียต โดยเฉพาะสาธารณรัฐแอฟริกาใต้สามารถผลิตเพชรได้ประมาณร้อยละ 50 - 60 ของปริมาณการผลิตทั้งหมดในโลก เคยมีการขุดพบเพชรเม็ดโตที่สุดในโลกได้ที่สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ มีน้ำหนักถึง 3,025.75 กะรัต หรือ 605 กรัม

³ หน่วยงานอุตสาหกรรม ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย. เพชรพลอย. 2523. หน้า 9 - 10.

สำหรับประเทศไทยเคยพบเพชรเป็นครั้งแรกรวม 2 เม็ด ที่จังหวัดพังงาและภูเก็ตในปี 2498 เป็นเพชรขนาดเล็กที่ฝังปะอยู่ในเนื้อหินชนิดหนึ่ง เมื่อหินชนิดนี้ผุพังไปตามธรรมชาติ เพชรก็จะหลุดจากเนื้อหินไหลตามน้ำไป อาจจะไปตกค้างอยู่ในแอ่งบนบกหรือไหลลงทะเลไปซึ่งเป็นบริเวณเดียวกับที่มีแร่ดีบุก เมื่อมีการทำเหมืองแร่ดีบุกทั้งโดยเรือขุด เรือดูด หรือเหมืองฉีดเพชรก็จะปนมากับแร่ดีบุกด้วย จากการสำรวจและศึกษาของกรมทรัพยากรธรณีพบว่า เพชรของทั้ง 2 จังหวัดนี้มีได้มีแหล่งกำเนิดเหมือนกับเพชรในแหล่งเพชรที่ใหญ่ ๆ ของโลก ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะได้พบเพชร นอกเสียจากเป็นบางครั้งที่เพชฏูปนติดมาในรางวัลแร่และเจ้าของเหมืองนิยมสะสมไว้เพื่อความเป็นสวัสดิมงคล

ข. พลอยตระกูลคอรัันดัม (Corundum) เป็นพลอยที่มีความแข็งแรงจากเพชรหรือมีความแข็งเทียบเท่า 9 (ตามมาตรฐานของโมห์) ได้แก่ ทับทิม และพลอยสีต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมวดซฟไฟร์ ที่สำคัญได้แก่

1. ทับทิมหรือพลอยแดง (Ruby) เป็นรัตนชาติที่มีค่าสูง มีรูปธรรมชาติเป็นรูป 6 เหลี่ยม ทับทิมมีสีแดงสด แดงอมม่วง และสีชมพู แต่สีทับทิมที่สวยงามและมีราคาแพงต้องมีสีแดงสดหรือสีเลือดนกนิราบ ทับทิมขนาดใหญ่บางเม็ดที่มีสีแดงสด น้ำหรือไฟดีและไม่มีตำหนิจะมีราคาแพงกว่าเพชรที่ขนาดน้ำหนักที่เท่ากัน นอกจากสีของทับทิม⁴ ซึ่งเป็นตัวกำหนดราคาของทับทิมแล้ว ยังมีส่วนประกอบอื่นที่ช่วยให้ทับทิมมีราคาแพง คือ ความแข็ง และความใสสะอาดปราศจากตำหนิของเนื้อพลอย ทับทิมที่มีเนื้อโปร่งใสไม่มีเส้นใยไหม (silk) หรือแนวลายเส้นขนาน (Zoning) หรือรอยร้าวหรือมีน้อยที่สุดจะถือว่าเป็นทับทิมดีที่หายาก นอกจากนั้นจะต้องมีน้ำหรือไฟดี คือมีความไวต่อแสงไฟเกิดเงาสะท้อนเป็นประกายเห็นได้เด่นชัด ทับทิมชั้นดีนี้หากได้รับการเจียรระไนอย่างถูกต้องได้สัดส่วนไม่บางหรือหนาจนเกินไป จะช่วยให้สวยงามสะอาดตาขึ้นอีกมาก ส่วนประกอบต่าง ๆ หลายประการที่กล่าวมานี้ล้วนมีส่วนช่วยให้ทับทิมมีราคาแพงขึ้นทั้งสิ้น แหล่งทับทิมที่สำคัญของโลกในปัจจุบันอยู่ที่ไทย พม่า อินเดีย ศรีลังกา กัมพูชา และออสเตรเลีย ทับทิมที่สวยงามและมีชื่อเสียงต้องเป็นทับทิมพม่าและทับทิมไทย

⁴ กระทรวงอุตสาหกรรม. อุตสาหกรรมอัญมณี. 2527. หน้า 5.

หรือทับทิมสยาม (Siam Ruby) เดิมทีแหล่งทับทิมที่สำคัญของโลกอยู่ที่พม่า เนื่องจากพม่าเป็นเมืองปิดโอกาสที่จะซุดและนำออกซื้อขายจึงมีน้อย และขณะเดียวกันทับทิมไทยกลับซุดได้มากขึ้น และมีความงามไม่แพ้ของพม่า ประกอบกับฝีมือการเจียรไนของไทยดีมากจึงทำให้ทับทิมไทยเป็นที่นิยมของต่างประเทศมาก ในปัจจุบันประเทศไทยมีฐานะเป็นแหล่งผลิตทับทิมรายใหญ่ที่สุดในโลกคือประมาณร้อยละ 80 ของปริมาณทับทิมในตลาดโลก สำหรับแหล่งซุดทับทิมของไทยอยู่ที่จังหวัดตราดและจันทบุรี

ทับทิม⁵ที่ซุดได้จากเขตอำเภอโป่งไร่ จังหวัดตราด เป็นทับทิมที่มีสีดีที่สุด แดงสดชัดมาก หากเป็นแดงอ่อนไม่สดจะออกสีชมพู ทับทิมโป่งไร่ที่สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทยเป็นชนิดที่มีสีสวย ชมพูสด จะไม่มีตำหนิ เนื้อใส ผิวโปร่งและสะอาด

ทับทิมโดยทั่วไปมี 2 ชนิด คือ ชนิดที่มีสตาร์และไม่มีสตาร์ ทับทิมของไทยทำที่พบไม่มีสตาร์และมีเนื้อใสสะอาด ไม่รอยตำหนิ แดกร้าว เป็นที่นิยมกันมากและมีราคาแพง หากทับทิมที่มีลักษณะดังกล่าวมีสตาร์ด้วยจะมีราคาสูงยิ่งขึ้น เพราะโดยทั่วไปแล้วทับทิมที่มีสตาร์มักจะมีเนื้อไม่ค่อยสะอาด ได้มีการประเมินกันว่า ประมาณร้อยละ 70 ของทับทิมที่มีคุณภาพชั้นดีของโลกมาจากประเทศไทย

สำหรับทับทิมพม่าที่มีสีแดงหรือสีชมพู⁶ ถ้ามีสีขาวขุ่นแทรกอยู่ในเนื้อพลอยจะเรียกว่า "กินบ่เขียง" หมายถึงกินไม่หมด ซึ่งเป็นความเชื่อที่ว่าใครมีไว้ใช้จะเป็นศิริมงคล จะร่ำรวยมีกินมีใช้ไม่หมด ทับทิมบางเม็ดของพม่าจะมีสาแทรกหรือสตาร์ ซึ่งถือว่าเป็นทับทิมที่สวยและมีราคาซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันมากในหมู่คนไทย โดยหาซื้อได้ง่ายในจังหวัดที่ติดชายแดนไทย-พม่า เช่นที่ อ.แม่สอด จ.ตาก อ.แม่สาย จ.เชียงราย เป็นต้น

2. พลอยสีน้ำเงินหรือไพลินหรือนิลกาฬ (Blue Sapphire) เป็นพลอยที่มีสีน้ำเงินหรือสีฟ้า มีรูปธรรมชาติเป็นรูป 12 เหลี่ยม ไพลินที่มีคุณภาพดี⁷ น้ำหน้า (มองจาก

⁵บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. อัญมณี. 2531. หน้า 3.

⁶หน่วยการอุตสาหกรรม ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย. แหล่งเดิม.

⁷ธนาคารกสิกรไทย. หัตถกรรมไทย. 2529. หน้า 47.

ด้านบนของพลอย) จะมีสีน้ำเงินเข้ม โสสมำเสมอ ไม่ชุ่มฉ่ำ และน้ำข้าง (มองจากด้านข้างของพลอย) ต้องใสหรือเป็นสีน้ำเงินอ่อน พลอยไพลินที่นับว่าสวยและมีน้ำงามจะต้องมีสีน้ำเงินเข้มเหมือนสีน้ำหมึก หรือสีดอกอัญชัน มีประกายสดใสคล้ายกำมะหยี่ แม้ว่าประเทศไทยจะมีไพลินที่มีคุณภาพคืออยู่บ้าง แต่ก็มีปริมาณไม่มากนัก ปัจจุบันพลอยสีน้ำเงินที่เข้าชั้นชั้นหนึ่งหายากเข้าทุกที ส่วนมากที่ขุดพบจะมีสีอ่อนไปทางสีฟ้า หรือไม่ก็เป็นสีเข้มทึบมากไปจนไม่มีประกายแหล่งที่มีการขุดพบพลอยชนิดนี้ในประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จันทบุรี ตราดและแพร่ โดยทั่วไปแล้ว ไพลินของไทยก็ยังมีคุณภาพสู้ไพลินจากศรีลังกาไม่ได้ในด้านน้ำและไฟที่เหนือกว่าด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงต้องนำเข้าไพลินจากศรีลังกาและออสเตรเลียเป็นส่วนใหญ่มาตกแต่งและเจียรไนเพื่อส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศต่อไป สาเหตุที่เรียกพลอยสีน้ำเงินว่า "ไพลิน" เนื่องจากอัญมณีชนิดนี้พบมากในเขตเมืองไพลิน ซึ่งอยู่ทางตะวันตกของประเทศเขมร ห่างจากเขตเส้นพรมแดนไทยและเขมรเพียง 11 กิโลเมตร หรือห่างจากจังหวัดจันทบุรีไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 60 กิโลเมตร ไพลินจากบ่อพลอยของเขมรนั้นได้รับการยกย่องว่ามีสีน้ำเงิน จัดว่าสวยงามเป็นเลิศ ต่อมาเมื่อมีการขุดพบพลอยสีน้ำเงินในประเทศไทยบ้างจึงเรียกพลอยชนิดนี้ว่า ไพลิน ส่วนคำว่า "นิลกาฬ" ก็เป็นชื่อเรียกพลอยสีน้ำเงินของไทยแต่โบราณเช่นกัน ซึ่งบางครั้งอาจจะมีผู้เข้าใจผิดคิดว่านิลกาฬเป็นชื่อพลอยราคาถูกสีดำสนิทที่เรียกว่านิล หรือนิลตะโก หรือสปีเนลสีดำ (Black Spinel)

สำหรับพลอยสีน้ำเงินที่ขุดพบในประเทศไทยน่าจะเรียกชื่อว่า นิลล่า คำว่า "นิลล่า" ภาษามอญแปลว่า "สีน้ำเงิน" ซึ่งหมายถึงพลอยสีน้ำเงินที่ขุดพบนั่นเอง นิลล่าน้ำสวยและราคาแพงจะต้องมีสีน้ำเงินเข้มและมีสาหร่ายหรือสตาร์หกขาครบบริบูรณ์และไม่มีรอยร้าว

3. บุศราคัม (Yellow Sapphire) เป็นพลอยที่มีสีเหลืองแก่ อ่อนต่าง ๆ กัน สีที่นิยมและมีราคาสูงคือ สีสุราแม่โขงของไทยหรือสีขมิ้นเน่า ประเทศที่ขุดพบได้แก่เยอรมนี สหภาพโซเวียต บราซิล โรดีเชีย มอญ ออสเตรเลีย และไทย แต่ปรากฏว่าบุศราคัมที่มีคุณภาพดีได้แก่บุศราคัมของไทยและออสเตรเลีย แต่ปริมาณที่ขุดได้ของออสเตรเลียน้อยกว่าไทย

ดังนั้น บุคราคัมของไทยจึงเป็นที่นิยมและมีชื่อเสียงมาก โดยที่การขุดพบมากที่จังหวัดจันทบุรีและกาญจนบุรี แต่ปัจจุบันปริมาณบุคราคัมที่ขุดได้มีน้อยเต็มที

บุคราคัมไทยมีชื่อภาษาอังกฤษว่า (Thai Yellow Sapphire) มีโซ (Topaz) ตามที่บางคนเข้าใจ เพราะ Topaz มีคุณภาพต่ำกว่า มีความแข็งเทียบเท่า 8 ส่วน บุคราคัมมีความแข็งเทียบเท่า 9 บุคราคัมไทยและออสเตรเลียได้ชื่อว่ามีค่ารองลงมาจากเพชรสีเหลือง และมีราคาสูงกว่าบุคราคัมที่ขุดได้จากที่อื่น ๆ รองลงไปได้แก่บุคราคัมพม่า และบุคราคัมศรีลังกา ปรากฏว่าในขนาดที่เท่ากันราคาบุคราคัมไทยแพงกว่าของศรีลังกา 10 เท่า

4. พลอยสีเขียว (Green Sapphire) หรือชาวบ้านเรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า เขียวส่อง ซึ่งอาจมีสีเขียวอมน้ำเงินหรือเหลืองปนเขียวเล็กน้อยเหมือนเขียวใบไม้แก่ ๆ แต่มีความใส พลอยสีเขียวนี้ถ้าอมสีเหลืองเล็กน้อยจะเรียกว่า "เขียวบุษย์" เขียวส่องที่สวยงามและมีราคาแพงจะต้องมีสีเขียวสดและไม่มีสีน้ำเงินปนอยู่ ในประเทศไทยมีการขุดพบมากที่จังหวัดจันทบุรี และตราด

ตามปกติพลอยสีเขียวนี้ มักมีแถบสีหรือที่เรียกว่าลายหินปรากฏอยู่ในเนื้อพลอย ซึ่งจะมองเห็นได้ชัดที่หน้าพลอยหลังจากเจียรระไนแล้ว ลายหินที่ปรากฏชัดเจนจะถือว่าเป็นพลอยที่มีตำหนิทำให้ราคาตก เพราะทำให้ประกายไฟลดลง แต่ถ้าลายหินมีเพียงเล็กน้อยต้องส่องกล้องจึงจะแลเห็นแล้วกลับถือว่าดีและเป็นที่นิยมเพราะเชื่อได้แน่ว่าเป็นพลอยธรรมชาติ มีโซพลอยสังเคราะห์

5. พลอยสาแหวกดำหรือพลอยสตาร์ (Black Star Sapphire) เป็นพลอยที่มีสีดำ เมื่อนำมาเจียรระไนเป็นรูปนูนหลังเต่าแล้วส่องดูกับไฟหรือแสงแดดจะเห็นเป็นรูปดาวหรือสาแหวก หรือขา สวยงามมาก พลอยสตาร์ที่มีราคาดีหรือเป็นที่นิยมต้องมี Star 6 ขา พลอยชนิดนี้ถ้ามีสีน้ำเงินเรียกว่า Blue Star ถ้ามีสีเหลืองเรียกว่า Golden Star กล่าวกันว่าหากนำพลอยสาแหวกไปผ่านกรรมวิธีการหุงพลอยจะกลายเป็นพลอยไพลิน

ค. ไพลูริย์ (Chrysoberyl) เป็นพลอยสีน้ำผึ้ง มีเงาเป็นเส้นผ่ากลาง หมายถึง เบริลสีทอง หรือ Golden Beryl) ลักษณะเหมือนแก้วตาแมว (Cat's Eye) มีความแข็ง

8.5 มีสีต่าง ๆ เช่น เขียว น้ำตาล เหลือง แดง ชนิดที่เป็นรัตนชาติเรียก (Alexandrite) ซึ่งจะมีสีเขียวมรกตในเวลากลางวัน สีแดงเมื่อส่องแสงแดดหรือไฟ จึงมีผู้เรียกกันว่า พลอยสามสี หรือเจ้าสามสี พบมากในประเทศบราซิล ศรีลังกา และรัสเซีย

ง. โทแพซ (Topaz) เป็นอัญมณีที่เกิดจากแร่ฟิโซซิลิเกต มีความแข็ง 8 วาวล้ำยแก้ว มีหลายสีตั้งแต่ไม่มีสี สีเหลือง ชมพู เหลืองแบบเหล้าไวน์ สีน้ำเงินและสีเขียว โทแพซสีชมพูหรือสีแดง เป็นรัตนชาติที่สวยงามและหายากมาก โทแพซจากบราซิลมักจะหุงเป็นสีแดงได้สวยงาม ส่วนโทแพซชมพูเป็นพลอยที่หุงจากแร่สีเหลืองแก่ พลอยโทแพซสีดอกจำปาเป็นที่นิยมมากและมักมีผู้เข้าใจผิดว่าเป็นบุคราดัม (Yellow Sapphire) ซึ่งมีความแข็งกว่าและราคาต่างกันมาก กล่าวคือ บุคราดัมมีราคาสูงกว่าโทแพซถึง 20 เท่า อนึ่ง สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติสามารถนำโทแพซสีขาวไปอาบรังสีนิวรอนให้เป็นสีฟ้า ซึ่งมีราคาสูงกว่าได้โดยทำให้มีราคาเพิ่มถึงกะรัตละ 80 - 300 บาท

จ. มรกต (Emerald) เป็นรัตนชาติที่รู้จักกันดีมากและเป็นที่นิยมมากที่สุดในสมัยโบราณตั้งแต่ก่อนคริสตกาล เกิดจากแร่เบริล (Beryl) ซึ่งภาษากรีกโบราณ หมายถึงรัตนชาติสีเขียว มีความแข็ง 7.5 - 8 ปกติมรกตจะมีสีเขียวอ่อนแต่อาจจะพบชนิดที่มีสีอื่นได้ เช่น สีเหลืองทอง ชมพู ขาวหรือไม่มีสี เนื้อโปร่งใสถึงโปร่งแสง เนื่องจากมีหลายสีจึงมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันคือ สีฟ้าอ่อนเรียก Aquamarine สีฟ้าอ่อนโปร่งใสเรียก Morganite สีชมพูอ่อนหรือสีกุหลาบเข้มเรียก Rose Beryl สีเขียวเข้มโปร่งใสเรียกมรกตหรือ Emerald และสีเหลืองทองเรียก Golden Beryl

แหล่งมรกตของโลกอยู่ที่ประเทศโคลัมเบีย รัสเซีย ออสเตรเลียและแอฟริกา ตะวันตกเฉียงใต้ มรกตที่นับว่าสวยและมีราคาสูงจะต้องมีสีเขียวกำมะหยี่ (Velvet Green) ในประเทศไทยคดขุดพบบริเวณจังหวัดภาคเหนือ เช่น ที่จังหวัดตากและเชียงใหม่ มรกตเป็นอัญมณีที่มีค่ามาก อาจมีราคาสูงกว่าเพชรเสียอีก ทั้งนี้เพราะว่ามรกตที่มีคุณภาพดีมีน้อย และมีคุณสมบัติพิเศษสามารถเปลี่ยนสีได้ที่ความร้อน 700 - 800 C

ฉ. เพทาย (Zircon) มาจากคำว่า Jargon ซึ่งหมายถึง คล้ายเพชร เป็นพลอยที่มีประกายสวยงามยิ่งกว่าพลอยชนิดอื่น ๆ อาจกล่าวได้ว่าเป็นที่สองรองจากเพชร มี

กำเนิดจากแร่ซิลิเกต มีความแข็ง 7.5 พบมากที่บ้านตกรม จังหวัดจันทบุรี และเขตต่อระหว่างอำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ และกิ่งอำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี เพทายที่พบตามธรรมชาติส่วนใหญ่จะมีสีออกไปทางน้ำตาลหรือน้ำตาลปนแดง ปนส้ม หรือออกเหลือง ๆ เนื้อจะไม่ใสนัก ก่อนจะนำไปเจียรระไนมักนิยมไปเผาก่อน เพื่อให้เป็นสีขาวและมีความใส เพราะเพทายมีคุณสมบัติในการหักเหแสงและกระจายแสงได้ใกล้เคียงกับเพชร เมื่อเจียรระไนแล้วจึงดูสวยงามคล้ายเพชร ในอดีตเพทายเป็นอัญมณีที่ได้รับความนิยมมากในประเทศไทย จึงมักเรียกเพทายกันว่า "เพชรไทย" โดยทั่วไปนิยมใช้แทนเพชรเม็ดเล็กในการทำเครื่องประดับ โดยเฉพาะในการล้อมหัวแหวนประเภททับทิมหรือมรกต

ช. โกเมน (Garnet) เป็นพลอยที่มีสีแดงเข้ม แต่อาจมีสีอื่น ๆ ได้ เช่น สีน้ำตาล เหลือง เขียว ดำ มีความแข็ง 6.5 - 7.5 พบโดยทั่วไปในหินแปรและหินอัคนี มีการขุดพบในประเทศไทยมากที่สุดในโลก มีการกระจายอยู่ทั่วไปเกือบทุกจังหวัดในทุกภูมิภาค โดยเฉพาะที่จันทบุรีและตราด ต่างประเทศมีพบมากที่ประเทศศรีลังกา ออสเตรเลีย บราซิล เป็นรัตนชาติที่ราคามัไม่สูงนัก ยกเว้นสีเขียวซึ่งพบได้ในบริเวณแถบเทือกเขาอูราลของรัสเซีย จะมีความสวยงามเป็นพิเศษและราคาสูง เรียกว่ามรกตอูราล (Uralian Emerald)

ญ. พลอยที่มีกำเนิดมาจากแร่ควอตซ์ (Quartz) มีความแข็งเทียบเท่า 7 มีอยู่หลายชนิดคือ

1. พลอยสีม่วง (Amethyst) หรือพลอยสีดอกตะแบก เป็นพลอยที่มีสีม่วง ตั้งแต่ม่วงแก่จนถึงม่วงอ่อน ที่มีสีม่วงเพราะมีเหล็กผสม สีจะหายเมื่อเผาให้ร้อนหรือบางทีเผาแล้วกลายเป็นสีเหลือง เหลืองอมแดง และเขียวอ่อน ในประเทศไทยขุดพบแถวจังหวัดจันทบุรี ตราด ลำปาง แพร่ และนครนายก

2. โอปอล (Opal) ปกติโอปอลจะมีสีเหลืองรุ่งในเนื้อ เพราะแสงในโอปอลมีการหักเหมากมายหลายครั้ง กระจายสีและแยกสีทั้งหมดออกเป็นรูปสเปกตรัม จึงทำให้โอปอลมีความสวยงามเมื่อขยับไปขยับมา โอปอลมีมากมายหลายชนิด แต่ที่นิยมกันว่าสวยงามและมีราคาสูง จะต้องมีสีขาวนวล และออกเป็นเงาประกายสีน้ำอ่อน (Milk Opal) โอปอลที่มีเนื้ออย่างเปลวไฟและมีสีแดงเป็นสีไฟ (Fire Opal) และโอปอลที่มีสีดำเข้ม (Black

Opal) แหล่งโอบอลที่มีคุณภาพดีและมีมากที่สุดในโลกคือ รัฐนิวเซาท์เวล ประเทศออสเตรเลีย ในประเทศไทยเคยขุดพบโอบอลสีชมพูและสีเหลืองในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ

3. โป่งข่าม ภายในเนื้อโป่งข่ามมักมีแร่ชนิดอื่น ๆ เกิดรวมเป็นมลทิน (Impurities) ปนอยู่ด้วย ทำให้เกิดภาพต่าง ๆ และมีความงามหลายแบบ เมื่อประมาณกว่า 20 ปี คนไทยตื่นตื่นกับโป่งข่ามและนิยมกันมาก มีการขุดพบมากในจังหวัดลำปาง นครสวรรค์ เชียงใหม่ อุดรดิตถ์

ด. ทัวร์มาลีน (Tourmaline) เป็นพลอยที่มีความแข็ง 7 - 7.5 มีหลายสีคือ สีดำ น้ำตาล แดงอ่อน ชมพู เขียว น้ำเงิน และสีขาว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธาตุที่ประกอบอยู่ในประเทศไทย ทัวร์มาลีนสีเขียวพบที่เชียงใหม่ สีเขียวแก่ใสพบที่จันทบุรี สีชมพูพบที่ปากทรง จังหวัดชุมพร สำหรับต่างประเทศพบที่เกาะเอลบา ประเทศบราซิล รัสเซีย มาคากัสการ์ และสหรัฐอเมริกา

ต. เพอริโดท (Peridot) เป็นพลอยสีเขียวใสแบบเขียวมะกอก ซึ่งอ่อนใสมากกว่าเขียวส่อง มีความแข็ง 6.5 - 7 เพอริโดทมีการขุดพบมากที่นมา มีน้ำงามมาก และพบที่เกาะเซนต์จอห์นในทะเลแดง ส่วนประเทศไทยเคยมีการขุดพบที่อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ กาญจนบุรี จันทบุรี และตราด เป็นพลอยที่มีราคาไม่สูงนัก

ค. หยก (Jade) รูปธรรมชาตมี 8 เหลี่ยม มีความแข็ง 6.5 - 7 เป็นรัตนชาติที่เกิดจากแร่ 2 ชนิด คือ หยกเจไดต์ (Jadeite) และหยกเนไฟรต์ (Nephrite) โดยเฉพาะประเภท Jadeite นั้นมีเนื้อแน่นเหนียวมาก ไม่แตกง่าย ชาวจีนนิยมกันมากถือว่ามีค่าสูง และเชื่อว่าจะช่วยให้ผู้สวมใส่มีความสุขและโชคดี สีหยกที่นิยมกันมากและมีราคาแพง คือ สีเขียวผลแอปเปิล สีเขียวมรกต สีเขียวอมขาว และขาวนวล โดยผิวหยกจะต้องมันและขาว แหล่งที่พบมากและถือว่าเป็นบ่อหยกที่ดีที่สุดอยู่ในประเทศพม่าตอนบน คือ "บ่อหยกโมกอง" นอกจากนี้ยังพบมากแถบตอนใต้ของประเทศจีน ธิเบต นิวซีแลนด์ และเม็กซิโก ส่วนประเทศไทยเคยขุดพบที่จังหวัดเชียงใหม่และน่าน นิยมนำมาแกะสลักเป็นเครื่องใช้และเครื่อง

ระดับต่าง ๆ หยกก็ถือว่าเป็นอัญมณีที่มีค่าเป็นอันดับห้า รองจากเพชร ทับทิม ไพลิน มรกต หยกสีเขียวที่ดีที่สุดในโลก คือ "หยกอิมพีเรียล" ที่มาจากพม่า มีเนื้อใส สีเขียวสด

ท. เทอร์ควอยซ์ (Turquoise) หรือมุลนการเวก เป็นอัญมณีที่มีสีฟ้าอ่อนหรือฟ้า สดสะดุดตา มีความแข็ง 6 เป็นแร่มาจากภาษาฝรั่งเศส หมายถึง Turkish เนื่องจากกำเนิดของแร่นี้อยู่ในเปอร์เซียไปสู่ยุโรปทางตุรกีที่มีค่ามากที่สุดนั้นต้องเป็นสีฟ้าอ่อนหรือสีฟ้าเข้ม สดสะดุดตา และปราศจากเงาสีเขียวและจุดต่างดำ ชาวตะวันตกนิยมใช้กันมากเพราะเชื่อว่า จะนำโชคกลางดีมาสู่ผู้ใช้ แหล่งเทอร์ควอยซ์ที่พบมากอยู่ที่เปอร์เซีย เม็กซิโก นิวเม็กซิโก รัสเซีย อิหร่าน อเมริกา สำหรับประเทศไทยยังไม่เคยพบ

น. มุกดาหาร (Adularia) เป็นอัญมณีสีเหลืองออกขาว มีความแข็ง 6 และมีคุณสมบัติในการเล่นสีเหลืองบนผิวขาวคล้ายแสงจันทร์ บางทีเรียกว่า มูนสโตน หรือจันทร์กานท์ (Moonstone) เกิดอยู่ในหินอัคนีชนิดต่าง ๆ ในประเทศไทย พบมากที่จังหวัดราชบุรี ตาก กาญจนบุรี อุทัยธานี เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน

1.3 คุณสมบัติของอัญมณี

การที่มีผู้นิยมนำอัญมณีหรือแร่รัตนชาติมาใช้เป็นเครื่องประดับที่มีค่า เพราะคุณสมบัติที่ดีเด่น 4 ประการ หรือที่เรียกว่า 4 C's อันได้แก่¹⁰

1.3.1 มีความใส (Clarity) อัญมณีที่มีค่าต้องมีความใส เพราะความใสทำให้เกิดความลึกและแสงสว่างอยู่ภายในเนื้ออัญมณี และจะต้องไม่มีจุดฟองอากาศหรือตำหนิใด ๆ เช่นกัน ยิ่งเนื้ออัญมณีใสมากค่าก็ยิ่งสูงมาก แต่ในกรณีของอัญมณีประเภททึบแสง ความมีค่าจะขึ้นอยู่กับสีและความแวววาวในเนื้อ เพื่อให้เข้าใจชัดเจนขึ้นจึงได้มีการแบ่งอัญมณีตามความใส

⁹ "รายงานผู้จัดการ," ผู้จัดการรายเดือน. 7(80) : 8 ; พฤษภาคม 2533.

¹⁰ กมลลักษณ์ ไตสกุล. "อัญมณีและเครื่องประดับ," ใน จุลสารธนาคารกรุงเทพ จำกัด. 2528. หน้า 7.

ออกเป็น 3 พวกคือ¹¹

ก. พวกใสโปร่งตา (Transparent) จัดเป็นรัตนชาติกลุ่มใหญ่ที่สุด สำคัญที่สุด ซึ่งกลุ่มนี้แยกได้เป็น 2 พวก คือ

1. ใสไร้สี รัตนชาติพวกนี้ได้แก่ เพชร เพทายขาว (Fired Zircon) นิลขาว (White Sapphire) เป็นต้น รัตนชาติพวกนี้ความใสสะอาดบริสุทธิ์และการกระจายแสงสีเป็นรากฐานของความงาม การเจียรไนในทิศทางที่ถูกต้องให้รูปทรงและหน้าถูกแบบ นับว่ามีความสำคัญอย่างมากสำหรับรัตนชาติจำพวกนี้ เพราะจะทำให้ؤلุมนี้มีคววมสวยงามเป็นอย่างมาก

2. ใสและมีสี รัตนชาติพวกนี้ได้แก่ ทับทิม มรกต บุคราคัม ทัวร์มาลีน คุณไชด์ (Kunzite) และอะความารีน (Aquamarine) เป็นต้น รัตนชาติพวกนี้สวยด้วยสีและความใสของมันตามธรรมชาติ โดยจะต้องมีสีที่พอดีเป็นตัวเองแต่ละชนิด ๆ ไปไม้อ่อนไปไม่แก่ไป การเจียรไนไม่มีความสำคัญมากนักสำหรับรัตนชาติพวกนี้เป็นเพียงช่วยในเรื่องสีเท่านั้น เช่น ถ้ารัตนชาติที่ได้มาก่อนเจียรไนมีสีอ่อนไป ก็แก้ให้สีแก่ขึ้นโดยเจียรไนให้คววมหนามากขึ้น เป็นต้น

ข. พวกใสน้อย ๆ โปร่งแสงแต่ไม่โปร่งตา (translucent) รัตนชาติพวกนี้ได้แก่ มูนสโตน (Moonstone) พลอยสาหรerk และไพฑูรย์ เป็นต้น รัตนชาติพวกนี้ใสเล็กน้อย แต่ไม่ใสจนมองทะลุไปได้ แสงสว่างจากภายในให้ลักษณะทางแสงแปลก ๆ อันเป็นหลักแห่งความงามของรัตนชาติพวกนี้ รัตนชาติพวกนี้ไม่ต้องเจียรไนให้มีหน้า แต่ต้องเจียรไนเป็นหลังเบี้ยหรือโดม เพื่อให้แสงเข้าไปในเนื้อพลอยแล้วสะท้อนออกมากที่สุดเท่าที่จะมากได้

ค. พวกทึบแสง (Opaque) และกึ่งทึบแสง รัตนชาติพวกนี้ได้แก่ หยกไข่นก การเวก ลาปิสลาซูลี คาร์เนเลียน เป็นต้น พวกนี้แสงไม่ผ่านเนื้อเข้าไป แต่จะสะท้อนที่ผิวหรือส่วนตื้นที่สุดใต้ผิวหนึ่งเท่านั้น ความสวยงามจะอยู่ที่สีและความวาวในเนื้อ

¹¹ เกษตร พิทักษ์ไพรวน "รัตนชาติ," ใน รวมบทความทางวิชาการของสมาคมเพชรพลอยเงินทอง. 2527. หน้า 17 - 22.

1.3.2 มีสี (Colour) ที่สวยงาม อัญมณีที่มีค่าต้องมีสีสวยงาม สม่ำเสมอเหมือนกันตลอดทั้งเม็ด ส่วนจะเป็นสีอะไรที่มีราคาสูงก็ขึ้นอยู่กับรสนิยมและสมัยนิยม

1.3.3 มีการเจียรระไน (Cut) ที่ทำให้อัญมณีนั้นมีความสวยงามยิ่งขึ้นด้วยหน้าเหลี่ยมและมุมต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาและความชำนาญงาน

1.3.4 มีขนาดน้ำหนัก (Carat) ที่เหมาะสม อัญมณีจะมีค่าสูงเมื่อมีน้ำหนักตั้งแต่ 1 กะรัตขึ้นไป และค่าจะสูงมากขึ้นหากมีน้ำหนักตั้งแต่ 5 กะรัตขึ้นไป

อัญมณี¹² หรือแร่รัตนชาติที่มีสีสวยงามนั้น โดยทั่วไปขายกันเป็นกะรัตซึ่งเป็นมาตรวัดน้ำหนักเพชรพลอย หนึ่งกะรัตมีน้ำหนักประมาณ 1 ใน 5 ของกรัม และแต่ละกะรัตประกอบด้วย 100 จุด หรือที่ในวงการนิยมเรียกว่าสตางค์ ดังนั้น 50 จุดจึงเท่ากับครึ่งกะรัตหรือ 50 สตางค์ อัญมณีต่างชนิดกันแม้มีน้ำหนักของกะรัตเท่ากัน แต่มีขนาดแตกต่างกันได้ เพราะขนาดต่อกะรัตของอัญมณีคิดจากค่าความถ่วงจำเพาะ ซึ่งหมายความว่า ยิ่งมีความหนาแน่นมากเท่าไรขนาดก็เล็กลงเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น มรกตขนาดน้ำหนัก 2 กะรัต เม็ดจะใหญ่กว่าทับทิมซึ่งมีขนาดน้ำหนัก 2 กะรัตเท่ากัน เพราะวามรกตมีความหนาแน่นน้อยกว่าทับทิม นั่นคือค่าความถ่วงจำเพาะของมรกตเท่ากับ 2.72 ในขณะที่ค่าความถ่วงจำเพาะของทับทิมเท่ากับ 4.00

นอกจากคุณสมบัติเด่นทั้ง 4 ประการดังกล่าว อัญมณีที่ได้รับการยกย่องว่าสวยงามและมีค่ายังต้องมีคุณสมบัติสำคัญอย่างอื่นอีก ดังนี้

1.3.5 มีความแข็ง (Hardness) ซึ่งความแข็งนี้ทำให้มีความคงทนต่อการขีดขูดโดยปราศจากริ้วรอย ยิ่งอัญมณีมีความแข็งเท่าใดค่าก็จะสูงมากขึ้นเท่านั้น เพราะความแข็งจะช่วยสะท้อนแสงได้ดีและส่งประกายวาวแวว นอกจากนี้ยังจะช่วยไม่ให้เกิดการสึกกร่อนได้ง่ายทำให้มีอายุการใช้งานยาวนาน อัญมณีจะมีค่าเมื่ออยู่ในลำดับความแข็งตั้งแต่หกชิ้น ถ้ามีความแข็งต่ำกว่าหกลงมาไม่เหมาะสำหรับใช้เป็นเครื่องประดับกาย ยกเว้นไข่มุก ดังนั้นจึงต้องมีมาตรฐานความแข็งเป็นเครื่องชี้ มาตรฐานที่ใช้กันในปัจจุบันคือมาตรฐานความแข็งของโมห์ (Moh's Scale of Hardness) ซึ่งแบ่งความแข็งเป็น 10 ชั้นโดยใช้แร่ 10 ชนิด

¹² กมลลักษณ์ โตสกุล. เล่มเดิม. หน้า 8

เป็นหลัก ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงมาตรฐานความแข็งของโมห์

ความแข็ง	แร่มาตรฐาน	รัตนชาติที่มีความแข็งเสมอ
10	เพชร	เพชร
9	คอรัันดัม	ทับทิม
8.5		ไพฑูรย์ และจำวสามสี
8	โทแพซ	สปิแนล โทแพซ
7.5		อะความารีน มรกต โกเมนม่วงแดง
7.25		เพทาย โกเมนเขียวและส้มแดง
7	ควอ์ตซ์	พลอยตระกูลควอ์ตซ์ทั้งหมด หยกเขียว (Jadeite 6.5 - 7) ทิวร์มาลีน และควนไชด์
6.5		เพอริดอต หยกขาว (Nephrite)
6	เฟลด์สปาร์	เพทาย มูนสโตน ไข่นกการเวก ลาบิสลาซูลี และแทนซาไนท์
5.5		ไช้ปอลส์ วิลเวมไมต์ (Willemite) สเฟิน (Sphene)
5	อะปาไทต์	อะปาไทต์
2	ยิบซั่ม	

ตาราง 1 (ต่อ)

ความแข็ง	แร่มาตรฐาน	รัตนชาติที่มีความแข็งเสมอกัน
----------	------------	------------------------------

1	ทึลส์	
---	-------	--

ที่มา - กรมทรัพยากรธรณี หินมีค่า รัตนชาติ และหินสี เอกสารสำหรับประชาชน ฉบับที่ 20 : 16 พฤศจิกายน 2513 หน้า 29

หมายเหตุ F. Mohrs เป็นนักธรณีวิทยาชาวเยอรมันนี้ ได้เปรียบเทียบความแข็งของแร่ไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2254 โดยวิธีเอาแร่ที่มีความแข็งต่าง ๆ กันขีดซึ่งกันและกัน

1.3.6 มีน้ำหรือไฟ (Fire) ดีทำให้มีความสดใสแสงผ่านได้ และมีการหักเหของแสงและการกระจายของแสงออกสูง ทำให้เกิดความแวววาวสะดุดตา ซึ่งคุณสมบัติข้อนี้ขึ้นอยู่กับความแข็ง ความใส และกรรมวิธีการเจียรไน

1.3.7 มีรูปร่าง (Shape) ที่สวยงามเหมาะแก่การนำไปทำเครื่องประดับชนิดต่าง ๆ

1.3.8 มีความแวววาวสะดุดตา (Brilliancy) เช่น วาวแบบเพชร

1.3.9 มีความหายาก (Scarcity) โดยที่อัญมณีเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ใต้พื้นดินและในภูเขา ทำให้การเสาะแสวงหาเป็นไปด้วยความยากลำบาก ต้องเสี่ยงภัยอันตรายนานาชนิด และยิ่งนับวันอัญมณีที่สวยงามและขนาดใหญ่มีแต่จะร่อยหรอหมดไปทุกที ความหายากทำให้อัญมณีมีค่าสูงยิ่งขึ้น

1.3.10 มีความคงทนต่อปฏิกิริยาเคมี

บทที่ 2

ประวัติความเป็นมาของ เครื่องประดับอัญมณี

ขึ้นชื่อว่าผู้หญิง ไม่ว่าจะชาติภาษาใด ต่างก็แตกต่างกันในชีวิตความเป็นอยู่อย่างไรก็ตาม แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้หญิงมีเหมือนกันคือความรักสวยรักงาม ไม่ว่าจะ เป็นไปโดยธรรมชาติก็ไม่เชิง เพราะในสรรพสัตว์หลายหลากชนิดความงดงามของสีปีก สีขน เป็นของสัตว์เพศผู้ ผู้ชายเองใช้ว่าจะไม่รักสวยรักงาม แต่การที่ผู้หญิงต่อเติมเสริมแต่งจนแทบจะผูกขาดด้านความงามไปหมด จึงทำให้กิจกรรมที่เกี่ยวกับความสวยงามผู้หญิงครอบครองไปทั้งสิ้น ไม่ว่าจะ เป็นเสื้อผ้า ทรงผม แต่งหน้าทาปาก แม้กระทั่งเครื่องประดับ

มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีสมอง มีวิวัฒนาการมาโดยตลอดโดยใช้ความคิดของตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่เรื่องของเครื่องประดับนั้น มนุษย์รู้จักประดิษฐ์ขึ้นมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ หรือยุคหินโนئهทีเดียว

ในยุคหินเก่าสิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นส่วนใหญ่เป็นอาวุธเพื่อใช้ล่าสัตว์ ทำด้วยหินหยาบ ๆ หรือกระดูกสัตว์ จากหลักฐานการขุดพบหลุมฝังศพของมนุษย์โครมันยอง พบเครื่องมือเครื่องใช้ของผู้ตายในหลุมศพ ซึ่งเป็นความเชื่อของคนในยุคนี้ว่า ผู้ตายจะได้สิ่งของใช้ในโลกรหน้า ในหลุมศพมีเครื่องประดับอยู่ด้วย¹

2.1 ตามหลักฐานประวัติศาสตร์ยุโรป

2.1.1 ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เป็นยุคที่มนุษย์ยังไม่รู้จักการเขียนหนังสือหรือจดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เครื่องประดับของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์คือพวกลูก

¹สายใย (นามแฝง) "แต่งแต้มสีสันจากอดีตกาล," พีแฉิล. 15(2) : 37 -

ปิดที่ทำจากหินสีต่าง ๆ หรือกระดูกสัตว์ เขี้ยวของสัตว์ นำมาฝนขัดจนกลมแล้วเจาะรูใช้ เชือกที่ทำจากพืชหรือหนังสัตว์ทำเป็นสายสร้อยร้อยลูกปัดเหล่านั้น สิ่งเหล่านี้เป็นพยานหลักฐาน ถึงความรักสวयรักงามของมนุษย์ว่ามีมาแต่โบราณกาลแล้ว²

เมื่อมนุษย์เสาะหาและค้นพบแร่ธาตุอื่นในธรรมชาติ เครื่องประดับก็เปลี่ยนไป การ ประดิษฐ์ การค้นพบโลหะและกรรมวิธีทำโลหะให้บริสุทธิ์หรือโลหะผสม เช่น สำริด และเหล็ก ทำให้ยุคหินสิ้นสุดลง ก้าวเข้าสู่ยุคของประวัติศาสตร์เมื่อชาวสุเมเรียนสามารถประดิษฐ์ตัวอักษร ลิ่ม ช่วยเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ เรื่องของอัญมณีก็เริ่มวิวัฒนาการไปสู่ความวิจิตร บรรจงมากขึ้น

ถึงบรรทัดนี้พอจะกล่าวได้ว่า อัญมณี หมายถึง เครื่องประดับที่บุคคลสวมใส่เป็นของ ประดับประดาส่วนตัว หรือใช้เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความมั่งคั่งหรือแสดงสถานภาพของผู้สวมใส่ก็ ได้

อัญมณีรวมไปถึงแหวน สร้อยข้อมือ สร้อยคอ ต่างหู เข็มกลัด เครื่องประดับผมนานา ชนิด ผู้คนในยุคก่อนเชื่อว่าอัญมณีบางชนิดมีอำนาจอันน่าอัศจรรย์ชวนให้หลงใหล มนุษย์ใช้วัสดุ ได้เกือบทุกชนิดในการทำอัญมณี ไม่ว่าจะเป็นเศษกระดูก ไม้ หรือเหล็ก หรือเป็นการทำสร้อย คอสร้อยข้อมือจากฟัน กรวด เมล็ดพืช และเปลือกหอย

และเมื่อมนุษย์ค้นพบทองคำ เงิน มาประกอบการทำอัญมณี จนกระทั่งอัญมณีที่มีค่า ได้แก่ เพชรพลอยนำมาประกอบเป็นตัวเรือนก็ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางจนถึงปัจจุบัน

2.1.2 ยุคโบราณ³ คือระหว่างช่วง 3,500 - 2,400 ปีก่อนคริสตกาล (หรือ มากกว่า 5,000 ปีมาแล้ว) จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้มีการค้นพบอัญมณีที่มีค่าเก่าแก่ที่ สุดในโลก ได้แก่อัญมณีที่พบในหลุมศพของนางสนองพระโอรซุ้ ตัวเรือนทำด้วยทอง คาร์นีเลียน และหินสีต่าง ๆ

อัญมณีในยุคแรกประดิษฐ์โดยชาวอียิปต์ ในยุค 1991 - 1776 ก่อนคริสตศักราช สตรี

² แหล่งเดิม. หน้า 38.

³ แหล่งเดิม. หน้า 39.

อีลิปต์นิยมสวมรัดเกล้าหรือกระบังครอบช่องผม สวมห่วงรัดผม สร้อยคอ สร้อยข้อมือ แหวนและ เข็มขัดลูกบิดแคบ ๆ คาดรอบสะโพก

เครื่องประดับเหล่านี้ประกอบด้วยทองคำและเงิน ใช้ร่วมกับอัญมณีคือหินรัตนชาติ อาทิ หินเขียวหยาบ คาร์เนเลียน เทอร์ควอยซ์ ไพฑูรย์ นิล โกเมน หินโมรา เอมาไทต์ สำหรับลูก บิดยังมีใช้อยู่โดยทำจากแร่ชนิดหนึ่งที่มีสีเขียวหรือฟ้า แร่ควอตซ์ที่มีความวาว เป็นส่วนสำคัญ

อัญมณีอีลิปต์อาศัยรูปทรง การออกแบบและการผสมสี เพื่อนำหินมีค่านี้มาใช้ในแง่คุณค่า ทางสี ไม่ใช่คุณค่าในเนื้อแท่งอัญมณีนั้น

ยุคของชาวกรีก อัญมณีหลักคือมรกต ต่างหู สร้อยคอ รวมทั้งพวงมาลัยซึ่งใช้ในพิธีทาง ศาสนา ให้เป็นรางวัลหรือเครื่องหมายแห่งเกียรติยศ

ช่างฝีมือชาวกรีกฝากผลงานในประวัติศาสตร์ของอัญมณี คือการแกะสลักทองและหิน เช่น หินโมราแกะเป็นลายนูนเพื่อทำหัวแหวนหรือห้อยคอ

ส่วนอัญมณีของชาวโรมันในช่วงศตวรรษที่ 2 ก่อนคริสตกาล ยังคงเป็นแบบกรีกต่อเนื่อง มา แต่มีความแตกต่างในส่วนของการใช้หินมีค่า และวัสดุเลียนแบบแก้วสมตะกั่ว

ระหว่างศตวรรษที่ 3 และที่ 4 อิทธิพลของกรีกเสื่อมลง อิทธิพลของพวกซีเรียเข้ามา แทนที่ เกิดต่างหูรูปวงแหวนประดับด้วยจี้หลากชนิด ต่างหูบางชนิดมีขอเกี่ยว เป็นรูปตัวเอส ส่วน สร้อยคอในช่วงนั้นแสดงถึงความนิยมในการเชื่อมต่อให้เป็นรูปเลขแปด เน้นให้เห็นจี้เป็นเครื่อง ราง ส่วนสร้อยข้อมือมักจะแกะทาบเป็นรูปงู สร้อยข้อมือในช่วงต่อมาประดับด้วยไข่มุกและยังมี เข็มขัดปักกมบนานาชนิดอีกด้วย

2.1.3 ยุคกลาง⁴ คือช่วงระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 14 - คริสต์ศตวรรษที่ 15 ใน ยุคนี้พ่อค้าอัญมณียุโรปเช่นไทน์ได้รับมรดกของชาวโรมันผสมผสานกับคุณลักษณะของชาติตะวันออก การผลิตเพชรพลอยส่วนใหญ่ใช้เทคนิคเคลือบแบบครัวของเน โครรงร่างการดีไซน์เป็นแบบชุด โลหะเป็นชิ้นยาวตรงขอบประสานเข้ากับฐานโลหะแบบเช่นเดียวกับในช่วงแรก ๆ ของอีลิปต์ ต้นศตวรรษที่ 14 หินมีค่าหาได้ง่ายเนื่องจากการค้าระหว่างอิตาลีกับประเทศทางตะวันออก

⁴ แหล่งเดิม.

ออก เพชรมีทั้งแหลมและแบนแบบหน้าตัดตรงส่วนยอด ขณะเดียวกัน เลือดดำมีราคาแพงและหรูหรา
มากขึ้น อัญมณีชนิดใหม่ก็เป็นที่ต้องการ สตรีสวมมงกุฎมาลัยรอบศีรษะ การสวมใส่เพชรพลอย
กลายเป็นเครื่องแสดงฐานะและตำแหน่ง

เข็มกลัดรูปวงแหวนถูกประดิษฐ์ขึ้นอย่างประณีต เข็มกลัดรูปหัวใจจารึกถ้อยคำ เกี่ยวกับ
ความรักใช้แลกเปลี่ยนระหว่างคู่รัก

ระหว่างศตวรรษที่ 14 เข็มกลัดได้พัฒนาขึ้นเพื่อเน้นจุดเด่นให้กับหินตรงกลาง เข็มกลัด
ช่วงครึ่งหลังของศตวรรษนี้ เข็มกลัดได้รับการออกแบบให้เป็นแผ่นทองคำ เคลือบด้วยวัสดุหลาย
อย่างและล้อมด้วยเพชรพลอย

ราวศตวรรษที่ 15 การเจียรไนเพชรพลอยเป็นไปอย่างประณีตมากขึ้น เลือดคอต่ำตอน
กลางศตวรรษทำให้ต้องใช้สร้อยคอหรือโซ่คล้องจี้ ในขณะที่เลือดตัวหลวมกว้างเหมาะกับการสวม
สร้อยข้อมือ

2.1.4 ยุคเรอเนสซองส์ ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 15 - คริสต์ศตวรรษที่ 17
รูปแบบทั่วไปของอัญมณีในยุคเรอเนสซองส์แรก ๆ ได้รับอิทธิพลจากศิลปะของโรมสมัยคลาสสิก
สิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างโรมกับเรอเนสซองส์ คืออัญมณีที่แกะสลักเป็นรูปสลักเล็ก ๆ สำหรับห้อย
คอหรือทำแหวน

ในสมัยนี้จิตรกรอิตาลีมักได้รับการฝึกให้เป็นช่างทองก่อน มักจะมีการแกะสลักทองคำ
เป็นรูปเล็ก ๆ

อัญมณีกลายเป็นเครื่องประดับสตรีเพิ่มขึ้น เป็นของที่มีมากมายและประณีตสวยงาม
สตรีใส่ชุดเครื่องประดับราคาแพง มีสร้อยคอพร้อมจี้ และเครื่องประดับศีรษะ

2.1.5 ระยะเวลาศตวรรษที่ 17 - 20 ยุคสมัยนี้มีการพัฒนาศิลปะของการเจียรไน
ทำให้เกิดการเจียรไนมากมายหลายหลากชนิด ต่อเนื่องมาถึงถึงศตวรรษที่ 18 เกิดความ
หลงใหลในแสงและความสว่างอัญมณีเป็นที่ต้องการสำหรับเวลากลางวัน อีกชนิดหนึ่งสำหรับ
ชีวิตราตรีที่หรูหราที่อาศัยความสว่างจากแสงเทียนซึ่งทำให้เกิดความนิยมในเพชรที่ส่งประกาย
เจิดจรัสคู่ไปกับมรกต บุษราคัมหรือมัทปัทมิ

✶ การเจียรไนให้เพชรเปล่งประกายถูกประดิษฐ์ขึ้นในปี ค.ศ. 1700 และเพชรกลายเป็น

0405

29 SEP 2006

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เป็นอัญมณีเด่น ในขณะที่ตัวเรือนของต่างหู สร้อยคอ สร้อยข้อมือ ก็มีแบบฉบับของศตวรรษที่ 431272

ในฝรั่งเศสสมัยจักรพรรดิโนโงเชนดิน มเหสีของนโปเลียนสร้างความนิยมในต่างหู ยาว มงกุฎสูง สร้อยข้อมือกว้าง สร้อยคอระย้า ทั้งหมดเป็นรูปแบบคลาสสิกที่งดงาม หลังปี 1825 การดีไซน์เป็นธรรมชาติมากขึ้น ทำเป็นรูปช่อดอกไม้และเหลี่ยมชั้นของเพชร

ศตวรรษที่ 19 เป็นช่วงเวลาที่ผ่านมาสมัยฟื้นฟูยุคโรมันแมนติคของยุคที่ผ่านมาแบบฉบับของ อัญมณียุคนี้มีการติดริบบิ้นกำมะหยี่รอบคอ โดยมีเข็มกลัดอยู่ข้างหน้า

ลักษณะสำคัญของศตวรรษที่ 20 ต่อประวัติศาสตร์อัญมณี คือการเกิดแฟชั่นขึ้นมาที่มีการใช้อัญมณีให้เข้ากับชุดเสื้อผ้า มีการใช้โลหะใหม่ เช่น ทองคำขาว อลูมิเนียม และน็ลลาเดียว

อัญมณีที่เข้ากับเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่ทำด้วยฐานโลหะ ตัวเรือนเงินประดับด้วย แก้ว ผสมตะกั่ว มาร์คาไซท์ และหินมีค่าเลียนแบบอื่น

ในยุคนี้ศิลปะของการผลิตอัญมณีเปลี่ยนไปจากงานฝีมือที่ทำด้วยมือและการสร้างสรรค์ของแต่ละคนมาเป็นการผลิตเป็นจำนวนมาก โดยใช้เครื่องจักรผลิต แต่อัญมณีที่ราคาแพงยังคงใช้ฝีมือจากการทำด้วยมืออยู่

เครื่องประดับประเภทที่มีราคาไม่แพง ที่เรียกว่าคอสตัม จิวเวอรี ทำจากวัสดุจำพวก ไม้ พลาสติก หนัง ไม้ก๊อก และแก้ว เครื่องเพชรพลอยปลอมเหล่านี้เป็นที่นิยมเพราะราคาถูก ทำให้มีรูปแบบอัญมณีได้หลายหลากยิ่งขึ้น

แม้ว่ารูปแบบของอัญมณีจะเปลี่ยนแปลงไป แต่อัญมณีชิ้นที่งดงามยังคงแสดงถึงรสนิยมที่ดีเสมอ เมื่อนำมาใช้ให้เหมาะกับโอกาส

2.2 ตามหลักฐานประวัติศาสตร์ไทย

2.2.1 สมัยก่อนประวัติศาสตร์ไทย⁵ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรง

⁵ สนั่น เมืองวงศ์. ประวัติศาสตร์ไทยยุคก่อนประวัติศาสตร์-สุโขทัย. 2520.

สันนิษฐานไว้ในหนังสือชื่อ ตำนานพระพุทธรูปเจดีย์ว่า "ที่เรียกว่าสุวรรณภูมิประเทศนี้พวกพม่าอ้างว่าเมืองสะเทิมอันเป็นเมืองของมอญข้างฝ่ายใต้ แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีสิ่งสำคัญอันใดสมกับคำอ้าง ชาวเจ้าเห็นว่านำอ้างเอาเมืองที่พระปฐมเจดีย์ยิ่งกว่าเพราะมีโบราณวัตถุ เช่น ศิลาธรรมจักร เป็นต้น" เนื่องจากปรากฏว่าที่ดินแดนสุวรรณภูมิในสมัยโบราณ ซึ่งหมายถึงดินแดนที่เป็นประเทศไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้มีพ่อค้าชาติอื่น ๆ เดินทางเข้ามาติดต่อค้าขาย เป็นที่ทราบกันในหมู่พ่อค้ายุคโบราณว่าดินแดนสุวรรณภูมินั้นเป็นแหล่งใหญ่ของสินค้าที่มีค่า สินค้าที่สำคัญของสุวรรณภูมิ เช่น ทองคำ เครื่องเทศ เนื้อไม้ประเภทต่าง ๆ อัญมณี ของป่า งาช้าง หนังสัตว์ และไม้เนื้อหอม ไม้จันทร์ เป็นต้น

จากข้อความข้างต้น ทำให้ทราบว่าอัญมณีเป็นสินค้ามีมานานแล้วตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ไทย แต่ตามหลักฐานไม่ปรากฏว่าเป็นอัญมณีประเภทใด

2.2.2 สมัยสุโขทัย จากหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรทำให้ทราบว่าอัญมณีก็เป็นที่ยอมรับในสมัยสุโขทัยในการนำมาใช้ทำเป็นเครื่องประดับ เช่น สร้อย แหวน มงกุฏ เป็นต้น และยังเป็นสินค้าชนิดหนึ่งที่พ่อค้าซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนกันในสมัยสุโขทัย สินค้าในเมืองสมัยสุโขทัยได้แก่ อำพันทอง ไม้หอมสีทอง ไม้หอมสีเงิน เนื้อไม้ ไม้ฝาง ไม้แก่นดำ ไม้หอม กระวาน พริกไทย ทองคำก้อน ทองคำทราย พลอย หิน ตะกั่ว งาช้าง นอระมอด หอกระดาน และเงินทอง ดังตามจารึกว่า "...ใครจักใคร่ค้าเงินค้ำทองคำ..."⁶

2.2.3 สมัยกรุงศรีอยุธยา ตามหลักฐานของครอว์เฟิร์ดและลาลูแบร์กล่าวไว้⁷ เกี่ยวกับเครื่องประดับอัญมณีว่า พวกผู้ชายไม่มีใครสวมตุ้มหูหรือแหวนประดับน้ำ และในหมู่พวกผู้หญิงนั้นเครื่องประดับธรรมดาที่สุดคือสร้อยคอ สร้อยข้อมือและกำไลมือทำด้วยทองคำ การแต่งกายเช่นนี้แต่งด้วยกันทั้งคนจนคนมี แต่พวกผู้ดีจะบอกลักษณะน่าเกรงขามแก่ผู้ได้พบเห็น นี้้วสวม

⁶สมคิด ศรีสิงห์. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย. 2525. หน้า 35.

⁷จรรยา คิวะศรียานนท์ และทวีวัฒน์ ปุณฑาริกวิวัฒน์. บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของคนไทยในทรรศนะของชาวตะวันตกสมัยอยุธยา - พ.ศ. 2475. 2523. หน้า 14.

แหวนเพชรและอัญมณีต่าง ๆ^๑ ถ้าจะเปรียบเทียบกันระหว่าง "แก้วแหวน" กับ "เงินทอง" แล้วแก้วแหวนมีค่ามากกว่า คุณสมบัติประเสริฐเลิศกว่ามากนัก ถ้าจะให้ของที่ระลึกอันเป็นที่ชอบใจแล้วก็จะให้รัตนชาติกันมากกว่าเงินทอง มีเรื่องปรากฏในราชพงศาวดารสมัยอยุธยา^๒ ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนั้น เจ้าเมืองมริลลา (เมืองมนิลา) มีความสวามิภักดิ์ แต่งจวนแก้วหุ้มแพรทองประดับมรกตและแหวนแดงทั้งปวงร้อยยี่สิบพลอยเข้ามาถวาย และในปีเดียวกัน พระยาตุงกุลา^๓ก็แต่งแหวนพลอยมรกตเท่าบัวอ่อนใบหนึ่งมาถวาย นอกจากนั้นนางพระยาอาแจก็แต่งแหวนเพชรเป็นรูปเต่าพลมะขามทั้งเปลือกเข้ามาถวายอีก แสดงให้เห็นว่าเครื่องประดับอัญมณีเป็นที่นิยมกันมาช้านาน

โดยเหตุที่อัญมณีเป็นของมีค่าจึงมีการนำมาใช้ทำเป็นเครื่องประดับเทวรูปและพระพุทธรูปอีกด้วย โดยสวมแหวนทุกนิ้วและร้อยฝังอัญมณีในพระพุทธรูปสมัยอยุธยา

2.2.4 สมัยกรุงธนบุรี-รัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดเกล้าฯ ให้ฟื้นฟูและทะนุบำรุงช่างทองรูปพรรณขึ้นใหม่ โดยให้ประดับตกแต่งเครื่องทรงพระพุทธรูปมหาณีรัตนปฏิมากรทำด้วยทองคำ จำหลักประดับอัญมณี ในรัชกาลที่ 4 ได้โปรดให้พระราชสมภติ (การเวก รัตนกุล) เป็นข้าหลวงออกไปหาซื้อเพชรพลอยที่เมืองกัลกัตตา ประเทศอินเดีย ได้เพชรเม็ดใหญ่มาสมพระราชประสงค์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทำเป็นอนุสาวรีย์ประดับพระนลาฏพระมหาณีรัตนปฏิมากร พระราชทานนามเพชรเม็ดนี้ว่า พระมหาวิเชียรมณี ก็นับเป็นความนิยมเกี่ยวกับการนำอัญมณีประดับพระพุทธรูปอีกประการหนึ่ง

สรุปว่าในสมัยโบราณหรือในปัจจุบัน อัญมณีก็ยังคงได้รับการยกย่องมีราคามากกว่าแร่ธาตุอย่างอื่นที่นำมาใช้ทำเป็นเครื่องประดับ เพราะมีคุณสมบัติอันประหลาดหลายประการ เช่น มีสีแสงเป็นประกายงดงาม และบางก้อนบางดวงเปลี่ยนสีแสงไปตามกาลเวลา

^๑นิโคลาส แชรแวงส. ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม. แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. 2506. หน้า 102.

^๒ส.พลายน้อย (นามแฝง). อัญมณี. 2529. หน้า 13 - 14.

บทที่ 3

การผลิตเครื่องประดับอัญมณี

3.1 ปัจจัยที่ใช้ในการผลิต

ปัจจัยที่ใช้ในการผลิตเครื่องประดับอัญมณี ประกอบด้วย

วัตถุดิบ

แหล่งเงินทุน

ด้านแรงงาน

อุปกรณ์อื่น ๆ

3.1.1 วัตถุดิบ

ประเทศไทยเป็นแหล่งพลอยที่สำคัญแหล่งหนึ่งในจำนวนห้าแหล่งใหญ่ของโลก ได้แก่ ทวีปอเมริกา ทวีปอเมริกาใต้ ประเทศพม่า และประเทศศรีลังกา พลอยที่ไทยชุดได้ส่วนใหญ่นี้เป็นพลอยที่มีชื่อเสียงได้แก่ทับทิมและไพลิน¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทับทิมประเทศไทยสามารถผลิตได้ประมาณร้อยละ 80 ของผลผลิตทั้งหมด นอกจากนี้ยังชุดพบหยก โกเมน เพทาย บุษราคัม และเขียวส่อง ฯลฯ ด้วย แหล่งชุดพลอยที่สำคัญของประเทศอยู่ในเขต 5 จังหวัด คือ จันทบุรี ตราด กาญจนบุรี (ติดพรมแดนพม่า) ศรีสะเกษ (ติดพรมแดนเขมร) และแพร่ (ติดพรมแดนลาว) โดยเฉพาะในสามจังหวัดแรกมีพื้นที่ชุดพลอยรวมกันแล้วประมาณร้อยละ 80 - 90 ของพื้นที่ชุดพลอยทั้งหมด ปัจจุบันเริ่มประสบปัญหาขาดแคลนพลอยดิบเพราะมีการชุดมาเข้ามาประกอบกับพื้นที่บางส่วนซึ่งเป็นแหล่งพลอยขนาดใหญ่อยู่ที่ติดชายแดนเขมรไม่สามารถชุดได้โดย

¹สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ. อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ.

ปลอดภัย จึงทำให้ปริมาณที่ขุดได้มีแนวโน้มลดลงเหลือแต่พลอยเม็ดเล็กน้ำหนักไม่ถึงกะรัต จึงจำเป็นต้องหาแหล่งใหม่ในประเทศซึ่งรัฐบาลได้เร่งรีบแก้ปัญหา โดยได้ดำเนินการยินยอมอนุญาตให้เปิดพื้นที่ขุดพลอยเพิ่มในเขตชายแดนไทย-เขมร อีก 8 กิโลเมตรจากเดิมที่เคยห้ามขุดพลอยในเขตชายแดน 10 กิโลเมตร มาเหลือ 2 กิโลเมตร²

อย่างไรก็ตามประเทศไทยสามารถนำเข้าอัญมณีที่ยังมิได้เจียรไนและที่เจียรไนแล้วจากต่างประเทศมาเจียรไนใหม่ในประเทศ โดยรัฐบาลได้ประกาศยกเลิกการเก็บภาษีนำเข้าอัญมณีทุกชนิดเมื่อปี พ.ศ. 2523 อัญมณีที่นำเข้ามานี้ได้แก่ ไพลินสีน้ำเงิน และโอปอล จากประเทศออสเตรเลีย ไพลินสีน้ำเงิน ไททุรที่มีลักษณะเป็นตาแมวและอะเล็กซานโดรต์ (Alexandrite) จากประเทศศรีลังกา มรกตและโกเมนประเทศจากอินเดียและประเทศปากีสถาน แทนซาไนต์ (Tanzanites) เพชร โรโดไลต์ (Rhodolites) ไพลิน มรกต และโกเมนจากทวีปแอฟริกา บุษราคัม อะความารีน (Aquamarines) แอมเมทิสต์ (Amethysts) ควอ์ตซ์เหลือง (Quartz) มรกต จากประเทศบราซิล และประเทศโคลัมเบีย รวมทั้งทับทิม เพอริดอต (Peridots) สปิเนล (Spinel) หยก จากประเทศพม่า รัฐบาลได้แก้ปัญหาโดยได้เจรจากับรัฐบาลประเทศศรีลังกาให้ยินยอมให้มีการส่งออกพลอยกิวดา (Gunda) ให้กับไทยตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2530 พลอยกิวดาซึ่งเป็นพลอยไร้สีและไร้ค่านี้ไทยสามารถหุงพลอยให้กลายเป็นไพลินสีน้ำเงินที่มีราคาแพง จึงนับเป็นการแก้ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งให้แก่องค์การอัญมณีไทย

แร่โลหะที่นำมาใช้ประกอบตัวเรือนจำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศ กล่าวคือ มีการนำเข้าทองคำแท่งจากประเทศสิงคโปร์และประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบในนโยบายการนำทองคำแท่งเข้ามาในราชอาณาจักร ปริมาณนำเข้าทองคำในปีแรกจำนวน 240,000 ทROYเอออนซ์ หรือ 7,400 กิโลกรัม มูลค่า 10 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้บริษัทโมแคตตาและโกลด์สมิธ จำกัด (Mocatta & Goldsmid Ltd.) เป็นบริษัทรับอนุญาตนำเข้าทองคำในฐานะตัวแทนทางการ โดยนำทองคำเข้าต้องฝากในคลัง

² แหล่งเดิม. หน้า 32.

ทองคำกลาง มีธนาคารกรุงไทย จำกัด เป็นผู้ดูแล และใช้เป็นคลังสินค้าที่เก็บด้วย ส่วนการนำเงินเข้าเงินจากประเทศญี่ปุ่น ทองคำขาวจากประเทศญี่ปุ่นและประเทศอังกฤษ

๓.1.2 แหล่งเงินทุน

ในด้านหาผลอยซึ่งมีผู้ขาดผลอย 2 แบบ คือ ขุดผลอยและการทำเหมือง พบว่า แบบแรกส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานที่เคลื่อนย้ายมาจากต่างถิ่นหรือเป็นแรงงานเมื่อว่างจากฤดูกาลเพาะปลูก นักขุดผลอยประเภทนี้ไม่มีรายได้จากการหาผลอยมากนัก ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาเรื่องเงินทุนหมุนเวียน แต่มักจะมีปัญหาเรื่องรายได้ซึ่งขึ้นอยู่กับโชค จึงทำให้ต้องกู้ยืมซึ่งส่วนใหญ่เป็นตลาดเงินนอกระบบและมักต้องเสียอัตราดอกเบี้ยต่อเดือนค่อนข้างสูง สำหรับการหาผลอยโดยวิธีทำเหมือง ต้องอาศัยแหล่งเงินทุนเป็นจำนวนมากโดยมากมักจะกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์

ในด้านการเจียรระในส่วนใหญ่จะใช้เงินทุนไม่มากนักทั้งนี้เนื่องจากอุปกรณ์มีราคาไม่แพงนักเมื่อเทียบกับการทำเหมืองผลอย แต่มักจะต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนค่อนข้างสูง แหล่งเงินทุนคือ ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งส่วนใหญ่พบว่ามักจะกู้ยืมจากธนาคารกรุงเทพ สำนักงานใหญ่ อย่างไรก็ตามเนื่องจากโรงงานเจียรระในผลอยต้องอาศัยเงินลงทุนและเงินทุนหมุนเวียนสูงมาก ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องเร่งช่วยเหลือ ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้พิจารณาให้เงินช่วยเหลือโดยให้อุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีอยู่ในประเภทอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่จะได้รับความอนุเคราะห์ตามระเบียบว่าด้วยการซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการประกอบธุรกิจจากอุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2521 ตั้งแต่วันที่ 24 พฤศจิกายน 2521 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนประกอบกิจการ แต่มีเงื่อนไขที่สำคัญว่าจะต้องเป็นอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนไม่เกิน 2 ล้านบาท และโรงงานต้องไม่ให้ตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ยกเว้นโรงงานที่อยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม³

³ แหล่งเดิม. หน้า ๓4.

3.1.3 ด้านแรงงาน

นักเจียรไนพลอยของไทยนั้นมีความสามารถในการเจียรไนพลอยได้ประมาณวันละ 20 เม็ดต่อกันโดยทำงานวันละ 8 ชั่วโมง⁴ เป็นมาตรฐาน อย่างไรก็ตามพบว่า แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย ดังนั้นการให้อัตราค่าจ้างจึงไม่แตกต่างกันไปเพราะจะทำให้เกิดการแย่งตัวกันขึ้น และความสามารถในการทำงานซึ่งมีกรรมวิธีผลิตแบบเดียวกัน ผลที่ได้จึงไม่แตกต่างกันมากนัก สำหรับนักประกอบตัวเรือนพบว่า แรงงานประเภทนี้จะต้องใช้ความชำนาญที่มากกว่านักเจียรไน โดยเฉพาะแผนกฝังที่จะต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ในการเลือกแบบที่สวยงามให้เข้ากับอัญมณีที่นำมาประกอบเป็นเครื่องประดับสำเร็จรูป ช่างประกอบตัวเรือนจะต้องสามารถเลือกรูปแบบของเครื่องประดับอัญมณีว่าควรจะเป็นอะไร เช่น สร้อยแหวนต้องทราบว่าตลาดต้องการในลักษณะใด โดยจะปรับตัวให้เข้ากับแฟชั่นที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้จะต้องเลือกอัญมณีที่จะนำมาประกอบตรงหัวเครื่องประดับ และจะต้องเลือกโลหะที่มีค่าว่าจะใช้ทองคำ ทองเค หรือแพลทินัมจึงจะเหมาะสม แรงงานประเภทนี้จะต้องใช้เวลาฝึกประมาณ 1 ปี 6 เดือนขึ้นไป สำหรับผู้ที่อยู่ระหว่างฝึกนั้นจะได้รับค่าแรงต่ำเพราะผู้ประกอบการจะต้องเสียต้นทุนแห่งเวลาและค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมแรงงาน แต่อย่างไรก็ตามพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะให้สวัสดิการแก่แรงงานเหล่านี้ เช่น อาหาร เครื่องแบบ และที่อยู่อาศัย

อย่างไรก็ตาม ช่างเจียรไนพลอยของไทยมีความชำนาญงาน และเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นที่ยอมรับของทั่วโลก สำหรับช่างเจียรไนเพชร คุณภาพการเจียรไนของไทยขณะนี้เทียบเท่ามาตรฐานโลก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งเช่น ประเทศสหภาพโซเวียต ประเทศเบลเยียม ประเทศอินเดีย เป็นต้น ช่างเจียรไนเพชรของไทยมีการเจียรไนแบบกึ่งอัตโนมัติ ใช้ฝีมือมากกว่าเครื่องจักร ขณะที่ประเทศสหภาพโซเวียตซึ่งถือว่ามีฝีมือได้มาตรฐานนั้นใช้เครื่องมือในการเจียรไนแบบอัตโนมัติ สำหรับแรงงานฝีมือในการผลิตเครื่องประดับตลอดจนนักออกแบบเครื่องประดับของไทยก็ดีขึ้นมาก เนื่องจากคนไทย

⁴แหล่งเดิม. หน้า 32 - 33.

มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ดังจะเห็นได้จากแก๊งออกแบบเครื่องเพชรของไทยได้รางวัลที่ 1 ในการประกวดแบบเครื่องเพชรของโลกเมื่อปี 2529

3.1.4 อุปกรณ์อื่น ๆ

นอกจากปัจจัยการผลิตที่กล่าวมาแล้วยังมีวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ อีกมาก เช่น อุปกรณ์ถาวรที่ต้องเปลี่ยนตามวาระ ได้แก่ เครื่องตัดพลอยแผ่น เพชรโกลนพลอย ทรายดำ (เพชรดำ) เครื่องสตริมไฟฟ้า เครื่องขัดละเอียด ฯลฯ และวัสดุสิ้นเปลืองที่ต้องใช้ทุกครั้ง ได้แก่ ไขเลื่อย หินเพชร ผงเพชรตัดเหลี่ยม ไม้ทวนยึดพลอย ฯลฯ ซึ่งวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวจะต้องซื้อจากต่างประเทศหรือจากผู้นำเข้าจากต่างประเทศซึ่งมีภาระต้องเสียภาษีนำเข้าและภาษีการค้าซึ่งเป็นอัตราค่อนข้างสูง

3.2 กรรมวิธีในการผลิต

ในการผลิตเครื่องประดับอัญมณีนั้น ประกอบด้วยโครงสร้างการผลิตที่สามารถแยกเป็นแต่ละอุตสาหกรรมย่อยได้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

3.2.1 การขุดหาพลอย (Mining) ในปัจจุบันที่ทำงานมีอยู่ 2 วิธี⁵ คือ

ก. การขุดบ่อพลอย เป็นวิธีการขุดพลอยแบบเก่าที่นิยมทำกันมาช้านานแล้ว โดยการขุดเป็นหลุมด้วยจอบ เสียม หรือชะแลง และโยยดินใส่ถังส่งขึ้นข้างบน บ่อที่ขุดนี้โดยทั่วไปจะกว้างประมาณ 2 เมตร และลึกประมาณ 4 - 10 เมตร จึงจะถึงชั้นดินที่มีพลอยปนอยู่หินและกรวด แต่เมื่อขุดลึกลงโดยการลำเลียงดินขึ้นมาจะทำได้ลำบากจึงมักนำไม้ไผ่มาทำเป็นโพงหรือกว้าน เพื่อทุ่นแรงในการนำดินขึ้นมากองไว้ที่ปากบ่อ ส่วนพวกที่อยู่ปากบ่อก็จะนำดินที่มีกรวดและหินปนอยู่มาเลือกพลอย โดยใส่ตะแกรงไปร่อนในแอ่งน้ำเพื่อเอาดินออกให้

⁵แหล่งเดิม. หน้า 35.

⁶ธนาคารกสิกรไทย จำกัด. หัตถกรรมไทย. 2529. หน้า 55 - 56.

เหลือเฉพาะเม็ดกรวด จากนั้นจึงนำมาคัดหาเม็ดพลอย หากในบริเวณนั้นขาดแคลนน้ำก็อาจใช้วิธีเอาดินมาบีบหรือใช้ไม้ทุบหรือมิดลับ เมื่อได้ยินเสียงไม้หรือมิดกระทบของแข็งก็บิดว่าเป็นพลอยหรือหิน และเมื่อซุดจนเห็นว่าไม่มีพลอยแล้วก็จะเคลื่อนที่ไปในหลุมอื่นที่อยู่ใกล้เคียงต่อไป

ข. การทำเหมืองพลอย การหาพลอยวิธีนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับการทำเหมืองแร่ในแถบภาคใต้ คือ ใช้น้ำฉีดตัดหน้าดินให้เป็นเป็นร่องลึกหรือใช้แทรกเตอร์ดันดินไปกองแล้วใช้น้ำฉีดให้ดินละลายลงมาจากนั้นจึงสูบน้ำขึ้นสู่รางให้ไหลผ่านเครื่องแยกพลอยที่เรียกว่าจิก เพื่อแยกพลอยและแร่ออกจากหินประมาณ 2 - 3 วัน จึงจะมีการเปิดจิกเพื่อคัดเลือกเอาพลอยออกมา อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการทำเหมืองพลอยจะสามารถซุดพลอยได้ละเอียดถี่ถ้วนกว่าและมีโอกาสที่จะซุดพลอยขนาดใหญ่ซึ่งอยู่ในระดับลึกได้มากกว่าแบบซุดบ่อพลอย แต่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ก็ยังนิยมซุดโดยใช้แรงงานกันอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากการทำเหมืองพลอยต้องให้ต้นทุนสูงและค่อนข้างเสี่ยง เพราะไม่แน่ว่าผลที่ได้จะคุ้มกับค่าใช้จ่ายหรือไม่ ดังนั้นก่อนจะลงมือทำเหมืองพลอยจึงต้องมีการสำรวจทางธรณีวิทยาให้แน่ใจเสียก่อนว่าบริเวณนี้มีพลอยอยู่มากพอ ถึงกระนั้นก็ยังมีโอกาสพลาดได้เช่นกัน

3.2.2 การเจียรระไนและการขัดเงา (Cutting and Polishing) เป็นการทำให้พลอยมีสีสวยงามกว่าที่เป็นอยู่ โดยการหุงพลอยหรือเผาพลอยหรือต้มพลอย โดยนำพลอยไปผ่านความร้อนในระดับหนึ่ง จากนั้นจึงนำพลอยมาทำการขัดตบแต่งเพื่อจัดเหลี่ยมและมุมให้สามารถรับแสงและสะท้อนแสงได้มากที่สุด การเจียรระไนจะต้องทำตามหลักวิชาการเพื่อให้ได้ดัชนีหักเหของแสงและการกระจายแสงออกสูง การเจียรระไนจะต้องให้พอดีกับแกนซึ่งเมื่อมองดูแล้วแกนของผลึกจะอยู่ตรงกับนัยน์ตามพอดี และเห็นเป็นช่องทะลุออกไปชัดเจนและสวยงาม อนึ่ง อัญมณีที่มีความแข็งมากเมื่อเจียรระไนแล้วจะเล่นไฟได้ดีและสวยงามกว่าอัญมณีที่มีความแข็งน้อยกว่า

ในการเจียรระไนและขัดเงานั้น ประเทศไทยมีชื่อเสียงได้รับการยกย่องว่าเป็นศูนย์กลางของการเจียรระไนอัญมณีของโลก ความสวยงามของอัญมณีที่ผ่านการเจียรระไนตกแต่งอย่างประณีตจากช่างฝีมือเจียรระไนชาวไทย ซึ่งมีเทคนิคในด้านตกแต่งและตั้งน้ำของพลอย ทำให้พลอยที่ได้รับการเจียรระไนมีรูปร่างในการตั้งสีที่สวยงามได้รับการยอมรับว่าได้ระดับมาตรฐาน

โลกในเรื่องของการหุงหรือเผาผลายนี้อาศัยความสามารถพิเศษของไทย ทำให้พลอยธรรมดา
เปลี่ยนฐานะเป็นอัญมณีที่มีค่าสูงได้

ก. เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการเจียรไนพลอย⁷

1. จักรเจียรไน พร้อมโต๊ะตั้ง
2. มอเตอร์พร้อมแท่นตั้ง
3. มือกวาดเพชรและมือเจียรไน
4. กระจกรองมือเจียรไน
5. สายพาน
6. ปากคืบพลอย ไม้ทวน ตะเกียง เซลล์เล็ก
7. แพนแต่งพลอยทั้งชุด
8. เพชรตำสำหรับผสมน้ำยาขัดพลอย
9. เพชรสำหรับตัดแพน (หินแต่ง) ให้เรียบ
10. ค้อน ระเบิดน้ำ หินลงนวล
11. น้ำมันก๊าด น้ำมันมะพร้าว
12. กระจบ่องใส่น้ำสำหรับแต่งพลอย
13. คีมสำหรับตัดพลอยให้ได้รูปร่าง
14. คีมไฟฟ้า ประแจเลื่อน
15. โชดาไฟ เหล็กตัดฟันจักร
16. เพชรสำหรับขัดหน้าจักร
17. ไม้ขัดหน้าจักร ฉากตัดฟันจักร
18. สังกะสีสำหรับบึงน้ำยาขัดเงาพลอย

⁷กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. การเจียรไนพลอย. 2518. หน้า 9 - 10.

ข. วิธีเจียรระไนพลอย^๒

1. การปั้นทวน (เตรียมปากคิบบ ตะเกียง ไม้ทวน เซลแล็ค) เอาไม้ทวน
 ไลไฟให้ร้อนพอประมาณแล้วเอาจุ่มลงในเซลแลค เซลแลคจะติดปลายทวนขึ้นมาพอประมาณ
 จากนั้นก็นำมาปั้นหรือคลึงกับปากคิบบให้ได้รูปร่างตามต้องการ ดังรูป

2. การติดพลอย (เตรียมเลือกพลอยที่ไม่แตก) เมื่อปั้นทวนเสร็จแล้วก็ใช้
 ปากคิบบจับพลอย เอาหน้าที่ต้องการไลไฟให้ร้อนพอประมาณ แล้วนำมาติดกับเซลแล็คที่ปั้น
 เสร็จแล้วพร้อมกับปรับระดับของพลอยให้ได้แนวที่ต้องการ ดังรูป

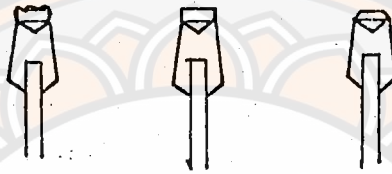

3. การโกน (เตรียมแพน (เครื่องขัด) โกรนพลอย) การโกน หมายถึง
 การถูสิ่งที่ไม่ต้องการออก เมื่อติดพลอยเรียบร้อยแล้วก็นำมาโกน ขึ้นแรกต้องโกนด้านก้น
 ก่อน เมื่อโกนเสร็จแล้วก็นำกลับเอาทางก้นลง ดังรูป

^๒แหล่งเดิม. หน้า 11 - 15.

4. การแต่ง เมื่อโกนด้านกันพลอยและกลับเรียบร้อยแล้วก็นำมาแต่งด้านหน้าขึ้นแรกต้องปาดหน้าให้เรียบก่อนและหันขอบให้กลมหรือเป็นรูปตามต้องการ แล้วจึงลึบป่าของพลอย เสร็จแล้วก็กลับมาแต่งด้านกันให้สวยอีทีหนึ่ง ดังรูป

ขั้นที่หนึ่ง

ขั้นที่สอง

ขั้นที่สาม

5. การเจียรไนเหลี่ยม เจียรไนหรือตัดเหลี่ยมหรือการวางเหลี่ยมในส่วนมากวางเหลี่ยมด้านหน้าก่อน เหลี่ยมด้านนี้ต้องตัดแปดเหลี่ยมก่อน โดยการตัดเหลี่ยมแรกแล้วกลบมาทำเหลี่ยมตรงข้ามจะได้เหลี่ยมที่สอง และแบ่งครึ่งระหว่างเหลี่ยมที่หนึ่งและเหลี่ยมที่สองให้เท่ากันจะได้เหลี่ยมที่สามและเหลี่ยมที่สี่ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเหลี่ยมที่สาม จะได้เหลี่ยมพลอยเป็นรูปกากบาท ต่อจากนั้นจึงตัดเหลี่ยมตามช่องว่างที่เหลือให้หมดจะได้แปดเหลี่ยมตามต้องการ ต่อจากนั้นก็ตีเหลี่ยมหน้ากระดาน ดังรูป

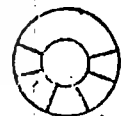
ขั้นที่หนึ่ง

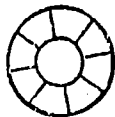
ขั้นที่สอง

ขั้นที่สาม

ขั้นที่สี่

ขั้นที่ห้า

ขั้นที่หก

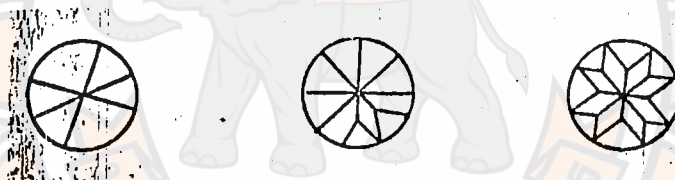

6. การวางเหลี่ยมออกของและแซม เมื่อตีหน้ากระดานเสร็จก็เริ่มวางเหลี่ยมออกของซึ่งจะวางเหลี่ยมตามสันของเหลี่ยมแปดจนครบแปดสัน เสร็จแล้วก็เริ่มทำเหลี่ยมแซม

ด้านล่าง และให้ยอดของสามเหลี่ยมออกของกับแหลมมาจดกับพอดี ก็จะได้เหลี่ยมพลอยด้านหน้าตามต้องการ ดังรูป

7. การวางเหลี่ยมด้านกัน เมื่อวางเหลี่ยมด้านหน้าเสร็จแล้วก็กลับมาวางเหลี่ยมด้านกัน การทำก็ให้ทวนจากการวางเหลี่ยมด้านหน้าจนครบแปดเหลี่ยม แล้วก็ทำเหลี่ยมแหลมด้านล่างตามสันเหลี่ยมจนครบหมดแล้วก็คดลึงขอบให้มีเงา

8. ดูความเรียบร้อย พอวางเหลี่ยมทั้งสองด้านเสร็จเรียบร้อยแล้วก็แกะออกแซะโซดาไฟสักครู่ก็นำมาเซ็ดและตรวจความเรียบร้อย ดูรูปร่างและเงาให้ได้มาตรฐาน

ค. รูปแบบการเจียรไน^๑ (Pure Form)

รูปแบบการเจียรไนที่แพร่หลายมีดังนี้

1. การเจียรไนแบบเหลี่ยมเพชร (Brilliant Cut) ใช้กับการเจียรไนเพชร ทับทิม และมรกตหรืออัญมณีที่มีขนาดตั้งแต่ 5 สตางค์ขึ้นไป การเจียรไนแบบนี้จะมี 56 เหลี่ยม ซึ่งจะทำให้เกิดประกายแวววาวและเล่นแสงได้ดีที่สุด

^๑ กมลลักษณ์ โตสกุล. "อัญมณีและเครื่องประดับ." ใน จุลสารธนาคารกรุงเทพ จำกัด. 2528. หน้า 9 - 10.

2. การเจียรระไนแบบเหลี่ยมกุหลาบ (Rose Cut) เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เหลี่ยมขโมย ใช้กับการเจียรระไนที่มีขนาดตั้งแต่ 5 สตางค์ลงมา การเจียรระไนแบบนี้จะมี เหลี่ยม 16 เหลี่ยม
3. การเจียรระไนเป็นรูปสี่เหลี่ยมตัดมุม (Emerld or Step Cut) อาจ เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือผืนผ้า การเจียรระไนแบบนี้เหมาะสำหรับอัญมณีที่มีสีใสทุกประเภท เช่น มรกต ทับทิม บุษราคัม
4. การเจียรระไนเป็นรูปหลังเบี้ย (Cobocho Cut) การเจียรระไนแบบนี้ เหมาะสมสำหรับอัญมณีที่มีสีทึบ เช่น โอปอ หยก พลอยสตาร์ เป็นต้น เป็นรูปนูนเรียบ ไม่ต้องตัดเหลี่ยม
5. การเจียรระไนรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด (Wedge Cut)
6. การเจียรระไนรูปคล้ายสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด หรือรูปมาคี (Marquise Cut) ปลายมนในด้านกว้าง และปลายแหลมในด้านยาว
7. การเจียรระไนเป็นรูปไข่ (Oval Cut)
8. การเจียรระไนแบบผลแพร์ (Pear Cut)

3.3 เครื่องประดับที่นิยมนำมาใช้เป็นตัวเรือน

แร่โลหะมีค่าที่มีความสวยงามแวววาวได้ถูกนำมาทำเป็นตัวเรือนของอัญมณีประกอบกับการออกแบบอย่างวิจิตรงดงาม ทำให้อัญมณีแปรเปลี่ยนเป็นเครื่องประดับที่สวยงามและเด่นเป็นที่ต้องตา ต้องใจยิ่งขึ้น มีอยู่ 3 ชนิด คือ¹⁰

3.3.1 ทองคำ (Gold) เป็นโลหะสีเหลืองวาวที่มีค่าสูง เชื่อกันว่าเป็นโลหะชนิดแรกที่มีมนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ตั้งแต่หลายพันปีก่อน โดยเฉพาะนำมาใช้ทำเครื่องประดับต่าง ๆ ใช้เป็นของแลกเปลี่ยนแทนเงินตราและใช้ทำเหรียญ การขุดหาทองคำเกิดขึ้นไม่ต่ำกว่า 6,000

¹⁰ แหล่งเดิม. หน้า 17 - 18.

ปีมาแล้ว เครื่องทองของอาณาจักรอียิปต์ยุคโบราณ ก็มีอายุกว่า 4,000 ปีก่อนคริสตกาล

โดยปกติทองคำบริสุทธิ์เป็นโลหะเนื้ออ่อน มักพบเป็นเกล็ดหรือเม็ดกลมบ้าง แบนบ้างตามสายแร่หรือทางแร่ และในลานแร่ที่มีธารน้ำไหลผ่าน มักปนอยู่กับแร่หนักอื่น ๆ แหล่งแร่ทองคำที่สำคัญของโลกมีอยู่มากมายหลายแห่งในทุกทวีปทั่วโลก เนื่องจากทองคำเป็นโลหะที่มีค่าสูงเมื่อมีการค้นพบทองคำในบริเวณใดของโลก ก็จะทำให้ผู้คนแตกตื่นไปขุดหา ยุคของการตื่นทองทำให้เกิดขึ้นนับครั้งไม่ถ้วนในทุกทวีป ไม่ว่าจะเป็นยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย เอเชีย หรือแอฟริกา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากได้มีการค้นพบลานแร่ทองคำในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อปี พ.ศ. 2393 ทำให้เกิดการแตกตื่นทองอย่างรุนแรงและทำให้ผลผลิตทองคำของโลกเพิ่มขึ้นกว่าเดิมถึง 10 เท่า สหรัฐอเมริกากลายเป็นประเทศผู้นำในการผลิตทองคำของโลกและคงอยู่เช่นนี้เป็นเวลานานถึงประมาณ 50 ปี จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2448 เมื่อได้มีการค้นพบแหล่งทองคำในประเทศแอฟริกาใต้ซึ่งกลายเป็นแหล่งผลิตทองคำอันดับหนึ่งของโลกตราบนับปัจจุบัน คือสามารถผลิตได้ถึงประมาณครึ่งหนึ่งของผลผลิตโลก หรือประมาณร้อยละ 12 ล้านเอานซ์ สหรัฐอเมริกาเป็นอันดับสอง และสหภาพโซเวียตผลิตเป็นอันดับสาม

สำหรับในประเทศไทยแหล่งแร่ทองคำพบได้ในทุกภาคของประเทศจนได้ชื่อว่าเป็นสุวรรณภูมิ หรือดินแดนแห่งทองคำ ที่มีชื่อเสียงมาแต่โบราณคือที่อำเภอบึงนารางบุรี จังหวัดปราจีนบุรี และอำเภอไธยะมิยะ จังหวัดนราธิวาส เป็นต้น ปัจจุบันจากการสำรวจทรัพยากรธรณีที่พบทองคำในประเทศไทยมีถึง 46 อำเภอ ใน 25 จังหวัด

เนื่องจากทองคำบริสุทธิ์เป็นโลหะเนื้ออ่อน เมื่อนำมาใช้ทำเครื่องประดับช่างทองจึงมักนำโลหะอย่างอื่นมาผสมเข้าไปเพื่อให้แข็งขึ้น โลหะที่นิยมนำมาผสมได้แก่ เงิน ทองแดง เหล็ก และนิกเกิล เป็นต้น ความบริสุทธิ์ของทองคำนั้นคิดเป็นกะรัต หรือไฟน์เนส (Karat or Fineness) ทองคำบริสุทธิ์จะเท่ากับ 24 กะรัต หรือ 1,000 ไฟน์ ดังนั้นทองคำที่กะรัตก็ตามย่อมหมายถึงโลหะผสมที่ทองเท่านั้นส่วน และส่วนที่เหลือคือโลหะผสมอื่น ๆ เช่น ทอง 14 กะรัต คือโลหะผสมที่มีทอง 14 ส่วน อีก 10 ส่วนเป็นโลหะอื่น

ในทางการค้าทองคำบริสุทธิ์ หมายถึง ทองคำที่มีความบริสุทธิ์ 99.9 เปอร์เซ็นต์ หรือมากกว่านั้น หรือที่เรียกกันทั่วไปในบ้านเราว่า ทองร้อยเปอร์เซ็นต์ ซึ่งตามทางการแล้ว เรียกว่าทอง 24 กะรัต หรือทอง 1,000 ไลน์ ดังนั้นทอง 18 กะรัต จึงหมายถึงทอง 750 ไลน์ หรือ 75 เปอร์เซ็นต์นั่นเอง

3.3.2 เงิน (Silver) เป็นโลหะสีขาวเงินวาวแวว รู้จักกันมาแต่โบราณนิยมนำมาทำภาชนะต่าง ๆ เช่น อาวุธ เครื่องประดับ เป็นต้น แหล่งเงินที่พบมีอยู่ในประเทศเยอรมนี ประเทศเปรู ประเทศเม็กซิโก ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย ในประเทศไทยพบที่จังหวัดกาญจนบุรี

3.3.3 ทองคำขาว (Platinum) เป็นแร่ที่มีรากศัพท์มาจากภาษาสเปนว่า Plata แปลว่าเงิน (Silver) เพราะเดิมเข้าใจว่าเป็นเงิน มีความวาวคล้ายเงินมาก พบกระจายในลักษณะเป็นเม็ด ๆ อยู่ในหินอัคนี ที่ต่างประเทศพบในประเทศแอฟริกาใต้ ประเทศคองโก ประเทศสหภาพโซเวียต และประเทศออสเตรเลีย ในประเทศไทยเคยพบในลำห้วยลำธารบ้านคำด่าง จังหวัดอุดรธานี

3.4 ปริมาณการผลิตและแนวโน้ม

เนื่องจากพลอยเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ใต้ดินโดยที่ไม่มีผู้ใดสามารถทราบได้ว่าบริเวณนั้นจะมีพลอยมากน้อยเพียงใด การขุดหาพลอยจึงขึ้นอยู่กับความเสี่ยงของผู้ขุด จึงไม่อาจประมาณได้ว่าสามารถขุดหาได้ในปริมาณเท่าใดในแต่ละปี ประกอบกับผู้ขุดแต่ละรายมักจะไม่เปิดเผยพลอยและน้ำหนักที่ขุดได้ เช่นเดียวกับการผลิตอัญมณีที่เจียรไนแล้วและเครื่องประดับ เนื่องจากมีการผลิตในลักษณะอุตสาหกรรมครัวเรือนเป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ จึงยากแก่การสำรวจหาปริมาณการผลิตที่แท้จริงได้

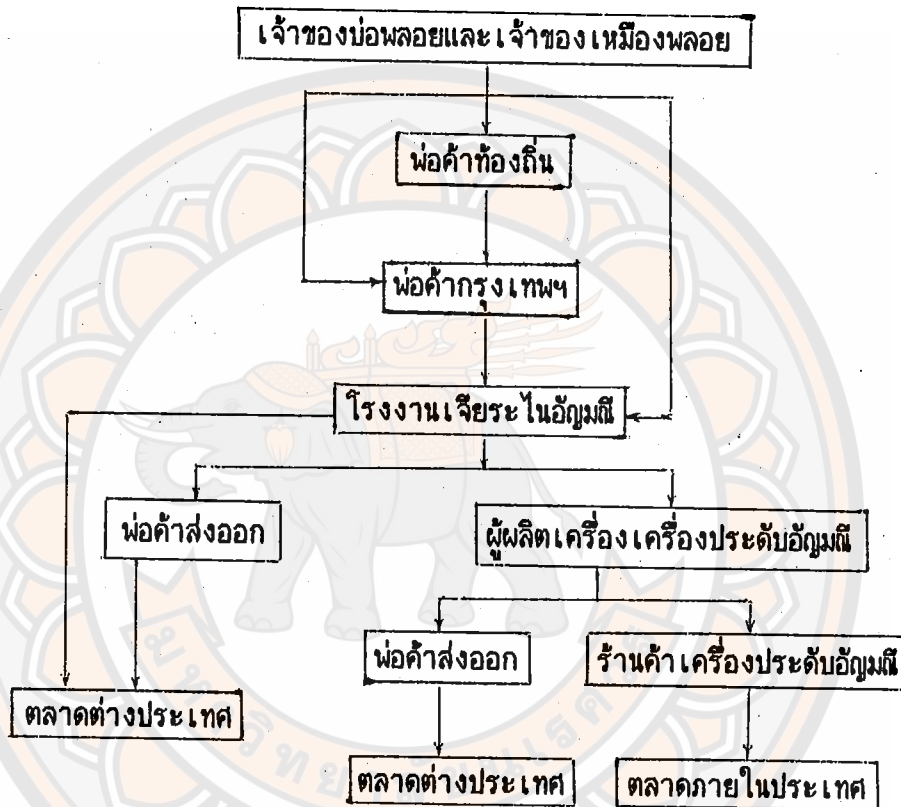
บทที่ 4

ภาวะการตลาดและการค้าเครื่องประดับอัญมณี

4.1 การตลาด

ธุรกิจการค้าเครื่องประดับอัญมณีเป็นธุรกิจที่มีวิถีการตลาดค่อนข้างยาว นับจากปากบ่อไปจนถึงผู้ส่งออก ซึ่งก่อให้เกิดการจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก สำหรับขั้นตอนการจำหน่ายที่สำคัญ ๆ นั้น เริ่มต้นจากพ่อค้าในท้องถิ่นหรือจากรุงเทพมหานครรับซื้อพลอยที่ยังไม่ได้เจียรไน (พลอยร่วน) จากแหล่งที่ขุดเพื่อนำไปเจียรไนหรือจำหน่ายต่อแก่โรงงานเจียรไน และเมื่อโรงงานเจียรไนทำการตกแต่งพลอยโดยการเผาหรือเจียรไนเรียบร้อยแล้ว ก็ส่งไปจำหน่ายแก่ผู้ผลิตเครื่องประดับหรือผู้ส่งออก เพื่อส่งไปจำหน่ายแก่ลูกค้าในต่างประเทศต่อไป ดังภาพประกอบ 1

วิธีการตลาดของธุรกิจการค้าเครื่องประดับอัญมณี¹

แผนภูมิ 1 แสดงวิธีการตลาดของธุรกิจการค้าเครื่องประดับอัญมณี

เครื่องประดับอัญมณีจัดเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยที่มีราคาค่อนข้างแพง ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีรายได้สูง ตลาดหลักของเครื่องประดับอัญมณีที่เจียรไนแล้ว จึงมีอยู่ในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศซึ่งเป็นผู้ผลิตเครื่องประดับรายสำคัญ ๆ ของโลก โดยประมาณร้อยละ 80

¹ธนาคารกสิกรไทย จำกัด. นิตยกรรมไทย. 2529. หน้า 62.

ของเครื่องประดับอัญมณีที่เจียรระไนแล้วทั้งหมด จะถูกส่งไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศและสนองความต้องการภายในประเทศเพียงร้อยละ 20

4.2 ระดับราคาของเครื่องประดับอัญมณี

ราคาของเครื่องประดับอัญมณีไม่สามารถที่กำหนดได้แน่นอนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพซึ่งมีอยู่มากมายหลายระดับ อย่างไรก็ตาม การจะกำหนดระดับราคาเครื่องประดับอัญมณีมักจะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติต่าง ๆ ดังนี้²

4.2.1 ความแข็ง อัญมณีที่มีความแข็งมากจะมีค่าสูงมากตามไปด้วย เพราะความแข็งจะช่วยสะท้อนแสงและส่งประกายแวววาวได้ดีกว่า นอกจากนี้ ความแข็งจะช่วยป้องกันมิให้สึกกร่อนหรือมีรอยขีดข่วนเมื่อใช้ กล่าวกันว่าอัญมณีจะมีค่าเมื่ออยู่ในลำดับความแข็งตั้งแต่ 6 ขึ้นไป

4.2.2 ความใส อัญมณีที่มีค่าจะต้องมีความใส เพราะความใสจะทำให้เกิดคววมลึกและแสงสว่างอยู่ภายใน นอกจากนี้ต้องไม่มีจุด ฝ้า หรือฟองอากาศในเนื้ออัญมณี

4.2.3 น้ำหรือไฟต์ อัญมณีจะมีไฟต์ขึ้นอยู่กับค่าดัชนีหักเหของแสงและการกระจายแสงออกสูง ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวนี้ขึ้นอยู่กับความแข็ง ความใสและการเจียรระไนกำหนดเหลี่ยมและมุมต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามหลักวิชา ซึ่งขึ้นอยู่กับความชำนาญและความสามารถของช่างเจียรระไน

4.2.4 สี อัญมณีจะมีค่าถ้ามีสีใสหรือมีสีสม่ำเสมอตลอดทั้งเม็ด ส่วนสีไหนจะมีค่าหรือราคาสูงย่อมขึ้นอยู่กับความนิยมในแต่ละสมัย

4.2.5 ความหายาก เนื่องจากอัญมณีเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ใต้ดิน ผู้ขุดจึงรับภาระความเสี่ยงจากการขุด คืออาจจะขุดไม่ได้หรือขุดได้จำนวนเพียงเล็กน้อยไม่คุ้มกับการ

² หน่วยงานอุตสาหกรรม ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย. เพชรพลอย.

ลงทุน ประกอบกับอัญมณีมีแต่จะร่อยหรอหมดไปทุกทีด้วย จึงทำให้อัญมณีในวันแต่จะมีราคาสูงขึ้น

4.2.6 ขนาด อัญมณียิ่งมีน้ำหนักมากขึ้นเท่าใด ราคาต่อกะรัตย่อมสูงมากขึ้นเท่านั้น อัญมณีจะมีราคาแพงเมื่อมีน้ำหนักตั้งแต่ 1 กะรัตขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากอัญมณีที่มีขนาดใหญ่จะหาได้ยากและคุณภาพดียากมาก

4.3 ตลาดการค้าเครื่องประดับอัญมณีภายในประเทศ

เครื่องประดับอัญมณีที่ผ่านขั้นตอนการเจียรระไนแล้ว ส่วนหนึ่งจะถูกบ่อนเข้าสู่อุตสาหกรรมผลิตเครื่องประดับ ซึ่งมีแนวโน้มความต้องการสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกส่วนหนึ่งจะจำหน่ายในรูปของพลอยร่วง ปัจจุบันการค้าพลอยร่วงในประเทศขยายตัวอย่างกว้างขวางเพื่อรองรับความต้องการทั้งชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

ตลาดพลอยที่สำคัญ³ ของไทย ได้แก่

4.3.1 ตลาดพลอยที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งเป็นตลาดนำเข้าพลอยที่สำคัญของไทย โดยที่ประเทศไทยและประเทศพม่ามีอาณาเขตติดต่อกัน โดยเฉพาะที่อำเภอแม่สอดมีเพียงแม่น้ำเมยกั้นแบ่งเขตแดน การเดินทางเพียงแค่เดินผ่านแม่น้ำในฤดูแล้งหรือข้ามเรือในฤดูฝนก็ติดต่อถึงกันได้ ทำให้มีการค้าขายระหว่างกันในแนวชายแดนอย่างมาก และจากการที่เมืองไมกิกซึ่งเป็นเมืองพลอยที่อยู่ทางตอนเหนือของประเทศพม่า และอยู่ห่างจากชายแดนไทยประมาณ 100 กิโลเมตร จึงทำให้มีการนำเข้าพลอยจากพม่าในบริเวณอำเภอแม่สอดเป็นจำนวนมาก

พลอยที่นำเข้ามาจะมีทั้งทับทิมและนิหระ (พลอยสีฟ้า หรือน้ำอมเทา) ประมาณร้อยละ 80 ที่เหลือได้แก่หยกและหินสีต่าง ๆ การนำเข้าพลอยจากพม่าไม่มีการจัดเก็บภาษีแต่อย่างใด เพราะนโยบายของรัฐบาลจะให้มีการนำเข้ามาได้โดยเสรี เพื่อให้มีพลอยพอ

³บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. อัญมณี. 2531. หน้า 12.

เพียงกับความต้องการใช้ภายในประเทศ แต่ถึงแม้ว่าจะมีการผ่อนผันของทางการดังกล่าวแล้วก็ตามแต่ปริมาณการนำเข้าก็มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากทางการพม่าเข้มงวดในด้านการส่งออก โดยเฉพาะการลักลอบเข้ามาขายในเขตประเทศไทย

สำหรับร้านที่เปิดดำเนินการรับเจียรไนพลอยที่อำเภอแม่สอด มีประมาณ 8 ราย พลอยดิบที่นำเข้ามาส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 85 จึงต้องนำเข้ามาเจียรไนยังกรุงเทพฯ อีกร้อยละ 10 จะมีพ่อค้าต่างชาติ เช่น ประเทศญี่ปุ่นและประเทศไต้หวันซื้อไป และส่วนที่เหลือก็จะกระจายไปยังจังหวัดต่าง ๆ

4.3.2 ตลาดพลอย จังหวัดจันทบุรี⁴ เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวและต้องการให้ตลาดค้าพลอยเมืองจันทบุรีเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก ทางจังหวัดจันทบุรีโดยความร่วมมือของทางราชการและหอการค้าจังหวัด จึงได้ดำเนินการจัดให้ถนนศรีจันทร์เป็นถนนสายอัญมณี โดยให้ผู้ประกอบการค้าขายอัญมณีทั้งชายส่งและชายปลีกตั้งตู้วางขายหน้าริมฟุตพาทตลอดเส้นทาง ซึ่งยาวประมาณ 300 เมตร ให้เป็นย่านการค้าขายอัญมณีที่สำคัญที่สุดของจังหวัด โดยมีการขายทั้งส่งและปลีกในทุกระดับราคา ซึ่งในระยะเริ่มแรก (เปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2531) จะเปิดในช่วงวันศุกร์ - เสาร์ - อาทิตย์ มีพ่อค้าพลอยที่เข้ามาขายพลอยประมาณ 40 ราย

กฎเกณฑ์ในการขายอัญมณี คือ อัญมณีที่นำออกขายบนถนนสายนี้จะต้องเป็นของแท้ ไม่ว่าจะเป็พลอยดิบ พลอยเจียรไน เครื่องประดับสำเร็จรูป และอัญมณีประเภทอื่นๆ ในทุกระดับราคาที่เป็นธรรม ซึ่งการซื้อขายในแต่ละอาทิตย์คาดว่าจะมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท

4.3.3 ตลาดพลอยหัวทุ่ง⁵ ตำบลพลอย อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เป็นตลาดซื้อขายพลอยแดงที่สำคัญของจังหวัดตราด โดยการซื้อขายจะเริ่มตั้งแต่เวลา 7.00-9.00 น. ในช่วงเช้า ในแต่ละวันจะมีผู้ซื้อและผู้ขายมาพบกันประมาณ 200 คน ผู้ซื้อส่วนใหญ่เป็นพ่อค้า

⁴แหล่งเดิม. หน้า 14.

⁵แหล่งเดิม. หน้า 15.

พลอยจากจังหวัดจันทบุรีและกรุงเทพฯ ส่วนคนในท้องถิ่นที่มีการซื้อขายเพื่อนำไปขายต่อบ้างเล็กน้อย

ในแต่ละวันพลอยแดงจะถูกนำมาซื้อ-ขาย หมุนเวียนกันหลายครั้ง จากมือหนึ่งสู่มือหนึ่งต่าง ๆ กันไป ส่วนปริมาณเงินที่หมุนสะพัด ณ ตลาดแห่งนี้ไม่สามารถคำนวณได้ว่าเป็นจำนวนเท่าใด แต่การซื้อขายทุกครั้งจะต้องเป็นเงินสด จากการสอบถามผู้ค้าพลอยรายหนึ่งกล่าวว่า ในแต่ละวันเขาจะนำเงินสดเพื่อมาซื้อพลอยประมาณ 2 แสนบาท แต่ถ้าวันไหนที่ความต้องการพลอยมากเขาก็ต้องนำเงินมาเพิ่มขึ้น คือการซื้อขายในแต่ละครั้งก็ต้องคำนึงถึงความต้องการของตลาดในกรุงเทพฯ เป็นสำคัญ

พลอยแดงแต่ละเม็ดที่หมุนเวียนอยู่ในมือของพ่อค้าในตลาดพลอย จะมีราคาเท่าใดขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ซื้อและผู้ขายจะเป็นผู้กำหนด พลอยก้อนหรือพลอยเม็ดจะซื้อขายกันเป็นกะรัต แต่ถ้าเป็นพลอยหมูหรือที่เรียกกันว่าพลอยเซ (พลอยที่มีขนาดเล็ก) ก็จะขายกันเป็นกิโลกรัม

ส่วนลักษณะการค้าเครื่องประดับอัญมณีในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่จะมีการรวมกลุ่มอยู่เป็นจำนวนมากในย่านเดียวกัน ย่านที่มีการค้าดังกล่าว ได้แก่ สุริวงค์ สีสลม บางรัก นานุรัต เป็นที่น่าสังเกตว่าบริเวณดังกล่าวมักจะเป็นแหล่งที่มีสินค้าที่มีลักษณะนุ่มนวลอยู่ด้วย เช่น แหล่งจำหน่ายผ้า เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อที่จะได้สะดวกต่อการดึงดูดลูกค้าที่เป็นสุภาพสตรีเสียส่วนมาก หรือบริเวณสีลมซึ่งมีร้านจำหน่ายอาหารมาก การที่มีรูปแบบของร้านค้าที่มีลักษณะรวมกลุ่มกันนี้ก็เพื่อให้ลูกค้าได้มีการเลือกซื้อและเป็นที่จดจำของลูกค้าว่าถ้าจะซื้อเครื่องประดับอัญมณีจะต้องไปบริเวณใด และส่วนใหญ่จะเป็นการค้าที่จะต้องอาศัยชื่อเสียงหรือความเชื่อถือที่มีมาแต่เดิม

4.4 ตลาดการค้าเครื่องประดับอัญมณีกับต่างประเทศ^๕

เครื่องประดับอัญมณีที่ประเทศไทยผลิตได้จะถูกนำมาใช้ภายในประเทศประมาณร้อยละ 10 - 20 ของปริมาณที่ผลิตได้ทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องประดับอัญมณีจัดเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย (Luxury Good) ที่ให้ความสวยงามขึ้นอยู่กับรสนิยม ภาวะเศรษฐกิจของผู้ใช้ และยังเปลี่ยนแปลงตามสมัยแฟชั่น ดังนั้นรายได้ส่วนใหญ่จึงมาจากภาคต่างประเทศเกือบร้อยละ 80 - 90

การนำเข้า การส่งออกและการวิเคราะห์ประเทศคู่ค้าเครื่องประดับอัญมณี

4.4.1 การนำเข้าเครื่องประดับอัญมณี ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีวัตถุดิบพวกอัญมณีก็ตาม ประเทศไทยก็ยังคงต้องนำเข้าเครื่องประดับอัญมณีจากประเทศอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องประดับอัญมณีของไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ในขณะที่ปริมาณการขุดพลอยจากแหล่งสำคัญในประเทศมีแนวโน้มลดลง แม้จะมีการสำรวจแหล่งใหม่เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของอุตสาหกรรมเจียรไนเครื่องประดับอัญมณีเพื่อการส่งออกจึงจำเป็นต้องมีการนำเข้าอัญมณีที่ยังมิได้เจียรไน และที่เจียรไนแล้วแต่ยังมิได้ประกอบเป็นตัวเรือนจากต่างประเทศ เพื่อมาเจียรไนใหม่หรือตกแต่งแก้ไขรูปร่างสัดส่วนเหลี่ยมและเงาให้สวยงาม ตลอดจนปรับปรุงสีสรรให้ตรงตามที่ต้องการแล้วจึงส่งออกในรูปของเครื่องประดับ ดังตาราง 2

^๕ สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและ เครื่องประดับ. อุตสาหกรรมอัญมณีและ เครื่องประดับ.

ตาราง 2 มูลค่าการนำเข้าเครื่องประดับอัญมณีปี 2527 - 2530

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	2527	2528	2529	2530 ¹
ประเภท				
อัญมณีที่เจียรไนแล้ว	1,878.6	1,488.5	2,351.4	4,248.4
อัญมณีที่ยังไม่ได้เจียรไน	576.2	877.3	1,241.4	2,253.6
เครื่องประดับอัญมณี	18.2	47.7	11.8	59.8
รวม	2,473.0	2,413.5	3,604.6	6,561.8

¹ตัวเลขเบื้องต้น

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

4.4.2 การส่งออกเครื่องประดับอัญมณีของไทย⁷ ปริมาณเครื่องประดับอัญมณีของ
ไทยที่ส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอดในทุก ๆ ประเภท คือ ทั้งที่
อัญมณีที่เจียรไนแล้วและยังไม่ได้เจียรไน ดังตาราง 3

⁷แหล่งเดิม. หน้า 51.

ตาราง 3 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีของไทยปี 2527 - 2530

หน่วย : (ล้านบาท)

ปี	ยังไม่ได้ เจียรไน	เจียรไน แล้ว	เครื่องประดับ	รวม	อัตราการเจริญ เติบโต (%)
2527	28.65	6,100.21	1,253.90	7,382.76	-
2528	62.31	6,288.12	2,168.36	8,518.79	15.4
2529	35.85	8,114.38	5,013.61	13,163.84	54.5
2530	71.71	11,483.33	8,140.42	19,695.46	49.6

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

ประเทศคู่ค้าเครื่องประดับอัญมณีของไทยที่สำคัญ^๑ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศในยุโรป ซึ่งได้แก่ ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ ประเทศเยอรมันนี ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศอิตาลี ประเทศเบลเยียม และประเทศในทวีปเอเชีย มีประเทศญี่ปุ่น และฮ่องกง ฯลฯ ตลาดที่สำคัญที่สุดคือประเทศสหรัฐอเมริกา รองลงมาคือประเทศญี่ปุ่น

เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเทศผู้ซื้อเครื่องประดับอัญมณีของไทยในระหว่างปี พ.ศ. 2527 - 2530 ดังแสดงในตาราง 4 , 5 และ 6 จะเห็นได้ว่ามูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีแต่ละประเภทไปยังประเทศคู่ค้าต่าง ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

^๑แหล่งเดิม. หน้า 57 - 58.

ตาราง 4 มูลค่าการส่งออกอัญมณีที่ยังมิได้เจียรไนไปยังประเทศต่าง ๆ ปี 2527 - 2530
หน่วย : พันบาท

ปี	2527	2528	2529	2530
ประเทศ				
<u>อเมริกา :</u>				
สหรัฐอเมริกา	1,785.6	42,556.4	3,094.2	3,474.7
แคนาดา	-	-	-	75.0
<u>ยุโรป :</u>				
สวีตเซอร์แลนด์	200.9	301.5	386.5	1,625.1
เยอรมันตะวันตก	2,147.7	1,075.8	225.4	2,087.4
ฝรั่งเศส	4.9	18.5	43.4	-
สหราชอาณาจักร	0.6	-	-	47.8
อิตาลี	4.6	-	-	1.3
เบลเยียม	-	-	10,388.9	22,152.7
ออสเตรเลีย	1,243.8	590.6	258.4	5,246.7
<u>เอเชีย :</u>				
ญี่ปุ่น	49.5	3,609.2	547.8	4,927.3
ฮ่องกง	17,397.1	7,596.8	14,905.0	16,445.6
สิงคโปร์	-	128.3	74.9	484.3
<u>ประเทศอื่น ๆ</u>	5,821.3	6,431.7	5,926.7	15,141.1
รวม	28,656.0	62,308.8	35,851.2	71,709.0

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

ตาราง 5 มูลค่าการส่งออกอัญมณีที่เจียรไนแล้วไปยังประเทศต่าง ๆ ปี 2527 - 2530

หน่วย : พันบาท

ปี	2527	2528	2529	2530
ประเทศ				
<u>อเมริกา :</u>				
สหรัฐอเมริกา	1,396,762.1	1,630,195.9	1,893,522.8	2,348,985.0
แคนาดา	37,808.4	52,272.8	68,645.5	59,877.8
<u>ยุโรป :</u>				
สวีตเซอร์แลนด์	1,028,657.7	768,647.5	999,422.4	1,176,074.1
เยอรมันตะวันตก	268,841.2	213,055.9	329,257.3	543,216.1
ฝรั่งเศส	166,477.5	220,161.1	337,846.0	322,367.5
สหราชอาณาจักร	213,041.2	163,906.3	346,817.1	394,617.6
อิตาลี	186,519.2	124,160.1	114,543.9	157,594.2
เบลเยียม	191,147.3	264,779.1	267,415.5	481,020.9
ออสเตรเลีย	54,063.2	66,416.8	56,341.6	70,465.0
<u>เอเชีย :</u>				
ญี่ปุ่น	1,040,629.8	1,190,980.7	1,857,108.2	2,925,610.8
ฮ่องกง	1,143,940.3	1,174,916.4	1,325,156.8	2,070,695.0
สิงคโปร์	74,360.7	132,286.4	242,871.9	417,575.2
<u>ประเทศอื่น ๆ</u>	297,960.9	286,336.4	275,434.3	515,233.2
รวม	6,100,209.5	6,288,115.4	8,114,383.3	11,483,332.4

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

ตาราง 6 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับไปยังประเทศต่าง ๆ ปี 2527 - 2530

หน่วย : พันบาท

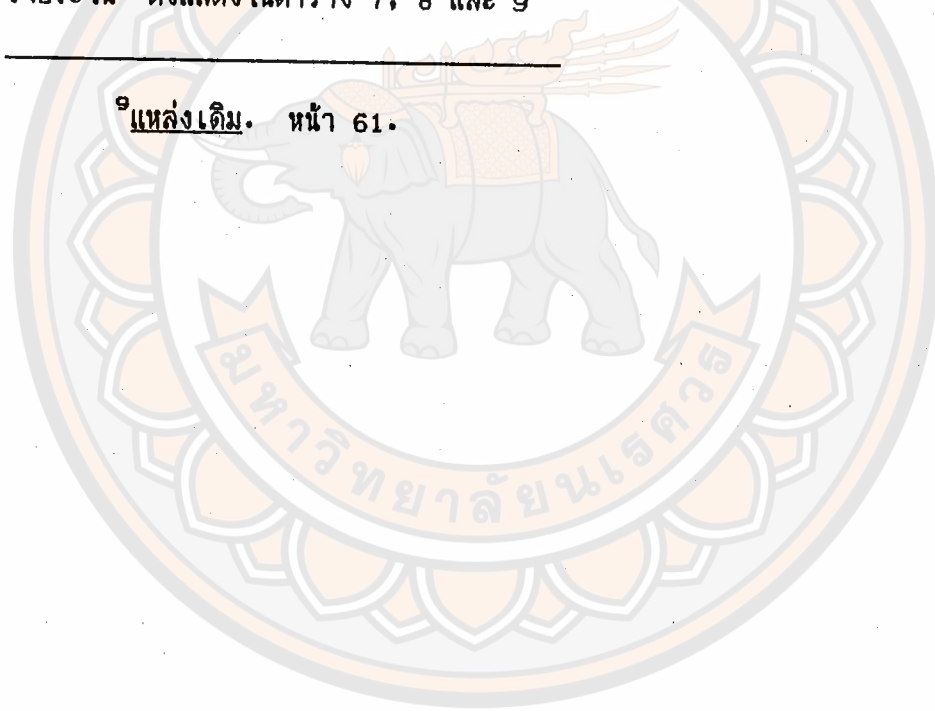
ปี	2527	2528	2529	2530
ประเทศ				
<u>อเมริกา :</u>				
สหรัฐอเมริกา	571,036.5	1,163,225.2	2,885,953.3	4,762,342.9
แคนาดา	9,639.4	14,310.4	53,893.3	165,831.4
<u>ยุโรป :</u>				
สวีเดน	52,274.2	56,862.2	87,870.2	187,976.7
เยอรมันตะวันตก	119,193.7	115,107.2	231,628.7	432,292.2
ฝรั่งเศส	166,086.7	129,845.3	343,114.8	421,414.8
สหราชอาณาจักร	30,804.6	50,967.4	117,425.8	226,359.0
อิตาลี	1,076.5	1,220.6	9,210.9	29,263.9
เบลเยียม	4,124.1	11,902.9	35,169.9	62,303.2
ออสเตรเลีย	24,241.5	20,284.9	39,288.0	54,052.4
<u>เอเชีย :</u>				
ญี่ปุ่น	124,393.4	185,491.5	353,504.5	836,698.9
ฮ่องกง	47,765.6	44,997.6	44,433.2	127,919.6
สิงคโปร์	11,252.8	14,800.6	40,887.9	21,382.9
<u>ประเทศอื่น ๆ</u>	142,008.3	359,344.5	771,232.7	812,579.6
รวม	1,253,897.3	2,168,360.3	5,013,613.2	8,140,417.5

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

4.5 ตลาดการค้าที่สำคัญ

4.5.1 ตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา⁹ เป็นตลาดนำเข้าเครื่องประดับอัญมณีที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก และเป็นตลาดที่ประเทศไทยส่งออกเครื่องประดับอัญมณีไปมากที่สุด ในปี พ.ศ.2530 นี้ ประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศสหรัฐคิดเป็นมูลค่าประมาณ 7,114.8 ล้านบาท ซึ่งเครื่องประดับอัญมณีที่ตลาดสหรัฐอเมริกานิยมนำเข้ามากที่สุด คือ อัญมณีที่เจียรไนแล้วแต่ยังมีได้ประกอบตัวเรือน รองลงมาคือ เครื่องประดับและอัญมณีที่ยังมิได้เจียรไน ดังแสดงในตาราง 7, 8 และ 9

⁹แหล่งเดิม. หน้า 61.

ตาราง 7 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีของไทยไปสหรัฐอเมริกา ปี 2527 - 2530

หน่วย : พันบาท

ปี	2527	2528	2529	2530
ประเภท				
อัญมณีที่ยังมิได้ เจียรไน (Unsort)	1,785.6	42,556.4	3,094.2	3,474.7
อัญมณีที่เจียรไนแล้ว (Cut)	1,396,792.1	1,630,195.9	1,893,522.8	2,348,985.0
เครื่องประดับ (Jewellery)	571,036.5	1,163,225.2	2,884,953.3	4,762,342.9
รวม	1,969,584.2	2,835,977.5	4,781,570.3	7,114,802.6
อัตราการเจริญเติบโต (%)	-	43.39	68.60	48.80

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

ตาราง ๘ มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่ยังมิได้เจียรไน (Unsort) ของไทยไป
สหรัฐอเมริกา ปี 2527 - 2530

หน่วย : พันบาท

ปี	2527	2528	2529	2530
ประเภท				
เพชร	-	-	-	625.9
มรกต	-	-	2,049.7	-
หยก	-	-	-	-
โอปอล	-	-	-	-
ทับทิม	1,124.5	137.4	26.8	63.9
ไพลิน	75.6	201.7	291.8	483.4
โทแพซ	104.1	7.1	12.6	186.7
เพทาย	4.6	-	37.9	-
โกเมน	12.2	6.1	89.1	0.5
อื่น ๆ	464.6	42,204.1	586.3	2,114.3
รวม	1,785.6	42,556.4	3,094.2	3,474.7

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

ตาราง 9 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่เจียรระไนแล้ว (Cut) ของไทยไปสหรัฐอเมริกา ปี 2527 - 2530

หน่วย : พันบาท

ประเภท	ปี 2527	2528	2529	2530
เพชร	17,876.0	47,190.6	61,338.7	170,060.5
มรกต	28,673.1	12,327.1	15,939.3	47,631.1
หยก	539.7	114.9	466.4	580.7
โอปอล	42.0	16.6	79.1	44.2
ทับทิม	686,666.9	720,681.1	777,350.4	846,255.1
ไพลิน	579,644.3	750,777.8	874,581.6	1,033,591.7
โทแพซ	7,685.9	10,083.7	38,379.6	69,604.9
เพทาย	13,015.5	15,037.4	7,609.2	29,761.2
โกเมน	14,057.6	21,826.0	22,720.1	15,843.6
อื่น ๆ	48,561.1	52,140.7	95,058.4	135,312.0
รวม	1,396,762.1	1,630,195.9	1,893,522.8	2,348,985.0

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

ประเภทของอัญมณีที่ประเทศสหรัฐานิยมนำเข้ากัน ทั้งชนิดที่ยังมิได้เจียรระไน และที่เจียรระไนแล้วจากประเทศไทยสูงสุด ได้แก่ ทับทิม ไพลิน มรกต และเพชร ตามลำดับ ในปัจจุบันสินค้าอัญมณีได้เป็นที่ต้องการในตลาดประเทศสหรัฐเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะ ทัวร์มาลีน

อะความารีน และนิล เพื่อนำไปทำเครื่องประดับที่มีราคาปานกลางสนองความต้องการลูกค้าที่มีฐานะปานกลางและรายได้ไม่สูงนักให้มีโอกาสซื้อเครื่องประดับสวยงามที่ราคาไม่แพงจนเกินไป สำหรับเครื่องประดับ สหรัฐฯนำเข้าเครื่องประดับที่ประกอบตัวเรือนด้วยเงินมากที่สุด โดยนิยมในรูปแบบแหวนซึ่งทำจากอัญมณีที่มีราคา ร่องลงมาคือ สร้อยข้อมือ สร้อยคอ ตลอดจนจี้ และอื่น ๆ

ช่องทางจำหน่าย

เนื่องจากตลาดสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดใหญ่ที่มีขอบข่ายสายงานการทำธุรกิจการค้า กว้างขวาง ช่องทางที่ผู้ส่งออกชาวไทยจะเจาะเข้าไปถึงตัวผู้นำเข้าในตลาดสหรัฐฯ จึงมีอยู่หลายช่องทาง คือ

1. ติดต่อกับผู้นำเข้า (Specialized Importer) ซึ่งเป็นสมาชิกสมาคมผู้นำเข้าอัญมณีของสหรัฐฯ (The American Stone Importers Association) โดยตรง จัดเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด สำหรับผู้ส่งออกจากต่างประเทศที่ต้องการทำธุรกิจด้านนี้ในตลาดสหรัฐฯในระยะยาว เพราะผู้นำเข้าเหล่านี้นอกจากนำเข้าเพื่อจำหน่ายในตลาดสหรัฐฯแล้ว ยังจำหน่ายต่อไปให้กับผู้ซื้อจากต่างประเทศที่มาซื้อไปจำหน่ายต่ออีกทอดหนึ่ง เช่น แคนาดา มักจะซื้อกับผู้นำเข้าชาวสหรัฐฯแทนที่จะติดต่อซื้อขายกับผู้ส่งออกไทยโดยตรง
2. ติดต่อกับผู้ประกอบเครื่องประดับ (Jewellery Manufacturers) ทั้งที่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ระหว่างประเทศจนถึงธุรกิจขนาดย่อมที่ทำคนเดียว ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการประเภทนี้มักจะรวมกันอยู่ 2 แห่งใหญ่ ๆ คือ นิวยอร์ก และลอสแอนเจลิส เมื่อผลิตเครื่องประดับเสร็จก็จะกระจายสินค้าออกไปยังผู้ขายปลีก บริษัทรับสั่งทางจดหมาย ห้างสรรพสินค้า และร้านहतถกรรรมต่าง ๆ แต่โดยทั่วไปผู้ประกอบการประเภทนี้นิยมติดต่อกับผู้นำเข้าประเภท "ก" โดยตรงมากกว่าจะติดต่อกับผู้ส่งออกจากต่างประเทศ เพราะสะดวกกว่า ลงทุนน้อยกว่า และไม่ต้องเสียเวลารอคอยสินค้าจากต่างประเทศ อีกทั้งยังสะดวกรวดเร็วกว่ามาก
3. ติดต่อกับนักลงทุนเกี่ยวกับอัญมณี (Gem Investment Promotions) ซึ่งกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในตลาดสหรัฐฯ ได้แก่ นักวางแผนทางการเงิน ทนายความและสถาบัน

การเงินต่าง ๆ ที่มีจะนำเข้าอัญมณีเพื่อหวังเป็นการลงทุนหากำไรอีกต่อหนึ่ง แต่การกระทำเช่นนี้สร้างความไม่พอใจให้กับผู้ขายปลีก เนื่องจากผู้นำเข้าประเภทนี้มักทำให้ราคาขายส่งอัญมณีสูงกว่าความเป็นจริง

4. ติดต่อกับผู้นำเข้าที่ร้านประกอบเครื่องประดับอัญมณีของตนเอง (Specialized Jewellery Retail Chains) ซึ่งพวกนี้จะทั้งสั่งซื้อเอง ประกอบเป็นเครื่องประดับเอง และขายปลีกเองด้วย ซึ่งนับเป็นช่องทางการตลาดที่ดีสำหรับผู้ส่งออกของไทยที่จะติดต่อกับค้าขายโดยตรงในโอกาสต่อไป

5. ติดต่อกับผู้นำเข้าที่เป็นบริษัทเจียรไนอัญมณี (Lapiddaries Stone Cutters) ผู้นำเข้าประเภทนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในนิวยอร์ก โดยจะนำเข้าอัญมณีที่ยังไม่ได้เจียรไน แล้วนำไปให้ช่างเจียรไนฝีมือดีของบริษัทเจียรไนให้กับลูกค้าตามสั่ง ซึ่งนับเป็นช่องทางการจำหน่ายที่ดีสำหรับผู้ส่งออกที่จะเสนอขายอัญมณีที่มีคุณ

4.5.2 ตลาดประเทศญี่ปุ่น¹⁰ เป็นตลาดที่ประเทศไทยส่งเครื่องประดับอัญมณีเข้าไปจำหน่ายมากเป็นอันดับ 2 รองจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในแต่ละปีไทยส่งเครื่องประดับอัญมณีไปประเทศญี่ปุ่นประมาณร้อยละ 15 - 19 ของมูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีทั้งหมด ซึ่งมีส่วนแบ่งการตลาดของอัญมณีที่เจียรไนแล้วแต่มิได้ประกอบตัวเรือน (Colored Stone) เป็นอันดับหนึ่งในตลาดนี้ โดยนำเข้าทับทิมและไพลินมากกว่าอัญมณีประเภทอื่น ๆ

การส่งออกเครื่องประดับอัญมณีของไทยไปตลาดประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นเป็นตลาดนำเข้าเครื่องประดับอัญมณีอันดับหนึ่งของเอเชีย และเป็นตลาดที่ประเทศไทยส่งออกเครื่องประดับอัญมณีมากที่สุดในเอเชีย ในปี พ.ศ. 2530 ประเทศไทยส่งออกไปประเทศญี่ปุ่นคิดเป็นมูลค่าประมาณ 3,767.2 ล้านบาท ซึ่งเครื่องประดับอัญมณีที่ตลาดประเทศญี่ปุ่นนิยมนำเข้ามากที่สุดคืออัญมณีที่เจียรไนแล้วและเครื่องประดับ ส่วนอัญมณีที่ยังมิได้

¹⁰ แหล่งเดิม. หน้า 67.

เจียรไนมีสัดส่วนน้อยมาก

อัญมณีที่ประเทศญี่ปุ่นนำเข้าจากประเทศไทยส่วนใหญ่ ได้แก่ กัททิมและไพลิน ซึ่งเป็นอัญมณีที่เจียรไนแล้วแต่ยังไม่ประกอบตัวเรือน เพื่อนำไปประกอบเป็นเครื่องประดับเพื่อใช้ในประเทศและเพื่อการส่งออก ดังแสดงในตาราง 10, 11 และ 12

ตาราง 10 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีของไทยไปประเทศญี่ปุ่น ปี 2527 - 2530
หน่วย : พันบาท

ปี	2527	2528	2529	2530
ประเภท				
อัญมณีที่ยังมิได้เจียรไน (Unsort)	48.4	3,609.2	547.8	4,927.3
อัญมณีที่เจียรไนแล้ว (Cut)	1,040,629.8	1,190,980.7	1,857,108.2	2,925,610.8
เครื่องประดับ (Jewellery)	124,393.4	189,491.5	353,504.5	836,698.9
รวม	1,165,071.6	1,384,081.4	2,211,160.5	3,767,237.0
อัตราการเจริญเติบโต (%)	-	18.80	59.75	70.37

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

ตาราง 11 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่ยังมิได้เจียรไน (Unsort) ของไทยไป
ประเทศญี่ปุ่น ปี 2527 - 2530

หน่วย : พันบาท

ปี	2527	2528	2529	2530
ประเภท				
เพชร	-	-	-	-
มรกต	-	-	-	-
หยก	-	-	-	-
โอปอล	1.2	-	-	-
ทับทิม	-	3,410.5	-	2,071.7
ไพลิน	-	-	-	-
โทแพซ	-	-	-	-
เพทาย	-	-	-	-
โกเมน	-	-	3.9	-
อื่น ๆ	48.3	198.7	543.9	2,855.6
รวม	49.5	3,609.2	547.8	4,927.3

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

ตาราง 12 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่เจียรไนแล้ว (Cut) ของไทยไปประเทศ
ญี่ปุ่น ปี 2527 - 2530

หน่วย : พันบาท

ปี	2527	2528	2529	2530
ประเภท				
เพชร	32,541.2	29,576.0	231,320.9	336,853.3
มรกต	16,015.6	10,028.0	7,415.7	20,149.9
หยก	23,288.6	28,754.1	70,640.4	77,678.1
โอปอล	3,681.4	3,307.0	1,367.3	3,790.4
ทับทิม	516,334.8	662,680.7	886,251.5	1,253,154.7
ไพลิน	386,444.6	409,498.4	627,008.7	1,167,762.6
โทแพซ	4,185.0	2,342.2	2,470.1	3,536.8
เพทาย	4,434.5	215.3	561.7	149.4
โกเมน	576.2	1,804.6	735.0	2,143.8
อื่น ๆ	53,127.9	42,774.4	29,336.9	60,391.8
รวม	1,040,629.8	1,190,980.7	1,857,108.2	2,925,610.8

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

ช่องทางการจัดจำหน่าย

ช่องทางการจำหน่ายในตลาดประเทศญี่ปุ่น จะมีลักษณะการจำหน่ายสินค้าผ่านคน
กลางที่ทำธุรกิจเฉพาะอย่าง โดยผู้นำเข้าสินค้าเครื่องประดับอัญมณีในตลาดญี่ปุ่นสามารถแยก

ได้เป็น

1. บริษัทซึ่งเป็นผู้นำเข้าสินค้าเหล่านี้เพียงอย่างเดียว
2. บริษัทที่นอกจากทำหน้าที่เป็นผู้นำเข้าแล้ว ยังเป็นผู้ขายส่งและผู้ผลิตด้วย
3. บรรดาห้างสรรพสินค้าและร้านค้าปลีกที่ติดต่อซื้อสินค้าเครื่องประดับอัญมณี จาก

ต่อค้าชาวต่างชาติโดยตรง

นักธุรกิจชาวญี่ปุ่นมีวิธีซื้อเครื่องประดับอัญมณี ดังนี้

1. เดินทางไปติดต่อซื้อขายด้วยตนเองในต่างประเทศ
2. ผู้นำเข้าชาวต่างประเทศนำสินค้าเข้ามาในประเทศไทย และส่งบัญชีรายชื่อ

สินค้าที่ตนเองไปยังธุรกิจชาวญี่ปุ่น หากนักธุรกิจชาวญี่ปุ่นสนใจจะมาดูสินค้าที่เก็บไว้ยังที่เก็บสินค้าของศุลกากร เมื่อพอใจก็จะซื้อขายกัน

4.5.3 ตลาดประเทศฮ่องกง¹¹ เป็นตลาดที่สำคัญตลาดหนึ่งของประเทศไทยสำหรับสินค้าเครื่องประดับอัญมณี โดยประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศฮ่องกงประมาณ 1,209.1 ล้านบาทในปี 2527 และในปี 2530 ก็มีมูลค่าการส่งออกประมาณ 2,215.06 ล้านบาท การที่ประเทศฮ่องกงนำเข้าสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับจากประเทศไทยในปริมาณมากนี้ ไม่ใช่เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคในประเทศเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการนำเข้าเพื่อส่งออกต่อไปยังประเทศต่าง ๆ (Re-Exporter) รวมทั้งนำพลอยร่วงบางส่วนไปทำเครื่องประดับสำเร็จรูปเพื่อส่งออก ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้ประเทศฮ่องกงเป็นอันมาก จึงอาจกล่าวได้ว่า ประเทศฮ่องกงนอกจากจะเป็นตลาดคู่ค้าที่สำคัญแล้ว ยังเป็นตลาดคู่แข่งชั้นทางการค้าในตลาดโลกด้วย การที่ประเทศฮ่องกงสามารถทำเช่นนี้ได้เนื่องจากประเทศฮ่องกงเป็นศูนย์กลางการค้าเครื่องประดับอัญมณีในแถบทวีปเอเชีย รวมทั้งมีการพัฒนาอุตสาหกรรมทำเครื่องประดับด้วย

สาเหตุที่ทำให้ประเทศฮ่องกงเป็นศูนย์กลางการค้าเครื่องประดับอัญมณีที่สำคัญในแถบทวีปเอเชีย เนื่องจากประเทศฮ่องกงมีปัจจัยที่เอื้ออำนวย ดังนี้คือ

¹¹ แหล่งเดิม. หน้า 72 - 73.

1. เป็นเมืองท่าปลอดภาษีอากรนำเข้าและการส่งออกเครื่องประดับอัญมณี
2. ช่องก่งมีเทคโนโลยี เครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับนักธุรกิจแขนงนี้ในการติดต่อซื้อขาย
3. ราคาเครื่องประดับอัญมณีไม่แพงเมื่อเทียบกับประเทศผู้ผลิตเครื่องประดับอัญมณีส่งออกขายอื่น ๆ ที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน เนื่องจากช่องก่งเป็นเมืองท่าปลอดภาษี มีการแข่งขันทางด้านราคา การออกแบบ และมีค่าแรงถูกกว่าประเทศแถบตะวันตก
4. ช่องก่งมีการส่งเสริมงานด้านการออกแบบเครื่องประดับอัญมณี โดยมีสมาคม The Diamond Importers Association of Hong Kong พัฒนาและส่งเสริมการออกแบบ รวมทั้งมีการจัดการประกวดแข่งขันการออกแบบอัญมณีและเครื่องประดับอยู่เสมอ
5. ช่องก่งมีภูมิประเทศ ที่นอกจากจะมีศักยภาพในด้านการติดต่อทำการค้าแล้ว ช่องก่งยังเป็นแหล่งที่นักท่องเที่ยวนิยมแวะมาซื้อสินค้า โดยเฉพาะสินค้าประเภทเครื่องประดับ เนื่องจากลูกค้ามีความเชื่อว่าคุณภาพได้มาตรฐาน ประกอบกับการออกแบบที่สวยงาม ราคาถูกกว่าสินค้าจากที่อื่นที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน และมีเงื่อนไขการให้บริการสะดวกกว่า ฉับไว
6. ช่องก่งเป็นตลาดซื้อขายทองคำที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีการจัดบริษัท World Gold Council เป็นบริษัทที่ทำหน้าที่ด้านการตลาด โดยประกอบด้วยฝ่าย Jewelry Division รับผิดชอบด้านการวางแผนการตลาดเพื่อขยายเครื่องประดับทองคำทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยใช้กลยุทธ์การตลาดต่าง ๆ ดึงดูดความสนใจของลูกค้า และยังมีฝ่าย Industrial Division ทำหน้าที่จัดหาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้เป็นไปตามสมัยนิยม

การส่งออกเครื่องประดับอัญมณีของไทยไปตลาดช่องก่ง

ช่องก่งจะนำเข้าเครื่องประดับอัญมณีต่าง ๆ ของไทยเพื่อส่วนหนึ่งจะทำการส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าอื่น ๆ อีกต่อหนึ่ง และส่วนหนึ่งจะนำมาเป็นวัตถุดิบในประเทศคู่ค้าที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งประเภทที่เจียรระไน ยังไม่ได้เจียรระไน และเครื่องประดับ

ประเทศช่องก่งเป็นตลาดที่ประเทศไทยส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่สำคัญอีกประเทศ

หนึ่งในแถบทวีปเอเชีย ในปี พ.ศ. 2530 ประเทศไทยส่งออกไปประเทศฮ่องกงคิดเป็นมูลค่า 2,215 ล้านบาท เครื่องประดับอัญมณีที่ประเทศฮ่องกงนำเข้ามากที่สุดคืออัญมณีที่เจียรไนแล้ว แต่ยังมีได้ประกอบเป็นตัวเรือนมากที่สุด รองลงมาคือเครื่องประดับและอัญมณีที่ยังมิได้เจียรไน เมื่อพิจารณาตามประเภทอัญมณีที่ส่งออกจะเห็นได้ว่า ประเทศฮ่องกงจะนำเข้าทับทิม ไพลินและเพชรจากประเทศไทยเป็นจำนวนมาก รองลงมาคือมรกต และโทแพซ ดังแสดงในตาราง 13, 14 และ 15 ตามลำดับ

ตาราง 13 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีของไทยไปฮ่องกง ปี 2527 - 2530
หน่วย : ล้านบาท

ปี	2527	2528	2529	2530
ประเภท				
อัญมณีที่ยังมิได้เจียรไน (Unsort)	17,397.1	7,596.8	14,905.0	16,445.6
อัญมณีที่เจียรไนแล้ว (Cut)	1,143,940.3	1,174,916.4	1,325,156.8	2,070,695.0
เครื่องประดับ (Jewellery)	47,765.6	44,997.6	44,433.2	127,919.6
รวม	1,209,103.0	1,227,510.8	1,384,495.0	2,215,060.2
อัตราการเจริญเติบโต (%)	-	1.52	12.79	59.99

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

ตาราง 14 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่ยังมิได้เจียรไน (Unsort) ของไทยไป
ประเทศฮ่องกง ปี 2527 - 2530

หน่วย : พันบาท

ปี	2527	2528	2529	2530
ประเภท				
เพชร	4,409.5	-	3,628.0	2,139.7
มรกต	-	11.1	-	4,278.1
หยก	-	-	-	601.1
โอปอล	-	-	-	-
ทับทิม	-	-	19.7	1,245.6
ไพลิน	-	234.0	18.1	13.6
โทแพซ	-	80.2	3,772.0	-
เพทาย	-	-	-	-
โกเมน	19.5	7.2	-	-
อื่น ๆ	12,968.1	7,264.3	7,467.2	8,167.5
รวม	17,397.1	7,596.8	14,905.0	16,445.6

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

ตาราง 15 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับอัญมณีที่เจียรไนแล้ว (Cut) ของไทยไปฮ่องกง
ปี 2527 - 2530

หน่วย : พันบาท

ปี	2527	2528	2529	2530
ประเภท				
เพชร	295,173.2	229,815.6	306,808.8	462,372.1
มรกต	12,642.2	16,032.4	34,543.0	60,797.9
หยก	2,163.3	5,203.5	2,434.7	3,011.9
โอปอลส์	-	1,100.3	3,002.9	1,827.8
ทับทิม	410,271.9	427,081.8	521,620.9	870,644.2
ไพลิน	396,833.7	463,152.8	428,955.1	622,581.5
โทแพซ	1,569.1	1,319.3	4,230.7	13,284.8
เพทาย	2,357.5	5,673.4	1,032.2	440.5
โกเมน	219.6	2,755.3	1,657.4	2,190.8
อื่น ๆ	49,709.8	22,782.0	20,871.1	33,543.5
รวม	1,143,940.3	1,174,916.4	1,325,156.8	2,070,695.0

ที่มา : กรมศุลกากร พ.ศ. 2527 - 2530

ตลาดหรือช่องทางในการขยายการส่งออกสินค้าเครื่องประดับอัญมณียังเปิดกว้างอยู่เสมอ ทุกวันนี้ปริมาณการค้าสินค้าชนิดนี้ของโลกอยู่ในระดับปีละประมาณ 20,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่มูลค่าการส่งออกสินค้าชนิดนี้ของไทยเข้าสู่ตลาดโลกเพียงแค่ประมาณ

ไม่ถึงร้อยละ 2 ของมูลค่าการซื้อขายในตลาดโลกเท่านั้นเอง ฉะนั้นหากการขยายตลาดส่งออกกระทำอย่างมีหลักมีเกณฑ์ด้วยความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์ที่ถูกต้องแล้วอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีของไทยมีสิทธิ์ "เจิดจรัสจำทำโลกชม" อย่างแน่นอน

4.6 บทบาทของภาครัฐบาลและเอกชนที่มีต่อเครื่องประดับอัญมณี

ถ้าจะว่าไปแล้วอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีที่เติบโตขึ้นมาจนกลายเป็นอุตสาหกรรมส่งออกชั้นนำอยู่ในปัจจุบันเริ่มดำเนินการประมาณ ปี พ.ศ. 2500 และเป็นอุตสาหกรรมที่แทบจะไม่ได้ได้รับความสนใจจากรัฐบาล กล่าวอีกนัยหนึ่งอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีเติบโตมาตามลำพังโดยปราศจากการอุ้มชูช่วยเหลือใด ๆ ทั้งสิ้น จนในระยะต่อมาเมื่ออุตสาหกรรมนี้เริ่มส่อแววน่าจะเป็นอีกอุตสาหกรรมหนึ่งที่สามารถพัฒนาให้กลายเป็นสินค้าออกชั้นนำของประเทศได้ รัฐบาลจึงหันมาให้ความสนใจและเริ่มบทบาทของผู้ให้ความช่วยเหลือตามลำดับ¹²

4.6.1 รัฐบาล เริ่มมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) และฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) แต่การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกในระยะเวลาดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะขาดมาตรการที่แน่นอนและขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน รัฐบาลจึงได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาการส่งเสริมของสินค้าอุตสาหกรรมมากขึ้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) โดยได้กำหนดนโยบายไว้ชัดเจนและกำหนดมาตรการส่งเสริมหลายประการ อาทิ เช่น

1. ปรับปรุงแผนงานและมาตรการส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออก
2. กำหนดอัตราเงินชดเชยภาษีล่วงหน้าเป็นร้อยละของราคาสินค้าออก ซึ่งจะจ่ายให้ผู้ส่งออกเป็นรูปของเครดิตภาษีเมื่อเวลาส่งออก

¹² กมลลักษณ์ ไทสกุล "อัญมณีและเครื่องประดับ," ใน จุลสารธนาคารกรุงเทพ จำกัด. 2528. หน้า 40.

๓. เพิ่มแหล่งเงินกู้ทั้งเพื่อการผลิตและส่งออกในอัตราดอกเบี้ยตามความเหมาะสมของตลาด และจัดตั้งระบบประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก¹³

ในแผนพัฒนาฯ ทั้ง ๓ ฉบับ ได้กล่าวถึงอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกโดยรวมและได้รวมถึงอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีซึ่งเป็นอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกประเภทหนึ่งด้วย แต่ก็ยังไม่ได้ระบุถึงอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีอย่างชัดเจน จนมาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) รัฐบาลจึงได้ระบุแนวทางการพัฒนาและสนับสนุนอุตสาหกรรมแร่รัตนชาติไว้อย่างเด่นชัด ดังนี้

" เพื่อให้การพัฒนาด้านทรัพยากรแร่มีการกระจายจากแร่ดั้งเดิม ไปสู่แร่รัตนชาติประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีที่จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม นำรายได้จากการส่งออกและการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 นี้ จึงเห็นควรกำหนดแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. สนับสนุนการสำรวจแหล่งรัตนชาติที่เป็นพลอยดิบในพื้นที่ที่มีศักยภาพ ซึ่งขณะนี้ได้มีการสำรวจเบื้องต้นไปบ้างแล้วให้เสร็จโดยเร็ว
2. เพิ่มปริมาณการผลิตแร่รัตนชาติพิจารณาความเป็นไปได้ในการอนุญาตให้มีการทำเหมืองพลอยในแหล่งซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนซึ่งสิ้นสภาพความเป็นป่าไปแล้ว เพื่อเป็นการส่งเสริมและเพิ่มพื้นที่ขุดพลอยให้มามากขึ้น ทั้งนี้การอนุญาตดังกล่าวจะมีกำหนดเงื่อนไขให้มีการปลูกป่าทดแทนในกรณีที่มีปริมาณพลอยในแหล่งดังกล่าวได้หมดสิ้นไป
3. สนับสนุนการศึกษา วิจัยด้านการปรับปรุงคุณภาพแร่รัตนชาติให้มีมูลค่าสูงขึ้น
4. ส่งเสริมการศึกษาวิธีการเจียรระไนและปรับปรุงแร่อื่น ๆ ให้มีสีล้วน และความสวยงามเทียบเคียงแร่รัตนชาติ
5. ส่งเสริมการอบรมช่างฝีมือการเจียรระไน เพื่อให้เกิดแรงงานฝีมือในอุตสาหกรรมประเภทนี้ รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มช่างฝีมือเพื่อการพัฒนาคุณภาพแรงงานในด้านนี้

¹³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า พ.ศ. 2525 - 2529. 2524. หน้า 73.

ให้สามารถแข่งขันได้ในต่างประเทศ

6. สนับสนุนการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดต่างประเทศ¹⁴

จากแผนพัฒนาฯ นับตั้งแต่ฉบับที่ 3 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลก็ได้เข้ามามีหน้าที่ คอยส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมนี้ให้ก้าวหน้าต่อไป”

4.6.2 ภาคเอกชน สมาคมที่มีบทบาทต่ออุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณี โดยเฉพาะด้านการส่งออกก็คือ สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ (Thai Gems Traders and Jewelry Association)¹⁵ ซึ่งตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมดังกล่าว อาทิเช่น

1. ส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจประเภทที่เกี่ยวกับการค้าส่งออกต่างประเทศและอัญมณีที่เจียรไนโดยช่างฝีมือคนไทย รวมตลอดทั้งการเจียรไนของสินค้าดังกล่าวทุกชนิด

2. สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิก แก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ ตลอดจนเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการค้าของสมาชิก สอดส่องติดตามความเคลื่อนไหวของตลาดการค้าพลอยอัญมณีที่ยังมิได้ประดับในเรือน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การประกอบธุรกิจการค้าอุตสาหกรรมการเงินหรือเศรษฐกิจของประเทศไทย

3. ประสานความสามัคคีและแลกเปลี่ยนทัศนะความรู้ซึ่งกันและกันในทางวิชาการ ข่าวสารการค้า ตลอดจนทำการวิจัยเกี่ยวกับการค้าส่งออกต่างประเทศ ซึ่งเมื่อดพลอยอัญมณีที่ยังมิได้ประดับตัวเรือนและการเจียรไนดังกล่าวทุกชนิด

4. ขอสถิติหรือเอกสารหรือทราบข้อความใด ๆ จากสมาชิก เกี่ยวกับการค้าเม็ดพลอยและอัญมณีที่ยังมิได้ประดับเรือน ตลอดจนการเจียรไนสินค้าดังกล่าว ทั้งนี้ด้วยความ

¹⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่หก พ.ศ.2530 - 2534. 2529. หน้า 234 - 235.

¹⁵ สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ. เล่มเดิม. หน้า 133.

ยินยอมของสมาชิก

5. ส่งเสริมคุณภาพราคาเจียรไนเม็ดพลอยและอัญมณีที่ยังมิได้ประดับเรือน ซึ่งสมาชิกเป็นผู้ผลิตหรือจำหน่ายให้เข้าสู่มาตรฐานที่ดี ตลอดจนวิจัยและปรับปรุงการผลิตและการค้าสิ่งเหล่านี้ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

6. ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการค้าออกต่างประเทศ ซึ่งสินค้าเม็ดพลอยและอัญมณีซึ่งผ่านการเจียรไนโดยยังมิได้ประดับเรือน ตลอดจนการเจียรไนของไทยให้อยู่ในมาตรฐานที่ดี สอดคล้องกับนโยบายของทางราชการ

7. ส่งเสริมการผลิตและการเจียรไน เพื่อให้เม็ดพลอยและอัญมณีที่ยังมิได้ประดับเรือน มีปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการของตลาดภายในและภายนอกประเทศ

อย่างไรก็ตาม จากการให้สัมภาษณ์ของนายประกเกียรติ นาสมมา ผู้จัดการสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ¹⁶ ว่าอยู่ในระหว่างเสนอสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อยกระดับระดับจากสมาคมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับขึ้นเป็นสถาบันเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย โดยมีเหตุผลเพื่อให้พ่อค้าเปิดเผยและใช้วิธีการที่ถูกต้องในการค้าขายอัญมณี พร้อมทั้งสามารถชำระภาษีในอัตราที่เหมาะสม งานของสถาบันฯ จะประกอบด้วยงานหลักสำคัญ 4 ประการ คือ¹⁷

1. จัดให้มีหน่วยงานเสริมทักษะและสร้างบุคลากรป้อนอุตสาหกรรม
2. จัดให้มีหน่วยงานวิเคราะห์วิจัยปัญหาทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อกำหนดทิศทางของอุตสาหกรรม
3. จัดให้มีหน่วยงานทางด้านการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลทั้งในและนอกประเทศ
4. จัดให้มีหน่วยงานนำเข้าวัตถุดิบทุกชนิดที่ในประเทศไทยไม่มีและต้องใช้ป้อนในอุตสาหกรรมในราคาตลาดโลกโดยปราศจากภาษีเฉพาะผู้ประกอบการผลิตเพื่อการส่งออก ซึ่งได้แก่วัตถุดิบทั้งหลายสามารถนำเข้าและส่งออกได้อย่างเสรี

¹⁶ กรุงเทพธุรกิจ. 20 มิถุนายน 2531. หน้า 10.

¹⁷ สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ. เล่มเดิม. หน้า 134.

4.7 ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชน

4.7.1 กรมพาณิชย์สัมพันธ์ได้เริ่มโครงการส่งเสริมการส่งออกอัญมณีไทยและเครื่องประดับ โดยร่วมกับสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับและสมาคมเพชรพลอยเงินทอง¹⁸ จัดงานแสดงสินค้าเครื่องประดับอัญมณีขึ้นครั้งแรก ระหว่างวันที่ 12 - 14 ตุลาคม 2526 และจัดเป็นครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 21 - 25 กันยายน 2531 ณ ศูนย์แสดงสินค้า กรมพาณิชย์สัมพันธ์ อีกทั้งมีแผนการดำเนินงานที่จะจัดงานลักษณะนี้เป็นประจำในเดือนกันยายนของทุกปี สำหรับการจัดงานที่ผ่านมาทั้ง 3 ครั้งนั้นได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ทำให้ชาวต่างประเทศยอมรับฝีมือในการผลิตเครื่องประดับของไทยว่าได้มาตรฐานสากล ทำให้สินค้าเครื่องประดับอัญมณีของไทยเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายและกว้างขวางยิ่งขึ้นในตลาดต่างประเทศ ทั้งนี้นอกจากจะดึงดูดความสนใจของผู้ซื้อในต่างประเทศให้เดินทางเข้ามาเที่ยวชมงานและสั่งซื้อ ทำให้ยอดส่งออกเครื่องประดับอัญมณีสูงขึ้นจากเดิมแล้วยังก่อให้เกิดผลประโยชน์อื่น ๆ อีกเป็นอันมาก กล่าวคือ ผู้ผลิตของไทยเกิดความตื่นตัวที่จะรับวิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งได้รับจากผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศที่เข้ามาอธิบายให้ฟัง และนำความรู้เหล่านั้นไปปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบและกรรมวิธีในการผลิตให้ตรงกับรสนิยมของผู้ซื้อในแต่ละตลาด

นอกจากจัดงานในประเทศไทยแล้ว กรมพาณิชย์สัมพันธ์ยังสนับสนุนการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าที่จัดอยู่เป็นประจำในนครใหญ่ ๆ ของประเทศอื่น ๆ ด้วย เช่น งานอินฮอร์เจนต้า (Inhorgenta) ณ เมืองมิวนิค (Munich) ประเทศเยอรมันนี งานแฟรงก์เฟิร์ต (Frankfurt International) เป็นต้น

4.7.2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับได้จัด "โครงการอบรมผู้ประกอบการพนักงานขายสินค้าประเภทอัญมณีและเครื่องประดับ" ณ ห้องประชุมบ้านมนังคศิลา เมื่อวันที่ 22 - 23 มกราคม 2531 ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวที่ถูกลอก

¹⁸ แหล่งเดิม. หน้า 136.

ลวงหรือเอาไรต์เอาเปรียบจากผู้ค้าของที่ระลึกประเภทเครื่องประดับอัญมณี ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจในประเภทของอัญมณีแต่ละชนิดอย่างถูกต้องของผู้ชาย

4.7.3 กรอ.* ร่วมกับสมาคมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับ ได้ประสานความร่วมมือในโครงการสำรวจเพื่อประสานงานลงทุนอุตสาหกรรมในระดับจังหวัดที่จังหวัดอุบลราชธานี และศรีสะเกษ ในการประสานงานครั้งนี้ทางสมาคมได้กำหนดโครงการเข้าร่วม 3 พื้นที่ เริ่มตั้งแต่วันที่ 18 เมษายน - 31 ตุลาคม 2531 โดยมีเป้าหมายหลัก¹⁹ คือ

ก. จากการดูงาน สมาคมฯ พบว่าหมู่บ้านสร้างมิ่ง จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับอันตรายต่อการล้มเหลว หากหมู่บ้านดังกล่าวยังไม่มีการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ดังนั้นสมาคมฯ จึงได้ตั้งเป้าหมายว่าจะรักษาการเจียรไนพลอยที่หมู่บ้านสร้างมิ่ง มูลค่าประมาณ 20 ล้านบาท มีการจ้างงานประมาณ 500 คนไว้ให้ได้

ข. สนับสนุนสมาชิกสมาคมฯ โดยบริษัท เอ เอ เจมส์ จำกัด จะเข้าพัฒนาระบบการผลิตและการจัดการทันสมัยในรูปแบบบริษัทหมู่บ้าน เพื่อการพัฒนาเชิงธุรกิจที่บ้านนาคู จังหวัดอุบลราชธานี

ค. ดำเนินการให้เกิดศูนย์อำนวยการของสมาคมฯ ในระดับจังหวัด เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดแก่โรงงานในชนบทในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

นอกจากนี้ยังได้มีความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐบาลในอีกหลาย ๆ เรื่อง เช่น กรมศุลกากรได้ลดขั้นตอนการนำเข้าพลอยกิวต้าในการตรวจปล่อยการนำเข้าพลอยกิวต้าจากประเทศศรีลังกาที่ทำอากาศยานดอนเมือง ตามคำสั่งทั่วไป กรมศุลกากรที่ 3/2531 ลงวันที่ 18 มกราคม 2531 กรมพาณิชย์สัมพันธ์ได้จ้างบริษัทเทรดวิน มาร์เก็ตติ้ง (Trade Wind Marketing) ในสหรัฐอเมริกาทำการศึกษาวิจัยตลาดเครื่องประดับ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

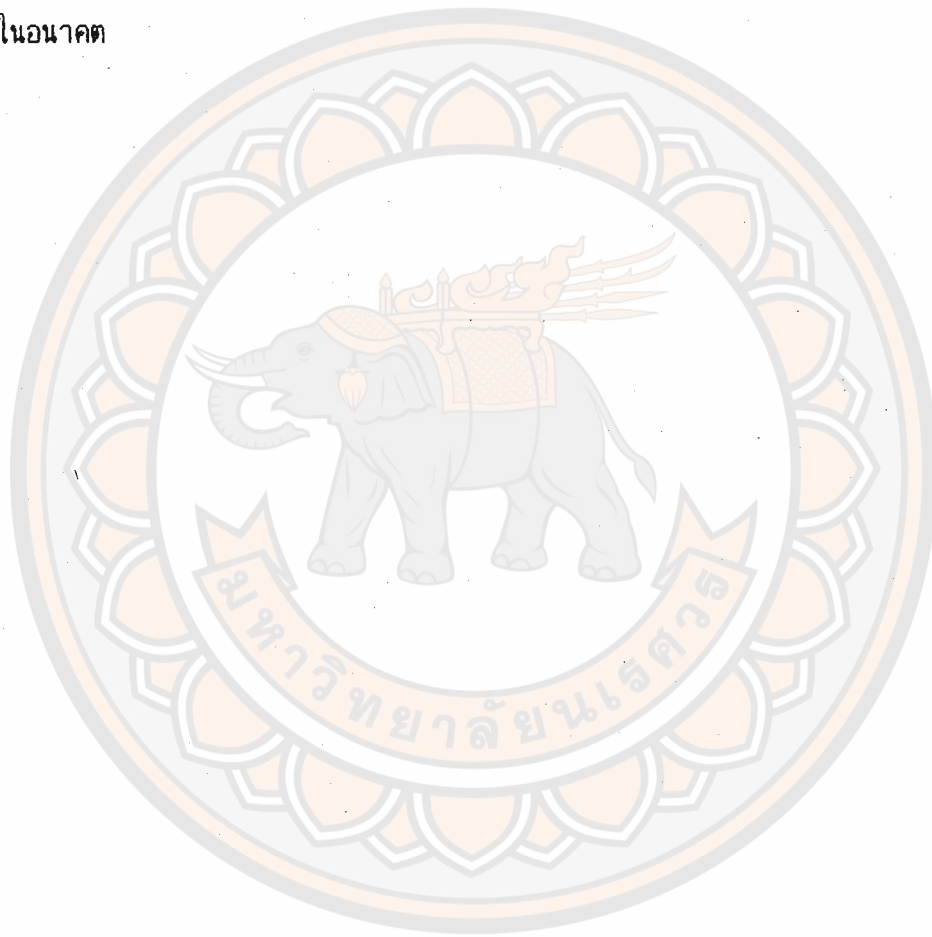
*กรอ. คือคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

¹⁹ "แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,"

อัญมณีสาร. (2) : 9 ; พฤษภาคม 2531.

ส่งเสริมอุตสาหกรรมเครื่องประดับไทย ฯลฯ

จากมาตรการความร่วมมือดังกล่าวนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะมีส่วนส่งเสริมให้อุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีของไทยเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว และคาดว่าอาจจะสามารถพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการค้าอัญมณีและเครื่องประดับของโลกได้ในอนาคต

ปัญหาและแนวทางการแก้ไขภาวะตลาดและการค้าของ เครื่องประดับอัญมณี

เครื่องประดับอัญมณีของไทยได้หันมาไปอย่างรวดเร็วจนมีชื่อเสียงแพร่หลายในตลาดต่างประเทศ เนื่องจากมีปัจจัยที่สนับสนุนอยู่หลายประการ โดยเฉพาะการมีแหล่งวัตถุดิบภายในประเทศ ประกอบกับความชำนาญในการเผาผลายซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะตัวของคนไทย และมีฝีมือในการเจียรไนที่ประณีตสวยงาม อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาอยู่หลายประการที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไข ปัญหาที่สำคัญ ๆ พอสรุปได้ดังนี้

ปัญหาทางการผลิต

ปัญหาทางการตลาด

แนวทางแก้ปัญหามาตรการส่งเสริมของรัฐบาล

5.1 ปัญหาทางการผลิต

5.1.1 ปัญหาแหล่งผลิต เริ่มตั้งแต่อุตสาหกรรมขุดหาแร่รัตนชาติปัจจุบันนี้ประชาชนได้รับความลำบากมาก เนื่องจากถูกทางราชการจำกัดพื้นที่ด้วยข้ออ้างของการเป็นเขตป่าสงวนและเขตอันตรายชายแดน¹ จึงมีการเข้มงวดมากขึ้นในด้านความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ประชาชนไม่เข้าใจกฎหมายและ เบื่อหน่ายกับกฎระเบียบบงกชของราชการ มักจะใช้วิธีแอบลักลอบขุดหาแร่รัตนชาติเพื่อประทังชีพของครอบครัว เป็นผลให้รัฐก็ขาดรายได้ทั้งยังเป็นการทำลายสภาพแวดล้อมโดยตรง เรื่องการห้ามขุดหาที่ทำได้ยากเพราะห้ามกลางวันก็ลงทุนทำกันกลางคืนและประชาชนก็ทำแบบไม่รับผิดชอบ ซึ่ตะกอนล้างพลอยทำให้น้ำขุ่น ต้นน้ำลำธารเสีย

¹กมลลักษณ์ ไทสกุล. "อัญมณีและเครื่องประดับ," ใน จุลสารธนาคารกรุงเทพ จำกัด. 2528. หน้า 69 -71.

หลายสกปรก ชาวสวน ชาวประมงเดือดร้อน ประกอบกับเครื่องมือชุดที่ล้าสมัยควรได้รับการ
 พัฒนาให้ทันสมัยเพื่อจะได้ชุดหาในแหล่งแร่ที่อยู่ลึกได้ ทางที่ถูกรัฐบาลควรมีมาตรการส่งเสริม
 พื้นที่ใดมีผลอยู่แล้ว ควรให้สัมปทานแก่ประชาชนเข้าไปชุดหา รัฐบาลก็มีรายได้ ประชาชน
 ก็จะมีที่ทำมาหากินที่ถูกต้องไม่ต้องเสี่ยงและกรรมวิธีการชุดหาที่ถูกต้องอยู่ในระเบียบข้อบังคับ
 ของทางราชการ จะเท่ากับช่วยอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารไม่ให้เสียหาย รัฐบาลควรอนุโลมให้มี
 การใช้เครื่องมือทันสมัยสำหรับผู้ลงทุนที่ต้องการชุดหาแร่ในพื้นที่ป่าสงวนที่หมดสภาพความเป็นป่า
 แล้ว เช่น กำหนดว่าถ้าเป็นการลงทุนขนาดใหญ่ใช้เครื่องมือที่ทันสมัยเข้าไปช่วยในพื้นที่สัมปทาน
 50 ไร่ ถ้าเป็นระดับประชาชนชุดด้วยมือให้ลึก 5 ไร่ ภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น 3 ปี
 5 ปี ถ้ายังชุดไม่หมดผู้ลงทุนสามารถต่อสัญญากับทางราชการได้ ใบสัญญาของสัมปทานก็ต้องระบุ
 ว่าเมื่อเลิกชุดหาแล้วจะต้องกลบบ่อพลอยให้ดี ต้องรักษาสภาพป่าไม่ให้เสื่อมโทรมลงไปกว่าเดิม
 เช่น จัดหาต้นไม้มาปลูกเพิ่มใหม่ หรือในกรณีที่ดินที่หมดสภาพป่าแล้วก็ให้ปรับบ่อพลอยที่ชุด
 ขนาดใหญ่ให้กลายเป็นบ่อเลี้ยงปลา โดยผู้ลงทุนต้องหาพันธุ์ปลามาปล่อยเพื่อให้ประชาชนมีอาชีพ
 อื่นต่อไป หากได้รับการส่งเสริมจริงจังคงอาจกล่าวได้ว่าจะทำให้ผู้ลงทุนในอุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้น
 เป็นผลให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมต่อเนื่องด้วย เช่น อุตสาหกรรมผลิตเครื่องมือในการทำ
 เหมืองพลอยโดยเฉพาะรางวัลแร่และร้อนแร่ให้มีความทันสมัยและทนทาน เป็นต้น

5.1.2 ปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ ในปัจจุบันแม้ว่าประเทศไทยจะเป็นแหล่งผลิตพลอย
 ที่สำคัญหนึ่งในห้าของโลกก็ตาม² แต่ปริมาณพลอยที่ชุดได้มีแนวโน้มลดลงไม่เพียงพอต่อความต้อง
 การใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในแต่ละปี ปัญหาการ
 ขาดแคลนวัตถุดิบดังกล่าวนับเป็นอุปสรรคสำคัญ รัฐบาลอาจจะหาทางแก้ไขโดยการขยายพื้นที่
 การชุดหาพลอย ซึ่งคาดว่าจะยังมีพื้นที่ที่อุดมไปด้วยพลอยอีกมากที่ยังไม่ได้มีการชุดค้น

5.1.3 ปัญหาขาดแคลนแรงงานฝีมือ แรงงานและช่างฝีมือที่อยู่มักจะมีเพียงในด้าน
 ค่าจ้างแรงงานตลอดเวลาแรงงานฝีมือจะมีค่าแรงสูงและจะต้องปรับปรุงค่าแรงอยู่เสมอ สำหรับ
 แรงงานไร้ฝีมือนี้บริษัทต้องฝึกหัดให้มีความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงานซึ่งต้องใช้เวลาพอ

² บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. อัญมณี. 2531. หน้า 18.

สมควร จะต้องใช้วัตถุประสงค์ซึ่งเป็นของจริงทำให้ต้นทุนในการฝึกอบรมแรงงานเหล่านี้ค่อนข้างสูง นอกจากนั้นในบางกิจการยังพบว่า ช่างฝีมือไม่ซื่อสัตย์สุจริตและจริงจังต่อเจ้าของกิจการ งานของช่างรุ่นใหม่ที่พบว่าไม่เรียบร้อยเหมือนช่างรุ่นเก่า นอกจากนั้นยังพบว่ามี การทู่เงินเพื่อแย่งตัวช่างเจียรระไนที่มีฝีมือจากนักธุรกิจพลอยหลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ศรีลังกา และฮ่องกง เพื่อให้ไปทำงานในประเทศของตนโดยหวังว่าจะช่างฝีมือทางด้าน การเจียรระไนกับไทย อย่างไรก็ตามขณะนี้กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้เปิดหลักสูตร การเจียรระไนอัญมณีขึ้นที่จังหวัดจันทบุรี และผู้ที่สำเร็จการศึกษาเหล่านี้ได้รับการจองตัว จากเจ้าของกิจการทุกคน จึงนับได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือได้ทางหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การขาดแคลนแรงงานบางประเภทมีแนวโน้มที่จะเป็นปัญหาที่สำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการขาดแคลนช่างเจียรระไนเพชร และช่างทำเครื่องประดับอัญมณี ที่มีฝีมือระดับสูง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน ดังนี้

ก. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมควรขยายโครงการฝึกอบรมช่างเจียรระไน โดยประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในด้านเกี่ยวกับครุฝึก เพื่อเป็นการเร่งรัดและยกระดับ ของช่างเจียรระไนในชนบท โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เข้าขั้นมาตรฐาน และ ควรเปิดอบรมหลักสูตรพิเศษสำหรับช่างฝีมือแต่ละแขนง โดยเฉพาะ ด้วยการเชิญผู้เชี่ยวชาญ จากต่างประเทศมาเป็นวิทยากรให้การศึกษาและฝึกอบรมช่างฝีมือ และถ้าช่างเหล่านี้สำเร็จ การฝึกอบรมแล้วต้องกลับไปให้ความรู้ช่างคนอื่น ๆ ต่อไป

ข. กรมอาชีวศึกษาควรขยายการผลิตสาขาช่างประดับอัญมณี (ช่างฝัง) และช่างทองรูปพรรณ โดยเน้นในเรื่องคุณภาพทางด้านทักษะให้สามารถทำงานได้จริงมีมาตรฐานและให้ความรู้ด้านจรรยาบรรณควบคู่กันไปด้วย

ค. ในระดับอุดมศึกษาที่มีการสอนเกี่ยวกับสาขาวิชาทางศิลป เช่น วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยศิลปากร ฯลฯ มีหลักสูตรหรือสอศดแทนหลักสูตรเกี่ยวกับนักออกแบบ เครื่องประดับที่มีมาตรฐาน เพื่อให้มีจำนวนนักออกแบบเครื่องประดับมากกว่าที่เป็นอยู่

5.1.4 ปัญหาเงินทุนและเครื่องจักร

ก. การขาดเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการทำธุรกิจประเภทนี้ค่อนข้างสูง เพราะเกี่ยวข้องกับของมีค่า ประกอบกับการรับซื้ออัญมณีที่นำมาผลิตนั้นต้องกระทำได้ทุกเมื่อและต้องจ่ายเป็นเงินสด ดังนั้นบริษัทรายย่อยส่วนใหญ่จึงมักขาดเงินทุนหมุนเวียน จำเป็นต้องขอกู้ยืมจากธนาคาร ซึ่งเจ้าของกิจการเหล่านี้ให้ความเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ค่อนข้างสูง รัฐจึงควรสนับสนุนให้ผู้ประกอบการกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีผู้ลงทุนมากขึ้น

ข. ปัญหาเกี่ยวกับภาษีเครื่องมือและอุปกรณ์การเจียรระไน พบว่าภาษีเครื่องเจียรระไนและเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพเพชรพลอยอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างสูง ดังตาราง 16

ตาราง 16 ภาษีเครื่องเจียรระไนและเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพเพชรพลอย

เครื่องมือและอุปกรณ์การเจียรระไน	ภาษีนำเข้า	ภาษีการค้า
เครื่อง โคนเพชร	30 %	7 %
ผงเพชร	15 %	3 %
เครื่องขัดเพชรพลอย	15 %	7 %
กล้องขยายคุณภาพเพชรพลอย	30 %	7 %
เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพ	30 %	7 %

การที่อัตราภาษีที่ค่อนข้างสูงนี้ค่อนข้างขัดกับนโยบายของรัฐที่จะส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางอัญมณีของโลก แต่กลับมีเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิต สมควรที่จะมีการลดภาษีขาเข้าสำหรับเครื่องประดับและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเจียรระไน ทั้งนี้เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลงกว่าปัจจุบัน

5.2 ปัญหาทางการตลาด

5.2.1 ปัญหาสินค้าในตลาดไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาทางการตลาดที่ยังคงมีอยู่คือการขายเครื่องประดับอัญมณีจากอัญมณีสูงกว่าความเป็นจริง³ เพราะผู้ซื้อส่วนใหญ่ที่เป็นนักท่องเที่ยวหรือประชาชนทั่วไปมักจะไม่มีความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับเครื่องประดับอัญมณี เพราะอัญมณีบางประเภทมีลักษณะและสีสรรคล้ายคลึงกันมาก ถ้าผู้ขายไม่มีความซื่อสัตย์เพียงพอก็จะก่อให้เกิดผลเสียต่อการค้าอัญมณี ทำให้ผู้ซื้อโดยเฉพาะชาวต่างประเทศขาดความเชื่อมั่นในการซื้ออัญมณีจากไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการขยายตัวของตลาด ผู้ผลิตและผู้ค้าอัญมณี โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อย

5.2.2 ปัญหาการยกเว้นภาษี ถึงแม้ว่าเท่าที่ผ่านมารัฐบาลได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีด้วยการยกเว้นภาษีขาเข้าตลอดจนภาษีการค้า⁴ แต่ที่ยังมีภาษีอีกบางอย่างที่ผู้ประกอบการกำลังเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยยกเว้นเพิ่มเติม ด้วยข้อเรียกร้องที่ว่า เมื่อรัฐบาลจะส่งเสริมประเทศให้ เป็นศูนย์กลางอัญมณีแห่งใหม่ของโลก ก็น่าจะยกเว้นภาษีนำเข้าอุปกรณ์การเจียรไน ภาษี เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพเพชรพลอย ภาษี ผงเพชรเพื่อการขัดเงาอัญมณี ตลอดจนภาษีการค้าและภาษีเทศบาล เพราะในปีหนึ่ง ๆ ภาษีในส่วนนี้ไม่ได้มากมายนักทำให้นักลงทุนค่อนข้าง "เสียความรู้สึก" ทั้งยังไม่เป็นผลดีสำหรับการทำธุรกิจนี้ เท่าที่ควร

ปัจจุบันภาษีนำเข้าเครื่องมือเจียรไน และเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพเพชรพลอย รัฐเรียกเก็บอยู่ระหว่างร้อยละ 30 - 38 ซึ่งค่อนข้างสูงสำหรับโรงงานผู้นำเข้า เพราะช่างเจียรไนคนหนึ่งต้องใช้เครื่องมือเจียรไนเครื่องหนึ่ง ภาษีผงเพชรสำหรับขัดเงาอัญมณีเก็บร้อยละ 15 ส่วนภาษีการค้าและภาษีเทศบาลผู้ขายในประเทศต้องเสียราวร้อยละ 15 ส่วนภาษีการค้าและภาษีเทศบาลผู้ขายในประเทศต้องเสียรวมร้อยละ 3.30 โดยกฎหมาย

³บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. เล่มเดิม. หน้า 20.

⁴กมลลักษณ์ ไตสกุล. เล่มเดิม. หน้า 74.

ยกเว้นภาษีที่กรณีเป็นการจำหน่ายในต่างประเทศ ปัญหาคือการจำหน่ายให้คนกลางนำไปขาย
ในต่างประเทศ โดยเฉพาะคนกลางซึ่งเป็นชาวต่างประเทศทำให้ผู้ขายในประเทศเกิดความ
รู้สึกว่าการเสียภาษีดังกล่าวไม่ยุติธรรม

5-2-3 ปัญหาด้านคู่แข่ง การที่ประเทศไทยจะพัฒนาตนเองให้เป็นศูนย์กลางการค้า
เครื่องประดับอัญมณีแห่งใหม่ของโลกนั้น ปัญหาคู่แข่งที่จะต้องเอาชนะเท่าที่มองเห็นมีอยู่อย่าง
น้อย 3 กลุ่มด้วยกันคือ

ก. คู่แข่งกลุ่มแรกคือคู่แข่งในหมู่ผู้ผลิตคนไทยด้วยกันเอง ที่จะต้องพยายาม
แข่งขันผลิตสินค้าคุณภาพดีเพื่อส่งออก เพราะเป็นที่ทราบแล้วว่าสินค้าสวยงามราคาแพงนี้ขาย
กันที่ฝีมือและคุณภาพ⁵ ถ้าเราหวังจะเพิ่มมูลค่าการส่งออกก็ต้องเพิ่มคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐาน
เสียก่อนต้องแข่งขันกันเองเสียตั้งแต่อยู่ในประเทศ พยายามผลิตสินค้าคุณภาพดี รูปแบบ
สวยงาม ประทับใจคนซื้อ และในราคาที่เหมาะสมสำหรับแต่ละตลาดที่มุ่งหวัง โดยเฉพาะใน
เรื่องของตรารับรองคุณภาพมาตรฐานนั้นควรมีผู้ผลิตเพื่อส่งออกจะต้องได้รับการยอมรับจาก
ทางราชการก่อนจึงจะผลิตเพื่อส่งออกได้ เพราะต้องไม่ถือว่าสินค้าที่ส่งออกไปขายนั้นขายชื่อ
เสียงของประเทศไทยด้วย ถ้านำสินค้าคุณภาพไม่มีไม่ได้มาตรฐาน ตลาดต่างประเทศก็จะ
หมดความไว้วางใจและหันไปนำเข้าจากประเทศอื่นที่ไว้วางใจได้มากกว่า

ข. คู่แข่งกลุ่มที่สองคือประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญอื่น ๆ คู่แข่งกลุ่มกลุ่มนี้เท่าที่
มีอยู่ก็มากพอสมควรแล้ว แต่ในอนาคตกำลังจะมีมากขึ้นเพราะรัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนา
ส่วนใหญ่ก็ปรารถนาเพิ่มรายได้เข้าประเทศกันทั้งนั้น⁶ อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
ไม่ใช่อุตสาหกรรมที่ทำยากจนเกินไป อาศัยการฝึกหัดอบรมและความมีหัวคิดประณีตก็พอทำ
ได้ ประเทศที่มีแรงงานมาก ๆ อย่างอินเดีย อุตสาหกรรมนี้ เพราะช่วยสร้างงานขึ้นในประเทศ
ทำให้คนจำนวนมากมีงานทำ ราคาของสินค้าก็อยู่ในเกณฑ์สูง เพราะขายกับคนที่มีความฐานะปาน
กลางขึ้นไปจนถึงมหาเศรษฐี ซึ่งผู้มีกำลังซื้อเหล่านี้ส่วนใหญ่ถ้าพอใจในคุณภาพของสินค้า ก็มัก

⁵แหล่งเดิม. หน้า 75

⁶แหล่งเดิม. หน้า 76

จะไม่เกี่ยงในเรื่องราคา สินค้าสวยงามจึงสามารถทำกำไรได้งามด้วย คู่แข่งของไทยเท่าที่เห็นชัดในปัจจุบัน ถ้าด้านการผลิตอภุมณีพวกเพชรและพลอยสีชนิดต่าง ๆ ก็คืออินเดียและศรีลังกา แต่เราก็ยังได้เปรียบกว่าในข้อที่ช่างเจียรไนของเรามีฝีมือดีกว่าแม้จะมีจำนวนน้อยกว่าก็ตาม แต่สำหรับการส่งออกเครื่องประดับแล้ว เรามีคู่แข่งที่น่ากลัวทั้งใกล้และไกลทีเดียว คือถ้าในภูมิภาคเอเชีย อ่องกงและสิงคโปร์คือคู่แข่งที่สำคัญของไทยโดยเฉพาะ อ่องกงเป็นผู้นำด้านนี้มาก่อน ฝีมือการออกแบบ การทำตัวเรือนมีคุณภาพเป็นที่พอใจและไว้วางใจของผู้ซื้อในตลาดต่างประเทศ แต่เราจะแข่งขันกับอ่องกงได้ตรงที่ช่างเจียรไนของเรามีความสามารถเจียรไนเพชรพลอยเพื่อนำมาทำเครื่องประดับได้สวยงามกว่า และราคาของเครื่องประดับที่ทำสำเร็จแล้วของไทยถูกกว่าของอ่องกงราวร้อยละ 20 ซึ่งด้วยราคาส่งออกที่ต่างกันเช่นนี้ หากคุณภาพของสินค้าดีพอ ๆ กัน ลูกค้าในต่างประเทศก็ย่อมหันมาสั่งซื้อสินค้าเครื่องประดับจากไทยมากขึ้น สำหรับคู่แข่งที่อยู่ไกลก็คืออิตาลี ซึ่งยากที่เราจะไปเทียบรัศมีได้ เพราะเรายังขาดเทคนิคการออกแบบที่ทันสมัยและนักออกแบบที่ชำนาญจนรู้ใจผู้ซื้อเช่นอิตาลีที่สะสมประสบการณ์นี้มานานับร้อย ๆ ปี

ค. คู่แข่งกลุ่มที่สามคือเครื่องประดับเทียม สินค้าอภุมณีและเครื่องประดับเทียม ถ้าออกแบบอย่างดี ผลิตด้วยฝีมือประณีต ตลาดก็อ้าแขนรับเช่นกัน⁷ เพราะไม่เพียงแต่สวยงามเหมือนของจริงและราคาถูกกว่ากันมาก ประเภท "ไม่รวยก็สวยได้" เท่านั้น หากยังสามารถครองใจตลาดได้ทุกระดับอายุและรายได้ โดยเฉพาะวัยรุ่นและผู้มีรายได้ปานกลางขึ้นชอบเครื่องประดับเทียมมาก เพราะใส่ได้ฉาบฉวยสวยงามไม่ต้องลงทุนซื้อด้วยวงเงินที่สูงเหมือนของจริง ข้อสำคัญสินค้าเครื่องประดับเทียมสามารถผลิตได้อย่างรวดเร็วกว่าเครื่องประดับแท้มาก การออกแบบเครื่องประดับเทียมจึงไปได้ดีกับยุคสมัยของแฟชั่นที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วเช่นกัน แต่เครื่องประดับเทียมนี้ถ้าจะผลิตได้สวยงามก็ไม่สร้างความภาคภูมิใจให้ผู้เป็นเจ้าของ นี่คือจุดด้อยข้อหนึ่ง ข้อที่สองเราจนแข่งขันได้ตรงที่ว่าเครื่องประดับเทียมที่ออกแบบอย่างงดงามนั้นราคาขายในต่างประเทศก็ไม่ใช่อถูก เทียบกับราคาเครื่องประดับของแท้

⁷แหล่งเดิม. หน้า 77

จากประเทศไทยอาจพอ ๆ กันหรือถูกกว่าเครื่องประดับเทียมคุณภาพดีเสียด้วยซ้ำ ผู้ซื้อที่ฉลาด
เมื่อใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบแล้วย่อมเลือกที่จะซื้อเครื่องประดับของแท้มากกว่า

5.3 แนวทางแก้ปัญหาและมาตรการส่งเสริมของรัฐบาล

มาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้พยายามกระทำเพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และแก้ปัญหา
อุปสรรคต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้คือ^๑

1. ธันวาคม 2514 อนุญาตให้นักทัศนจากต่างประเทศผู้เข้ามาในราชอาณาจักรหรือผู้เดินทางผ่านชั่วคราวระยะเวลาที่กำหนดในตัวเดินทางไปกลับ หรือตัวเดินทางผ่านแล้วแต่กรณี นำเพชรพลอยเครื่องรูปพรรณทองคำและเครื่องรูปพรรณทองขาวติดตัวออกไปได้ไม่จำกัดมูลค่า เพื่อให้การนำสินค้าดังกล่าวออกนอกราชอาณาจักรเป็นไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น
2. กุมภาพันธ์ 2519 อนุมัติให้อุตสาหกรรมผลิตอัญมณีและเครื่องประดับมีสิทธิได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาล
3. กันยายน 2520 ยกเว้นภาษีนำเข้าและภาษีการค้าสำหรับพลอยดิบและเพชรดิบ (เพชรพลอยที่ยังไม่ได้เจียรไน) เพื่อส่งเสริมให้ช่างเจียรไนพลอยมีงานทำและส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมเจียรไนเพชรขึ้นในประเทศไทย
4. ธันวาคม 2523 ยกเว้นภาษีนำเข้าและภาษีการค้า สำหรับเพชรพลอยที่เจียรไนแล้ว สำหรับเพชรที่เจียรไนแล้วนำเข้าเข้ามาเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการทำเครื่องประดับเพื่อการส่งเป็นสินค้าออก ส่วนพลอยเพื่อนำมาแก้ไขเจียรไนใหม่ให้ได้มาตรฐาน
5. ตุลาคม 2524 ยกเลิกการเก็บเก็บภาษีการค้าและภาษีเทศบาลรวมร้อยละ 3.30 สำหรับสินค้าเครื่องประดับที่ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ส่วนการค้าภายในประเทศยังคงเสียตามเดิม ทั้งนี้เพื่อให้สามารถแข่งขันกับแหล่งผลิตของประเทศอื่นได้
6. 2525 เมื่อรัฐบาลมีนโยบายเร่งรัดการส่งออกและจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนา

^๑แหล่งเดิม. หน้า 42 - 50

การส่งออกมากขึ้น สินค้าเครื่องประดับอัญมณีได้รับคัดเลือกให้เป็นสินค้าอันดับแรกที่คณะกรรมการชุดนี้จะให้ความช่วยเหลือเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ โดยเฉพาะสินค้าเครื่องประดับเพื่อการส่งออกที่ยังมีมูลค่าส่งออกไม่สูงเท่ากับสินค้าเครื่องประดับอัญมณี เพราะมีปัญหาด้านการออกแบบและนักร้องแบบที่ยังไม่ได้รับการยอมรับของตลาดโลก ศูนย์บริการส่งออกกรมพาณิชย์สัมพันธ์จึงได้เสนอโครงการส่งเสริมการส่งออกสินค้าเครื่องประดับอัญมณีต่อคณะกรรมการชุดนี้ เพื่อขออนุมัติให้ขงประมาณจากกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายที่จะเพิ่มการส่งออกสินค้าเครื่องประดับอัญมณีไปยังตลาดเป้าหมายมากขึ้น โดยเน้นที่จะส่งออกอัญมณีชนิดที่ประกอบตัวเรือนแล้วให้มากขึ้นและผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางและเครื่องประดับที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก

คณะกรรมการพัฒนาการส่งออกได้มีมติเห็นชอบในโครงการฯ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้นเพื่อรับผิดชอบโครงการดังกล่าว คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนรวม 14 คน มีผู้อำนวยการกองส่งข่าวสารการค้ากรมพาณิชย์สัมพันธ์เป็นประธาน ส่วนรองประธานคือนายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับและนายกสมาคมเพชรพลอยเงินทอง สำหรับเงินทุนที่จะใช้ในโครงการฯ นั้นทางคณะกรรมการฯ อนุมัติให้จัดสรรเงินจากกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมาสนับสนุนส่วนหนึ่ง และสมทบจากภาคเอกชนอีกส่วนหนึ่ง

เงินกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ คือเงินค่าธรรมเนียมพิเศษที่เรียกเก็บจากผู้นำเข้าสินค้าทุกประเภท (ยกเว้นสินค้าหมวดเชื้อเพลิงและอาหารประเภท—) ในอัตราร้อยละ 0.5 ของมูลค่านำเข้า โดยเริ่มเก็บตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2525 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2525 ซึ่งก็สามารถจัดเก็บได้เป็นจำนวนเงินครบตามเป้าหมายคือ 300 ล้านบาท เงินกองทุนนี้ได้ถูกนำไปหาดอกผลเพื่อให้เกิดประโยชน์เพิ่มขึ้นประมาณปีละ 30 ล้านบาท และนำไปจัดสรรให้แก่โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการส่งออกของไทย 14 โครงการเป็นเงิน 7.9 ล้านบาทในปี 2525 เพิ่มขึ้น 26 โครงการเป็นเงิน 10.5 ล้านบาท ในปี 2526

โครงการส่งเสริมเครื่องประดับอัญมณีได้รับการจัดสรรในวงเงิน 2,314,000

บาทและ 1,190,939 บาท ในปี 2525 และ 2526 ตามลำดับ รวมเป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 3.5 ล้านบาท และได้รับการสมทบจากภาคเอกชนอีกประมาณ 3 ล้านบาท

7. ตุลาคม 2526 กิจการแรกซึ่งภาครัฐบาลโดยกรมพาณิชย์สัมพันธ์และภาคเอกชน โดยสมาคมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับกับสมาคมเพชรพลอยเงินทอง ร่วมมือกันดำเนินโครงการส่งเสริมการส่งออกก็คือการร่วมกันจัดงานแสดงสินค้าเครื่องประดับอัญมณีขึ้น ระหว่างวันที่ 12 - 14 ตุลาคม 2526 ที่โรงแรมดุสิตธานี

อันที่จริงงานแสดงเครื่องประดับอัญมณีในประเทศไทยไม่ใช่เพิ่งมีขึ้นครั้งนี้เป็นครั้งแรก กรมพาณิชย์สัมพันธ์ได้เคยจัดมาก่อนหน้านี้หลายครั้งแล้ว แต่เป็นไปในลักษณะเพื่อสนองความต้องการของตลาดในประเทศเท่านั้น เพิ่งมีครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่มุ่งตลาดต่างประเทศ กระตุ้นให้มีการส่งออกเพิ่มขึ้น มุ่งหวังให้พ่อค้านักธุรกิจในช่วงการอัญมณีและเครื่องประดับจากต่างประเทศเข้ามาพบปะกับพ่อค้านักธุรกิจชาวไทย เพื่อหวังผลในการติดต่อซื้อขายกันในอนาคต

8. สิงหาคม 2527 รัฐบาลโดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศยกเลิกมาตรการจำกัดการขยายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2527 (ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหนังสือเวียนขอร้องให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินกู้แก่ภาคเอกชนเพิ่มจากยอดคงค้าง ณ สิ้นปี 2526 ได้ไม่เกินร้อยละ 18 โดยครั้งแรกของปีปล่อยสินเชื่อได้ไม่เกินร้อยละ 9 และช่วงครึ่งปีหลังอีกร้อยละ 9) ซึ่งมาตรการนี้ได้สร้างความเดือดร้อนและผลกระทบได้แพร่กระจายไปทั่วทุกวงการธุรกิจการค้าอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินสดในการรับซื้อในแต่ละช่วง ย่อมได้รับความกระทบกระเทือนมากที่สุด เพราะพ่อค้าไม่สามารถกู้จากสถาบันการเงินที่เคยเป็นลูกค้าเจ้าประจำกันได้ ผลก็คือพ่อค้าอัญมณีเป็นจำนวนมากต้องล้มหายตายจากไปจากวงการนี้ด้วยฤทธิ์เดชของมาตรการจำกัดสินเชื่อ

นายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับได้ดำเนินการเรียกร้องขอให้รัฐบาลยุติการดำเนินนโยบายจำกัดสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์สำหรับธุรกิจ และอุตสาหกรรมบางประเภทที่สามารถทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศให้แก่ประเทศไทยปีละเป็นจำนวนมาก

ประกอบกับมีเสียงเรียกร้องจากพ่อค้าและนักธุรกิจน้อยใหญ่มากมาย และรัฐบาลตระหนักว่า สถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศ เข้าขั้นวิกฤตด้วยมาตรการที่ไม่เป็นคุณเช่นนี้ จึงได้ประกาศ ยกเลิกมาตรการนี้ในที่สุด

9. มีนาคม 2528 กระทรวงพาณิชย์ได้ทำเรื่องเสนอคณะกรรมการพัฒนาการส่งออกเพื่อหามาตรการนำเข้าทองบริสุทธิ์ 99.9 เปอร์เซ็นต์ มาเป็นวัตถุดิบการผลิตเครื่องประดับทองและตัวเรือนเครื่องประดับอัญมณี โดยขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาร่างประกาศอนุญาตให้ 2 สมาคมผู้เกี่ยวข้องในวงการนี้ คือสมาคมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับกับสมาคมเพชรพลอยเงินทองสามารถนำเข้าทองคำบริสุทธิ์ 99.9 เปอร์เซ็นต์ เข้ามาในประเทศได้อย่างถูกกฎหมาย ทั้งนี้โดยทั้ง 2 สมาคมได้ร่วมกันก่อตั้งบริษัทสำหรับนำเข้าทองขึ้นชื่อบริษัท สหทองพัฒนา เพื่อทำหน้าที่นำเข้าทองเข้าสำหรับการใช้ผลิตเป็นเครื่องประดับเพื่อส่งออกเท่านั้น มิใช่นำเข้าไปขายแก่ประชาชนในรูปของทองแท่ง

หากการดำเนินงานช่วยเหลือของกระทรวงพาณิชย์ครั้งนี้ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง จะช่วยจัดปัญหาเรื่องทองไม่บริสุทธิ์ซึ่งเป็นจุดอ่อนของสินค้าเครื่องประดับจากประเทศไทยได้เป็นอย่างดี และรัฐบาลยังจะสามารถแก้ปัญหาเรื่องทองเถื่อนพร้อมทั้งสามารถเก็บภาษีอากรได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ทั้งนี้เพราะเหตุว่าหลายปีมาแล้วที่รัฐบาลห้ามนำเข้าทองแท่งบริสุทธิ์ ผู้ที่ต้องการใช้ทองจะต้องไปประมูลทองมาจากกระทรวงการคลัง หรือมีละนั้นก็หาซื้อทองเถื่อนที่มีการลักลอบนำเข้าคราพละเป็นจำนวนมากเสมอ และตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมา ไม่มีการประมูลทองคำกับกระทรวงการคลังเลย เพราะมีทองคำเถื่อนจากต่างประเทศเข้ามาในบ้านเราเป็นจำนวนมากซึ่งทองเถื่อนนี้แม้ว่าเวลานำเข้ามาจะมีความบริสุทธิ์ของเนื้อทอง 99.9 เปอร์เซ็นต์ แต่ก่อนจะนำออกขายพ่อค้าก็มักจะหลอมและผสมโลหะอื่นเพื่อให้ความบริสุทธิ์ของเนื้อทองลดลงเหลือแค่ร้อยละ 94-96 คือหายไปประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์ เพราะผสมไปผสมมาเพื่อหวังกำไรมาก ๆ

ข้างฝ่ายช่างทองหรือโรงงานผลิตตัวเรือนเครื่องประดับอัญมณี เพื่อส่งออกซื้อทองคำเถื่อนเหล่านี้ เวลาลูกค้าในต่างประเทศสั่งเครื่องประดับทำด้วยทอง 18 K หรือ 14 K ก็จะทำให้ความบริสุทธิ์ของเนื้อทองคลาดเคลื่อนไม่แน่นอน คือมากไปบ้างน้อยไปบ้าง

เพราะความที่เนื้อทองที่ซื้อมาทำไม่ได้มาตรฐาน และเนื้อเหล็กเลี้ยงปัญหาสินค้าถูกส่งกลับ เพราะผู้ซื้อไม่ยอมรับ เวลาผสมทองจึงจำเป็นต้องผสมเพื่อให้มากเข้าไว้กว่าปกติ ซึ่งส่วนที่เผื่อนี้คือความสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ โดยทั่วไปผู้ผลิตตัวเรือนเครื่องประดับหรือเครื่องทองจะเผื่อไว้ประมาณ 5 - 10 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป เช่น ทอง 18 K ก็ทำเผื่อไป 19 - 20 K ซึ่งทอง 18 K มีเนื้อทอง 75 เปอร์เซ็นต์ เมื่อผสมให้สูงถึง 80 เปอร์เซ็นต์ ผู้เสียหายคือผู้ผลิต เพราะราคาขายคิดตามราคาป้ายที่ติดไปกับใบสั่งคือทอง 18 K เท่านั้น

ถ้ารัฐบาลโดยกระทรวงการคลังยอมผ่อนผันให้บริษัทสหทองพัฒนานำเข้าทองได้ถูกต้องตามกฎหมาย ปัญหาของผู้ผลิตตัวเรือนเครื่องประดับและเครื่องทองในกรณีที่มีใบสั่งมาจากต่างประเทศแล้วหากทองมาตรฐานไม่ได้ก็จะหมดไป และข้อสำคัญสินค้าเครื่องประดับทองและเครื่องทองของไทยก็ยังสามารถเข้าไปแข่งขันกับต่างประเทศได้ดีขึ้นด้วย ถึงแม้ว่าเวลานี้เรายังสู้ผู้ผลิตที่มีชื่อเสียงเช่น อิตาลี ฮองกง และสิงคโปร์ไม่ได้ แต่ในระยะยาว 5 - 10 ปีข้างหน้าเราอาจสู้เขาได้

10. กันยายน 2528 ผลสำเร็จของการจัดงานแสดงอัญมณีและเครื่องประดับเพื่อการส่งออกเป็นครั้งแรกเมื่อปี 2526 ทำให้กรมพาณิชย์สัมพันธ์ได้จัดงานนี้อีกครั้งที่สองเมื่อวันที่ 4-8 กันยายน ซึ่งปรากฏว่าภาครัฐบาลในหลายหน่วยงานได้ให้ความร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์จัดงานนี้ได้ยิ่งใหญ่กว่าครั้งแรก ทำให้สินค้าเครื่องประดับอัญมณีของไทยได้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและกว้างขวางมากยิ่งขึ้นในตลาดต่างประเทศ

บทบาทและความสนใจจากรัฐบาลที่ได้ให้แก่อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ยังจะต้องมีต่อไปอีกหลายรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม ทั้งนี้ก็เพื่อจุดมุ่งหมายที่จะเอื้อประโยชน์ทั้งแก่ผู้ประกอบการ รัฐบาลและประเทศชาติในที่สุด นั่นคือทางด้านผู้ประกอบการก็ทำให้เกิดกำลังใจและมีความมั่นใจว่ารัฐบาลมุ่งส่งเสริม สนับสนุน และให้การช่วยเหลืออย่างจริงจังทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้สามารถผลิตสินค้าออกอันสวยงามให้ได้คุณภาพถูกต้องกับรสนิยมและตรงตามมาตรฐานที่ตลาดต่างประเทศต้องการ จนสามารถทำรายได้สูงเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งย่อมจะเป็นหนทางหนึ่งในการช่วยลดการขาดดุลการค้าและแก้ปัญหาการว่างงานได้ เพราะอุตสาหกรรมนี้ใช้แรงงานคนเป็นหลัก ถ้ารัฐบาลส่งเสริมให้ถูกต้องจะช่วยเพิ่มการจ้างงานได้อีกเป็น

จำนวนมาก

ข้อสำคัญก็คือชื่อเสียงเกียรติคุณของประเทศไทยจะซจรขยายไปทั่วโลกในฐานะ
ศูนย์กลางอัครภูมิแห่งใหม่ของโลกที่มีแหล่งวัตถุดิบ มีแรงงานราคาถูกแต่ฝีมือการทำงานที่มีคุณภาพ
ทุกขั้นตอนการผลิตทีเดียว

บทที่ 6

บทสรุป

ประเทศไทยเป็นแหล่งอัญมณีนานาชาติที่สำคัญแห่งหนึ่งในโลก ดังเช่น เพชรดี มณีแดง เขียวใสแสงมรกต เหลือใสสดบุศราคัม แดงแก่กำกวมเอนเอก สีหมอกเมฆนิลกาฬ มุกดาหาร หมอกมัว แสงสลัวเพทาย สิงวาลสีสายไพลูร์ย์ อัญมณีหรือรัตนชาติได้รับการยกย่องว่าเป็นของมีค่ามีราคามากกว่าแร่ธาตุอย่างอื่นที่นำมาใช้ทำเป็นเครื่องประดับ และเป็นที่ยอมรับกันทุกยุคทุกสมัย

ประเทศไทยเป็นที่รู้จักกันดีในฐานะประเทศผู้ผลิตเครื่องประดับอัญมณีระดับชั้นนำที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะฝีมือทางด้านกรเจียรไนของคนไทยเป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศ ในด้านความประณีต สวยงาม และในราคาที่ไม่แพงนัก ทำให้เครื่องประดับอัญมณีของไทยได้รับความนิยมและเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศอย่างกว้างขวาง เป็นผลทำให้เครื่องประดับอัญมณีของไทยสามารถส่งออกไปยังต่างประเทศได้มากขึ้นเป็นลำดับ จนกลายเป็นสินค้าส่งออกระดับแนวหน้าที่สำคัญซึ่งนำรายได้เข้าประเทศได้ปีละจำนวนมาก และช่วยให้มีการว่าจ้างแรงงานฝีมือภายในประเทศได้เป็นอย่างมากอีกด้วย ภาวะการค้าเครื่องประดับอัญมณีภายในประเทศประมาณมูลค่าที่มีการซื้อขายภายในประเทศไม่เกินร้อยละ 10 ของมูลค่าที่ส่งออก

ปัจจุบันการค้าเครื่องประดับอัญมณีกับต่างประเทศเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจเครื่องประดับอัญมณี บทบาทการค้าระหว่างประเทศของไทยจะมีมากขึ้นซึ่งเมื่อพิจารณาจากประเทศลูกค้าที่สำคัญของไทย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ ประเทศเยอรมันนี ประเทศญี่ปุ่น ฯลฯ ซึ่งเป็นประเทศสำคัญในวงการค้าเครื่องประดับอัญมณีของโลกแล้ว ปรากฏว่าประเทศเหล่านี้มีมูลค่าการนำเข้าเครื่องประดับอัญมณีจากประเทศไทยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้น โอกาสที่ประเทศไทยจะส่งออกเครื่องประดับอัญมณีไปยังประเทศเหล่านี้ยังมีอีกมาก

เนื่องจากสินค้าเครื่องประดับอัญมณีเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญที่ทำรายได้ให้ประเทศปีละ

ไม่น้อย รัฐบาลจึงให้ความช่วยเหลือทั้งผู้ประกอบการและปัญหาทางการตลาดต่างประเทศ มาตลอด อาทิเช่น รัฐบาลได้ส่งเสริมการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ โดยมีนโยบายทางการค้ากับกลุ่มประเทศอินโดจีน เช่น ประเทศเขมร ประเทศลาว เป็นต้น และประเทศพม่าซึ่งเป็นแหล่งผลิตอัญมณีที่น่าสนใจในแถบนี้ นอกจากนี้ยังพยายามสำรวจแหล่งวัตถุดิบในกลุ่มทวีปอเมริกาใต้ แอฟริกา และอื่น ๆ อีกด้วย ด้านการตลาดรัฐบาลได้ส่งเสริมการส่งออกโดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดงานแสดงสินค้า ส่งคณะผู้แทนการค้าไปเยือนตลาดต่างประเทศ นำคณะผู้แทนการค้าจากต่างประเทศมาพบผู้ผลิตและผู้ส่งออกของไทย การเข้าร่วมแสดงสินค้าในต่างประเทศ การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบเอกสารเผยแพร่ และวีดีโอเทป เป็นต้น

แนวโน้มอนาคตอันใกล้ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางอัญมณีของโลก เพราะเอกชนมีการตื่นตัวเรื่องนี้อย่างมาก มีโครงการเกี่ยวกับธุรกิจเครื่องประดับอัญมณีเกิดขึ้นมากมาย คาดว่าธุรกิจเครื่องประดับอัญมณีในอนาคตยังคงดีเรื่อย ๆ หากได้รับความร่วมมือทั้งจากภาครัฐบาลและเอกชน ตลอดจนการรวมพลังของผู้ประกอบธุรกิจเครื่องประดับอัญมณีอย่างเต็มที่อันจะมีผลต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือทั่วไป

- เกษตร นิกษ์ไพโรวัน. รวมบทความทางวิชาการของสมาคมเพชรพลอยเงินทอง.
 กรุงเทพฯ : ทาร์ชานบล็อกและการพิมพ์, 2528.
- กลีกรไทย, ธนาคาร. หัตถกรรมไทย. กรุงเทพฯ : สยามบรรณาการพิมพ์, 2529.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า พ.ศ. 2525 - 2529. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524.
- _____ . แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่หก พ.ศ. 2530 - 2534.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2529.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. เพชรพลอย. กรุงเทพฯ : หน่วยการอุตสาหกรรม ฝ่ายวิชาการ
 ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2523.
- นันทนา กบิลกาญจน์. ประวัติศาสตร์และอารยธรรมโลก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,
 2530.
- นิโคลาส์ แชรแอส. ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม. แปล
 โดย สันต์ ท. โกมลบุตร. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์, 2506.
- บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. รายงานการศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมส่งออก.
 กรุงเทพฯ : บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2529.
- _____ . อัญมณี. กรุงเทพฯ : บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2531.
- "พลอย" ใน สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 20. หน้า 12935. กรุงเทพฯ :
 ราชบัณฑิตยสถาน, 2529.
- วริยา คิวะศรียานนท์ และทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวินวัฒน์. บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของคนไทยใน
 ทศวรรษของชาวตะวันตกสมัยอยุธยา - พ.ศ. 2475. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,

2523.

ส่งเสริมอุตสาหกรรม, กรม. อัญมณีเพื่อการส่งออก. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม-
กรรม กระทรวงพาณิชย์, 2523.

สุชาติ นาคอ่อน. อุตสาหกรรมอัญมณี (ทับทิมสยาม). กรุงเทพฯ : ฝ่ายนโยบาย กอง
เศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงอุตสาหกรรม, 2527.

สนั่น เมืองวงษ์. ประวัติศาสตร์ไทยยุคก่อนประวัติศาสตร์สุโขทัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ไทนา, 2520.

สมคิด ศรีสิงห์. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2525.

วารสาร สิ่งตีพิมพ์

กมลลักษณ์ ไทสกุล. "อัญมณีและเครื่องประดับ," จุลสารธนาคารกรุงเทพ จำกัด. 3 :
90 ; 2528.

กษมา (นามแฝง). "เลือกอัญมณีให้ถูกราคา," ดิฉัน. 4(12) : 129 - 133 ;
พฤศจิกายน 2530.

"แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,"
อัญมณีสาร. 2 : 9 ; พฤษภาคม 2531.

"รายงานผู้จัดการ," ผู้จัดการรายเดือน. 15(3) : 8 ; พฤษภาคม 2523.

สายใย (นามแฝง). "แต่งแต้มสิริสรจากอดีตกาล," พีเพิล. 2(9) : 37 - 40 ;
มกราคม 2533.

ส.พลายน้อย (นามแฝง) "อัญมณี," ความรู้คือประทีป 13 - 17 ; มกราคม - มีนาคม
2529.

เครื่องประดับอัญมณีตามคติความเชื่อแบบไทย ๆ

ความนิยมใช้เครื่องประดับอัญมณีอาจกล่าวได้ว่ามีมานานหลายพันปีแล้ว ประเทศไทยพบหลักฐาน¹ เกี่ยวกับการใช้เพชรพลอยทำเป็นเครื่องประดับ คือตามกรุพระโบราณสมัยต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยลพบุรี เชียงแสน สุโขทัย อุทอง ออยุธยา รัตนโกสินทร์ ได้พบมรกต ทับทิม บุคราคัม พลอยสีม่วง พลอยแดง โทเมน ไททูลย์หรือแก้วตาแมว (Cat's Eye) พลอยสีเขียวคล้ำ พลอยลาย (Agate) โมรา (Moon Stone) เป็นต้น อยู่ร่วมกับแหวนและเครื่องทองรูปพรรณต่าง ๆ

เรื่องอัญมณีหรือรัตนชาติเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งซึ่งถือเป็นของสำคัญด้วยกันทุกชาติ และมีคติความเชื่อต่าง ๆ กันไป กล่าวเฉพาะความเชื่อของไทยเรา นิยมรัตนชาติที่เรียกว่า แก้วเก่าประการหรือรัตนมากกว่าอย่างอื่น ๆ ก็เป็นสิ่งที่มียังคง นพรัตน์นี้มีชื่อตามตำราโบราณว่า แก้ววิเชียร 1 แก้วแดง 1 แก้วอินทนิล 1 แก้วไพฑูรย์ 1 แก้วรัตนกลมิตก 1 แก้วโอทาทบิตมิตก 1 นิลรัตน์ 1 แก้วบุคราคำ 1 แก้วมุกดาหาร 1 ถ้าอ่านตามนี้ก็คงเข้าใจยาก จึงมีผู้แต่งให้คล้องจองกันไว้ว่า²

1. เพชรดี (เพชรที่ 1)	2. มณีแดง (ทับทิม)
3. เขียวใสแสง (มรกต)	4. เหลืองใสสด บุคราคำ
5. แดงแก่กำ โทเมนเอก	6. สีนมอกเมฆ นิลกาฬ
7. มุกดาหาร หมอกบัว	8. แดงสลัว เพทาย
9. ลังวาลสาย ไพฑูรย์	

อนึ่ง ได้มีผู้ประสงค์จะทราบถึงการใช้อัญมณีของบุคคลที่เกิดตามวันต่าง ๆ อยู่เสมอ จึงรวบรวมตำราการใช้รัตนชาติต่าง ๆ นี้ไว้ด้วย โดยจะขอคัดพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ

¹ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. การเจียรไนพลอย. 2518. หน้า 1.

² ส. พลายน้อย. "อัญมณี," ความรู้คือประทีป. : 13 - 17 ; มกราคม - มีนาคม

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งปรากฏอยู่ในเรื่องนิทราชาคริต ดังต่อไปนี้

บรรสานสีสอดเสื่อ	วันเสาร์
พื้นม่วงอ่อนงามเพรา	เพรียงรี
อาการนิจิตรเจลา	ฉลิกสุ พรรณแเอ
นิลมสิรัตนกลิ้ง	กลอน้ำสลิสาสัว
แต่งตัวปัทมราชัน	วันรวี
จรรุจรัสรัตนนิ	แจ่มจ้า
แสงจับรับพรรณฉวี	แดงเปล่ง
สรวมสนอบสนิทผ้า	แต่พื้นพรรณแดง
จันทร์แปลงนุ่งหม่มผ้า	โชนันต์
แต่เครื่องสีขาวจรัส	ผ่องแผ้ว
มุกดาสกาวรัตน์	เรียบระดับ
แปลงเปลี่ยนโอปอล์แก้ว	กอบรุ่งเรืองชู
ชมพูปพรรณพัชรไฉ	อังคาร
มณีจักรัตนประพาฬ	เผือกคล้า
ประดับสรพอลังการ	งามแ่ง
ผาดพิศนิจิตรล้า	เสห์เพียงอัปสร
พัชรภาพรพูน	เชียวสรรพสิ่งแเอ
ชจรัสรัตนบิลันท์	เลื่อมแพรว
มรกตสลสีบรร	เจอดเพรศ พรายเฮย
ข้อช่อนอาการแผ้ว	เน่งเพียงพะวงตา
แต่งกายพฤษส์ล้วน	สีเหลือง
คูดั่งกาญจนประเทือง	เทียบแท้
ไพฑูรย์รัตนรองเรือง	รังสฤษดิ์
ผาดผ่านสังวาลแม่	กลับกลิ้งกลอกฉาย

พรรณรายเพชรรัตน์รุ่ง	เรื่องจรัส จรุงุเอย
วันศุกร์ประสาธน์จัด	รจิตไว้
น้ำเงินนิพนธ์	ตราส่ง ชัยเอ
งามเงื่อนเดือนเนตรให้	แต่ตั้งตลิ่งหลง

นามพระราชนิพนธ์นี้ได้แสดงให้เห็นชัดว่า เมื่อแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีอะไร ก็ควรจะใช้รัตนมณีตามสีหรือชนิดให้ถูกโฉลกกัน อันเป็นแบบฉบับมาแต่โบราณ

ความจริงแล้วความเชื่อในเรื่องการใช้รัตนชาติ 7 อย่างของไทยในสมัยโบราณมีทั้งประจำปี ประจำเดือน และประจำวัน ตามตำรากำหนดไว้ดังนี้ 1. บัทมราช 2. มุกดา 3. แก้วประพาฬ 4. มรกต 5. เพ็ชท์ (ไพฑูรย์) 6. เพชร 7. นิล วิธีใช้ให้นับเรียงไปเมื่อตกที่รัตนชาติใดก็ใช้อย่างนั้น โดยเริ่มด้วยบัทมราช บิลลูที่มุกดา ฯลฯ เรียงไปเมื่อถึงบัทมราชก็มาลงที่บัทมราชใหม่

ส่วนเดือนเกิดก็เริ่มจากเดือนอ้ายใช้บัทมราช เดือนยี่ใช้มุกดา เรียงกันไปเหมือนกับปีเกิด และวันเกิดเริ่มจากวันอาทิตย์ใช้บัทมราช ตรงกับพระราชนิพนธ์ที่ยกมากล่าวข้างต้น

เครื่องประดับอัญมณีตามคติความเชื่อแบบสากล

วัตถุประสงค์แรกของบรรพชนที่นำเอาอัญมณีเหล่านี้ขึ้นมา เพราะต้องการทำเป็นเครื่องรางของขลัง พยายามเอาชนะภูตผีปิศาจ และความเชื่อในสิ่งที่มองไม่เห็น พิสูจน์ไม่ได้ โดยการสอดใส่ความหมายลงไปในธรรมชาติ ให้คำจำกัดความหรือสรรพคุณของหิน หรือแร่ธาตุแต่ละชนิดที่มีอยู่ในธรรมชาติ

พอเวลาผ่านไปนาน ๆ เข้า บรรพชนแต่ละชาติจะมีเครื่องรางประจำตัวกันมากมาย และจะไม่ค่อยเหมือนกันแล้วแต่ในเขตท้องที่ของตนเองว่ามีแร่ธาตุไหนมากกว่ากัน เมื่อมีการติดต่อข้ามเผ่าพันธุ์กันมีการทำมาค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า ก็มีการแลกเปลี่ยนความเชื่อกันด้วย ใครมีเครื่องรางอะไร ใครยังขาดประเภทไหน ก็คงมีการแลกเปลี่ยนกันด้วย ทำให้ความเชื่อ

เหล่านั้นเผยแพร่เป็นวงกว้างออกไป จนกระทั่งต่อมาสามารถบอกบุคลิกลักษณะและสรรพคุณของเครื่องรางต่าง ๆ เหล่านี้ได้เป็นตำราเล่มโต เพชรนิลจินดาจึงกลายเป็นของมีค่า ได้รับความนิยม

ในยุคนั้น มีการค้นพบกันมากขึ้น หาง่ายขึ้น ก็เริ่มนำมาทำเป็นเครื่องประดับ ทั้งประดับร่างกายและประดับเฟอร์นิเจอร์ คนดังทั้งหลายในสมัยโบราณที่มีส่วนในการทำให้อัญมณีเป็นที่นิยมและสะสมกันเป็นของรักของหวง ก็มีเช่น คลีโอพัตรา นำเพชรนิลจินดามาตกแต่งทุกสิ่งทุกอย่างรอบ ๆ ตัว

จูเลียต ซีซาร์ ก็เริ่มเรียนรู้และเริ่มสะสมอัญมณีหลายอย่าง แถมยังออกเป็นกฎประกาศออกมาว่า ไข่มุกมิใช่สำหรับผู้มีฐานะในระดับหนึ่งถึงจะใช้ได้เท่านั้น คนจนกว่าระดับนั้น ไม่มีสิทธิ์ใส่ไข่มุก

หลังจากนั้น บรรดาเจ้าหญิงเจ้าชายประจำแคว้นต่าง ๆ ก็เริ่มสะสมเพชรพลอยกันเป็นการใหญ่ และนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องประดับหลายแบบแล้วแต่ใครจะคิดได้

ผลงานมีค่าชิ้นสำคัญ ๆ ยังเก็บรักษาไว้อย่างดีและตกทอดมาสู่รุ่นเราให้เพียงแค่นี้ได้เห็นเป็นบุญตา คนโบราณไม่ใช่เพียงแต่แค่เอาเพชรพลอยมาทำเป็นเครื่องประดับใส่กันเล่น ๆ อวดฐานะกันเท่านั้น แต่เขายังมีความเชื่อว่าอัญมณีเหล่านั้นใช้เป็นเครื่องรางของขลังได้อยู่ ผู้คนยังมีความเชื่อในเรื่องเหลือเชื่อเหล่านี้อยู่ เพราะว่าเขาค้นพบว่าเรื่องยุ่งยากต่าง ๆ ในชีวิต บางเรื่องก็อยู่เหนืออำนาจการควบคุมของมนุษย์ มนุษย์ทำอะไรไม่ได้ ฉะนั้นหากจะหันไปเชื่อถือหินเพื่อเป็นเครื่องปลอบใจ ก็ดูท่าว่าจะสบายขึ้น

อัญมณีประจำราศี

มีผู้กำหนดขึ้นว่าเครื่องประดับอัญมณีประเภทไหนเหมาะกับใคร เพราะแต่ละคนที่เกิดมามีสภาพจิตใจที่ต่างกัน คุณสมบัติของอัญมณีแต่ละชนิดจะเข้ากับคนได้ดีกว่าในบางกลุ่ม จึงได้มีการจัดแบ่งกลุ่มคนตามราศีและจัดอัญมณีแต่ละประเภทให้เหมาะสมกับแต่ละราศี ดังต่อไปนี้

ราศีกุมภ์ (21 มกราคม - 21 กุมภาพันธ์)

ถูกโฉลกกับ "โกเมน"

โกเมนถือเป็นอัญมณีแห่งมิตรภาพ ความรัก และความอบอุ่น ซึ่งเหมาะสมกับสาวราศีกุมภ์ เพราะชาวราศีนี้นี้เป็นสาวที่ใคร ๆ ก็อยากอยู่ใกล้ คือรู้สึกว่าจะอยู่ใกล้แล้วจะอบอุ่นใจ ใครเห็นใครรักและอยากที่จะคบค้าสมาคมด้วย

โกเมนคนมักคิดจะคิดว่ามีแต่สีแดง ความจริงแล้วโกเมนสีหลายสีขึ้นอยู่กับสารเคมีที่ปนอยู่ในนั้น แต่โกเมนแดงเป็นที่นับหน้าถือตามาแต่โบราณ ความเชื่อเกี่ยวกับโกเมนมีหลายรูปแบบ ในยุคคริสเตียน ใช้โกเมนเป็นเครื่องหมายแทนเลือดและความทุกข์ และยังใช้แทนความรักของพระคริสต์แทนการทรมานตนเองเพื่อเป็นการเสียสละ แต่ชาวกรีกโบราณ เขาเรียกโกเมนว่าหินตะเกียง ความที่มันมีสีแดง ยามเดินทางตอนกลางคืนหากห้อยโกเมนแดงไว้ที่คอก็ใช้เป็นดั่งไฟนำทางได้

โดยทั่ว ๆ ไป ถือว่าโกเมนแดงเป็นเครื่องหมายของการเสียสละ และความจริงใจ และแน่นอนที่ว่าคนโบราณยุคแรก ๆ ก็ต้องใช้เป็นเครื่องรางป้องกันภัยจากภูตผีปิศาจ และยังเป็นเรื่องช่วยเพิ่มพลัง เพิ่มความกระปรี้กระเปร่าให้กับผู้สวมใส่ สมัยหลัง ๆ เชื่อกันว่าโกเมนเพิ่มความอบอุ่นให้กับผู้ครอบครองด้วย โดยเฉพาะหากเป็นสาวกุมภ์ที่มีแต่มีตรจิตให้ผู้ครอบครองข้าง

ราศีมีน (22 กุมภาพันธ์ - 21 มีนาคม)

ถูกโฉลกกับ "อะเมธิส"

อะเมธิสถือเป็นอัญมณีแห่งความเสน่ห์ และการดูแลเอาอกเอาใจ นับเป็นหินควอซ์ที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมมากที่สุด

อะเมธิสมีสีม่วง ไล่ไปตั้งแต่สีม่วงเข้มไปจนถึงม่วงอมน้ำเงิน และอะเมธิสที่ดีจะต้องมีสีเดียวไม่ใช่ว่ามีหลายสีปนกันอยู่ในก้อนเดียวกัน

อะเมธิสเหมาะกับสาวมีนตรงที่ว่า สาวมีนเป็นคนอ่อนหวาน ซื่อาย และไม่คอยมั่นใจในตัวเองนัก หากอะเมธิสอยู่กับสาวมีน จะช่วยทำให้มีคนรักและดูแลเอาใจใส่มากและจะโชคดี

คนโบราณเชื่อว่า หากมีอะเมริสไว้ที่ข้อมือข้างซ้ายจะช่วยทำให้ผู้สวมใส่มองเห็นอนาคตชัดเจนในความฝันและจะนำโชคมาให้แก่นักเดินทาง

อะเมริสมาจากภาษากรีก แปลว่า ไม่นเมา ฉะนั้นถ้าเอาอะเมริสวางไว้ใต้ลิ้นแล้วดื่มไวน์ จะผลิตเพลีนกับรสชาติของไวน์ ดื่มก็แก้ก็แก้ก็ไม่เมา และหากเอาวางไว้ใต้หมอนจะทำให้นอนหลับฝันดีอีกด้วย

นับว่าอะเมริสมีคุณสมบัติมากมายที่สามารถเป็นหลักยึดและป้องกันอันตรายให้กับชาวราศีได้ดี

ราศีเมษ (22 มีนาคม - 20 เมษายน)

ถูกโฉลกกับ "บลัดสโตน" (Blood stone)

บลัดสโตน เป็นหินสีเขียวแก่และมีจุดแดง เหมาะกับชาวราศีเมษตรงที่ว่า ชาวราศีนี้ไม่ใช่คนอ่อนหวานนุ่มนวล แต่เป็นคนที่คล่องแคล่วว่องไว ออกจะเป็นทอมบอยนิด ๆ และเป็นคนสมัยใหม่ พุดจาตรงไปตรงมา

และคุณสมบัติของบลัดสโตนจะช่วยทำให้ชาวราศีนี้จับโกหกคนได้ ไม่เชื่อใครอย่างหน้ามืดตามัว และจะเปิดหูเปิดตาตัวเองให้กว้าง มองทุกสิ่งทุกอย่างได้ถูกต้อง

บลัดสโตนมีอีกชื่อหนึ่งว่า "Sun Turning" คือเมื่อเอาหินนี้จุ่มลงไปใต้น้ำ จะทำให้พระอาทิตย์เปลี่ยนเป็นสีแดงเลือด

บลัดสโตนมีอาณาภาพหลายอย่าง โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องเลือดเชื่อกันว่า ผงบลัดสโตนใช้ห้ามเลือดได้ กันงูกัดก็ได้

หากชาวราศีเมษมีบลัดสโตนสลักชื่อตัวเองติดตัวไปไหนมาไหน ประตุนแห่งความสำเร็จจะเปิดรับทุกแห่งหน

ราศีพฤษภ (21 เมษายน - 20 พฤษภาคม)

ถูกโฉลกกับ "แซฟไฟร์"

แซฟไฟร์ที่ดีต้องมีสีน้ำเงิน ชาวเปอร์เซียเชื่อกันว่า โลกของเราตั้งอยู่บนแซฟไฟร์ จึง

สะท้อนสีของแชนไฟร์ออกมาเป็นสีของท้องฟ้า ช่างคิดเหมือนกัน

แชนไฟร์เหมาะสมกับชาวราศีพฤษภเพราะแลดูลึกลับคล้าย ๆ กัน มีเสน่ห์ตามธรรมชาติ แชนไฟร์มักจะใช้เป็นเครื่องผูกพันของคู่แต่งงาน เช่น ทำเป็นแหวนหมั้น เพราะหากว่าเริ่มมีการไม่บริสุทธิ์ใจเกิดขึ้นหรือเริ่มนอกใจกัน แชนไฟร์จะเปลี่ยนสีจากสีน้ำเงินเรืองรอง จะกลายเป็นสีมืดคล้ำ

พวกนักบวชนิยมใส่แชนไฟร์ เพราะถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ใส่แชนไฟร์แล้วจะเรืองรองมี รุ้งจับ

แชนไฟร์ที่มี 3 แฉกริ่งอยู่ข้างใน เขาเรียกว่า สตาร์ แชนไฟร์ ถือเป็นตัวแทนของ ความเป็นมิตร ความรัก และความสัมพันธ์ที่ล้ำเสมอ

หากชาวพฤษภมีแชนไฟร์ไว้ครอบครอง ก็จะดีอยู่ไม่น้อย

ราศีเมถุน (21 พฤษภาคม - 20 มิถุนายน)

ถูกโฉลกกับ "โมรา"

โมรา เป็นชิ้นหนึ่งของหิน จึงมีลักษณะแตกต่างกันไปทั้งรูปร่างและสีลัน โมราที่มีอำนาจ ทางด้านเครื่องรางของขลังจะมีสีน้ำตาล

ชาวราศีเมถุนถูกโฉลกกับโมราตรงที่ว่าชาวราศีนี้เป็นคนฉลาดปราดเปรื่องและมีชีวิต ชีวา มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่ชอบหยุดนิ่งอยู่กับที่ จนบางทีเป็นคนคิดมากและเครียด

โมราจะช่วยเสริมให้เป็นคนฉลาดยิ่งขึ้น เอาชนะศัตรูได้ ใครที่คิดปองร้ายก็ทำอะไร ไม่ได้ และสิ่งใดที่ดี ๆ โมราก็จะช่วยเสริมให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และจะช่วยลดภาวะทางจิตใจไม่ให้เครียดมาก

โมรามักจะนำมาสลักเป็นรูปต่าง ๆ เช่น หน้าเทพเจ้า แล้วใส่ห้อยคอ โมราดูเหมือน จะนำมาทำเป็นเครื่องรางของขลังมากกว่าเครื่องประดับ เป็นดังนี้มาตั้งแต่โบราณกาลแล้ว ไม่ว่าจะชาติใดภาษาใดมักนิยมนำโมรามานำมาทำเป็นเครื่องป้องกันภูติผีปิศาจ และรักษาโรคภัยไข้เจ็บได้ อีกด้วย

เชคสเปียร์ยังพูดไว้ใน "โรมิโอ แอนด์ จูเลียต" ว่า ชาวเมถุนถ้ามีโมราอยู่ในมือ

แล้วละก็ ชีวิตจะมีแต่ความสุขสมบูรณ์
 ชาวเมถุนจะไม่ลองมีโมราไว้บ้างหรือ

ราศีกรกฎ (21 มิถุนายน - 21 กรกฎาคม)

ถูกใจลูกกับ "มรกต"

มรกตนับเป็นอัญมณีที่ทรงค่า เป็นที่ต้องการของทุก ๆ คน ในบางช่วงเวลาจะเป็นที่
 ต้องการมากกว่าเพชรและทับทิมเสียอีก

มรกตเป็นหินที่มีเนื้ออ่อน อ่อนกว่าทับทิมและเซฟไฟร์ บางครั้งหากนำไปทำเครื่อง
 ประดับหรือเข้าเรือนแหวนอาจทำให้ขอบบิ่นไปได้

คล้ายกับสาวกรกฎที่เป็นคนอ่อนไหวและเจ้าอารมณ์ แต่มรกตจะช่วยทำให้ชาวราศีนี้
 มีความสุขุมขึ้น เป็นคนฉลาดลึก และจะเป็นเครื่องนำโชคสำหรับผู้หญิง ทางด้านชีวิตรักช่วยทำ
 ให้ชีวิตครอบครัวอบอุ่นขึ้น

คนโบราณเชื่อว่ามรกตสามารถบอกอนาคตได้ เพียงแค่วางมรกตไว้ใต้ลิ้น หรือสวมใส่
 มรกตก็จะมีความคิดกระจ่าง มองทางออกของปัญหาได้ชัดเจน

หากมรกตเปลี่ยนสี สามารถบอกเหตุร้ายได้ ถ้ามีคนรัก คนรักก็จะอกใจ ไม่จงรัก
 รักดีเหมือนดังเคย

ชาวกรกฎผู้อ่อนไหว จะมีมรกตเป็นเครื่องช่วยทางด้านจิตใจได้ดี

ราศีสิงห์ (22 กรกฎาคม - 21 สิงหาคม)

ถูกใจลูกกับ "ออนนิคซ์"

ออนนิคซ์เป็นหินจำพวกโมรา มีสีหินแตกต่างกันตามชั้นของหิน โดยปกติออนนิคซ์จะมีสี
 น้ำตาลเข้ม หรือดำ และมีเส้นสีขาวพาดไป ทำให้เกิดลวดลายตามธรรมชาติ

ออนนิคซ์เหมาะกับสาวราศีสิงห์ตรงที่ว่า แลดูแข็งแกร่ง น่าเกรงขามและทำให้เป็นที่
 เคารพรักใคร่ในหมู่เพื่อนฝูงผู้ร่วมงาน แต่ออนนิคซ์อาจจะให้ผลตรงกันข้ามได้ ถ้าหากว่ามีสีดำ
 และขาวตัดกันมากจนเห็นเด่นชัดถึงความแตกต่าง เพราะนั่นหมายถึงว่า เป็นเครื่องขัดขวาง

ความรัก ถ้าใครใส่ก็จะทำให้เกิดการแตกหัก ทะเลาะเบาะแว้ง หรือทำให้นอนไม่หลับ และฝันร้าย

อนนิทซ์มีคุณสมบัติอีกอย่างหนึ่ง คือว่าช่วยทำให้หญิงมีครรภ์แข็งแรง ลูกในท้องก็แข็งแรง และคลอดง่ายไม่ทรมาน

อนนิทซ์จะช่วยเสริมชาวราศีสิงห์ให้ดียิ่งขึ้น หากนำมาแกะสลักเป็นรูปหัวสิงห์ เหมือนดังมีสิงห์ช่วยดูแลอยู่

ราศีกันย์ (22 สิงหาคม - 21 กันยายน)

ถูกโฉลกกับ "คาร์นีเลียน"

คาร์นีเลียน เป็นหินควอร์ซสีแดงใส หรือส้มอมน้ำตาล มีคุณสมบัติทั้งเป็นเครื่องรางของขลังและเป็นเครื่องประดับ

คาร์นีเลียนเหมาะกับชาวราศีกันย์ เพราะชาวราศีนี้มีความเป็นหญิงมาก อ่อนหวาน นุ่มนวล และคาร์นีเลียนก็เป็นหินที่แสดงออกถึงความอบอุ่นแลดูนุ่มนวล ไม่แข็งแรงแดงหินทั่วไป แต่มีชีวิตชีวาให้ความเป็นมิตร ทำให้ผู้สวมใส่แลดูมีอัธยาศัยดี

ลักษณะของคาร์นีเลียนมีข้อเสียอยู่จุดหนึ่งคือว่า เป็นตัวแทนของการขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง นั่นก็เป็นลักษณะที่ซ่อนอยู่ลึก ๆ ของชาวกันย์

แต่ถ้าดำเนินรอยตามความเชื่อของบรรพชน ใส่คาร์นีเลียนติดตัวไว้ก็จะปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง ไม่เป็นคนเจ้าอารมณ์ร้ายหรือโมโหจนเฉียวง่าย

ราศีตุลย์ (22 กันยายน - 22 ตุลาคม)

ถูกโฉลกกับ "โอปอล"

โอปอล เป็นอัญมณีที่มีสีล้วนสวยงาม เพราะมีส่วนประกอบของทรายกับน้ำปนอยู่ด้วยกัน มีสีแตกต่างกันไปตั้งแต่ ดำ น้ำเงินเข้ม เขียว น้ำตาลแดง ไปจนขาว และใสไม่มีสีแล้ว ภายในโอปอลเม็ดหนึ่งยังมองเห็นเป็นหลากสีปนกันอย่างสวยงามตามธรรมชาติ

โดยธรรมชาติของโอปอลจะเปลี่ยนสีได้ ถ้าอุณหภูมิเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน คน

โบราณเลยเชื่อกันว่าเมื่อไรที่โอบอลเปลี่ยนสี แสดงว่าเจ้าของจะโชคร้าย

โอบอลเหมาะกับชาวราศีตุลย์ตรงที่ว่า เป็นคนชอบสีส้มมีชีวิตชีวาและชาวราศีนี้ เป็นสาวไวแสง คือถ้าโดนแดดแรง ๆ มากไปหน่อย ผิวก็จะเสียจะลอกได้ง่ายกว่าคนอื่น เหมือนดั่งโอบอลเปลี่ยนสีเวลาโดนแสงแดดจ้า ๆ อย่างนั้น

ชาวราศีตุลย์ไม่ควรใช้โอบอลมาทำเป็นแหวนหมั้น เพราะเมื่อใดที่โอบอลเปลี่ยนสีจะทำให้ความรักเปลี่ยนไปด้วย คือไม่มั่นคงเหมือนเดิม จะเชื่อหรือไม่เชื่อ แต่เรื่องแบบนี้อย่าเสี่ยงกันดีกว่า

ราศีพิจิก (23 ตุลาคม - 20 พฤศจิกายน)

ถูกโฉลกกับ "เบริล" (Beryl)

เบริลมีลักษณะคล้ายนิล มีสีได้ตั้งแต่เหลืองไปจนถึงเขียวลึกแบบมรกต หรือน้ำเงินอย่างอะความารีน ความจริงเบริลจะใสไม่มีสีอย่างคริสตัน แต่มีสีขึ้นมาเพราะผสมกับออกไซด์ของโลหะ

เบริลสีลึก ๆ อย่างน้ำเงินอมเขียวเหมาะกับชาวพิจิกเพราะแลดูลึกลับและมีเสน่ห์ นำเกรงขาม เบริลจะช่วยให้ผู้สวมใสมีความสุข มีชีวิตแต่งงานที่ราบรื่น

คนโบราณเชื่อกันว่า เบริลสามารถใช้ติดต่อกับเทพเจ้าได้ โดยการโยนเบริลลงไปในถ้วยน้ำ แล้วตีความตามฟุ้งน้ำที่กระเพื่อมกระทบแสงแดด นอกจากนั้นยังเชื่อกันว่า หากอมเบริลไว้ในปากจะสามารถติดต่อกับเทพเจ้าได้ และเทพเจ้าจะช่วยตอบคำถามที่เราหาคำตอบเองไม่ได้ ก็แลดูลึกลับ เหมาะกับชาวแมงป่องที่อยู่

ราศีธนู (21 พฤศจิกายน - 20 ธันวาคม)

ถูกโฉลกกับ "โทปาช"

โทปาชเป็นหินสีเหลือง แต่อาจจะมียสีอื่น ๆ ได้ เช่น ชมพู น้ำเงิน น้ำตาล ส้มแดง และใสไม่มีสี ซึ่งใช้แทนเพชรในสมัยโบราณ

โทปาชเหมาะกับชาวราศีธนู ซึ่งเป็นคนคล่องแคล่ว ว่องไว ตัดสินใจรวดเร็ว และ

เหมาะกับสีเหลืองที่สดใส

ตามความหมายของเครื่องรางของขลัง โทปาศมีไว้เพื่อขจัดความเศร้าหมอง เพิ่มความแข็งแกร่งและฉลาดปราดเปรื่อง เหมือนเป็นการเพิ่มฤทธิ์ให้กับลูกธนู

โทปาศจะออกฤทธิ์มากน้อยแค่ไหน สัมพันธ์กับพระจันทร์ด้วย คือในคืนพระจันทร์เต็มดวง โทปาศจะมีฤทธิ์มากที่สุด และหากชาวธนูห้อยโทปาศเสียมทองไว้ที่คอในคืนวันพระจันทร์เต็มดวง ก็จะมีเสน่ห์ลึกลับเหมือนดั่งจันทร์วันเพ็ญ

ราศีมังกร (21 ธันวาคม - 20 มกราคม)

ถูกโฉลกกับ "ทับทิม"

ทับทิมเป็นหนึ่งในอัญมณีที่เลอค่าราคาแพง เพราะหายาก บางทีจะแพงกว่าเพชรด้วยซ้ำไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีขนาดใหญ่กว่า 10 กะรัต

ทับทิมที่ดีต้องมีสีไม่เข้มมากจนออกน้ำตาล แต่น้ำจะต้องงดงาม และไม่มีรอยขีดข่วน ทับทิมเหมาะกับชาวราศีมังกร เพราะถูกโฉลกกับสีแดงเจิดจ้า จะทำให้ชาวราศีนี้เด่นขึ้น แต่ไม่ร้อนแรงเพราะโดยพื้นฐานเป็นคนสุขุม เยือกเย็นอยู่แล้ว

ทับทิมจะช่วยทำให้ชาวมังกรมีสุขภาพดี ฐานะร่ำรวย ฉลาดและมองการณ์ไกล จึงมักประสบแต่ความสำเร็จ

ทับทิมช่วยทำให้บ้านเป็นบ้านแห่งความสุขได้ โดยคนโบราณจะเอาทับทิมไปแกะให้ทั่วทุก 4 มุมบ้าน แล้วจะสุขการสบายใจหมดทั้งครอบครัว

ทับทิมเหมาะสำหรับคนเปิดเผย เพราะใส่ทับทิมแล้วปิดไม่มิด เพราะแสงของมันเรืองรอง แม้จะอยู่ในร่มผ้าก็ยังส่งประกายออกมาได้ ชาวมังกรไม่ควรพลาด

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและภาวะตลาดการค้า เครื่องประดับอัญมณี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต
ตุลาคม 2533

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเกี่ยวกับเครื่องประดับอัญมณี ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องประดับอัญมณี ประวัติความเป็นมา การผลิต ภาวะการตลาดการค้า และปัญหาที่ต้องแก้ไข รวมทั้งผลการค้าเครื่องประดับอัญมณีที่มีต่อเศรษฐกิจ ชื่อเสียงของเมืองไทย

วิธีการศึกษาค้นคว้า ผู้เขียนได้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลทั้งที่เป็นหลักฐานขั้นต้นและขั้นรอง พร้อมทั้งเสนอรายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลของการศึกษาค้นคว้าพบว่า การค้าเครื่องประดับอัญมณีของไทยมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะประเทศไทยเป็นแหล่งอัญมณีที่มีค่าแห่งหนึ่งของโลก ประกอบกับประเทศไทยมีฝีมือทางด้านงานเจียรไน เครื่องประดับอัญมณีของไทยจึงได้รับความนิยมจากชาวต่างประเทศอย่างกว้างขวาง อีกทั้งรัฐบาลให้การสนับสนุนส่งเสริมอย่างเต็มที่ คาดว่าในอนาคตประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นศูนย์กลางเครื่องประดับอัญมณีของโลก